

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาสถานภาพความรู้เกี่ยวกับอาณานิคมชายแดน
ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน : ระยะที่ 1 บรรณานิต
(เล่มที่ 2 ชายแดนไทย – ลาว)

โดย ผศ.ดร.โสภรัตน์ จารุสมบัติ
น.ส. กรกช ศิริโชค และคณะ

17 มิถุนายน 2548

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาสถานภาพความรู้เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดน
ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน : ระยะที่ 1 บรรณนิทัศน์
(เล่มที่ 2 ชายแดนไทย – ลาว)

คณะผู้วิจัย

ผศ.ดร. ไสภรัตน์ จารุสมบัติ	หัวหน้าโครงการ
นางสาวกรรช ศิริโชค	นักวิจัย
นางสาวพัชรภา ตันตราจิน	ผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาววันวิสาข์ ประทุมเพชรทอง	ผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวสุรวดี เทพสันต์	ผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวเสาวนิต จันทวี	ผู้ช่วยนักวิจัย

ชุดโครงการระบบข้อมูลเพื่อการวิจัยและการบริหารจัดการชายแดน สกว.

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปชายแดนลาว	ก - ค
งานเขียนชายแดนไทย-ลาว	
● เรียงตามตัวอักษร	2-1
● เรียงตามหัวเรื่อง	
1. การเมือง การทหาร ความมั่นคง	2-69
2. เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การพัฒนา	2-80
3. สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์	2-113
4. สิ่งแวดล้อม	2-133
● เรียงตามปี พ.ศ.	
- พ.ศ. 2536	2-138
- พ.ศ. 2537	2-139
- พ.ศ. 2538	2-142
- พ.ศ. 2539	2-145
- พ.ศ. 2540	2-149
- พ.ศ. 2541	2-157
- พ.ศ. 2542	2-169
- พ.ศ. 2543	2-173
- พ.ศ. 2544	2-184
- พ.ศ. 2545	2-192
- พ.ศ. 2546	2-198
- ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	2-206

รายชื่องานเขียน

- เรียงตามตัวอักษร 2-209
- เรียงตามหัวเรื่อง
 1. การเมือง การทหาร ความมั่นคง 2-232
 2. เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การพัฒนา 2-236
 3. สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ 2-246
 4. สิ่งแวดล้อม 2-254
- เรียงตามปี
 - พ.ศ. 2536 2-257
 - พ.ศ. 2537 2-257
 - พ.ศ. 2538 2-259
 - พ.ศ. 2539 2-261
 - พ.ศ. 2540 2-262
 - พ.ศ. 2541 2-266
 - พ.ศ. 2542 2-270
 - พ.ศ. 2543 2-273
 - พ.ศ. 2544 2-276
 - พ.ศ. 2545 2-278
 - พ.ศ. 2546 2-280
 - ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ 2-283

บทสรุปชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์การเมืองโลกและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 2530 ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมียนมาร์ (พม่า) ลาวและกัมพูชา มีความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่งเกิดขึ้นตามมาด้วย กล่าวคือ จากเดิมที่ความสัมพันธ์มีลักษณะที่เป็นความขัดแย้งและการเผชิญหน้ามากกว่าที่จะเป็นไปในลักษณะความร่วมมือ เป็นความสัมพันธ์ยุคใหม่ที่มีความเป็นมิตรและการแสวงหาความร่วมมือ ระหว่างกันมากขึ้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นยังมีลักษณะต่างไปจากเดิม กล่าวคือการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ยอมรับกันเป็นทางการมิได้เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะที่เมืองหลวงและระหว่างเมืองหลวงของสองประเทศ แต่ยอมรับความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ และโดยตัวแสดงต่างๆ ที่หลากหลายขึ้นที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณชายแดนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนด้วย

ในกรณีของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับลาวซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านกันนั้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในอดีตสัมพันธภาพระหว่างสองประเทศมีลักษณะในเชิงความขัดแย้งและความสัมพันธ์เฉพาะที่เมืองหลวงและระหว่างเมืองหลวงเท่านั้นที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสงครามเย็น ซึ่งกินเวลาร่วมสี่ทศวรรษ โดยลาวกับไทยมีอุดมการณ์ทางการเมืองและใช้ระบอบการปกครองต่างชั่วคราว และในแง่บริบทของการเมืองภายในประเทศแล้ว ประเทศทั้งสองต่างรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลกลาง ผลที่เกิดขึ้นมีหลายประการ อาทิ การเผชิญหน้ากันของทหารทั้งสองฝั่งที่ต่างปกป้องเขตอธิปไตยของตนเอง การรุกร้าดินแดน ข้อพิพาทเรื่องเขตแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาการกำหนดเขตแดนที่อยู่ในลำน้ำแม่น้ำโขงซึ่งเป็นเขตแดนตามธรรมชาติ และเมื่อพิจารณาถึงพื้นที่และประชากรในแต่ละฝั่งของเขตแดน จะพบว่าอยู่ในสภาพที่มีระดับการพัฒนาในด้านต่างๆ น้อยกว่าอาณาบริเวณเมืองหลวงและชนเมืองอย่างมาก ในแง่องค์ความรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวในช่วงนี้ จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่ามีจุดเน้นที่สำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์ในอดีตแต่โบราณระหว่างสองประเทศ ปัญหาพิพาทเรื่องเขตแดน เป็นต้น โดยผู้ทำการศึกษาส่วนมาก ได้แก่ นักประวัติศาสตร์ ทหาร และนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์

นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 2530 เป็นต้นมาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในการเมืองระดับโลกและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวปรับเปลี่ยนทิศทางที่ต่างไปจากเดิม กล่าวคือ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะความร่วมมือเพิ่มขึ้นอย่างมาก และความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศที่ยอมรับกันเป็นทางการมิได้เกิดขึ้นเฉพาะที่เมืองหลวง

และระหว่างเมืองหลวงของสองประเทศ แต่ยอมรับความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ และโดยตัวแสดงต่างๆ ที่หลากหลายขึ้นที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณชายแดนเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ชัดเจนว่าในกรณีของฝั่งไทย นอกจากนั้น ทั้งประชากรและอาณาบริเวณชายแดนของทั้งสองฝั่งยังได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญในการพัฒนาและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองด้วย

จากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ความรู้เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดนของประเทศไทยติดต่อกับประเทศลาว ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2536 ถึงปัจจุบัน ที่สำคัญพบว่าความรู้ที่มีการสร้างสรรค์ พัฒนาและเผยแพร่ขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวนี้นี้ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในบริบทของโลก ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ของลาวและของไทยที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ทศวรรษที่ 2530 เป็นต้นมา และเมื่อพิจารณาจากประเด็นของเรื่องหรือความรู้ที่มีการศึกษาและสร้างสรรค์ขึ้น สามารถแยกพิจารณาได้จาก 4 หัวเรื่องใหญ่ ประกอบด้วย หนึ่ง การเมือง การทหารและความมั่นคง สอง เศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและการพัฒนา สาม สังคม การศึกษา การสาธารณสุขและวัฒนธรรม และ สี่ สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ จากการสำรวจและศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับสามหัวเรื่องแรกมีผู้ให้ความสนใจศึกษาและเผยแพร่สู่สาธารณะมีจำนวนมาก สำหรับหัวเรื่องที่สี่ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น พบว่ามีกลุ่มนักวิชาการ นักศึกษา ภาครัฐ องค์กรระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศที่พยายามทำการศึกษาและพัฒนาความรู้ด้านนี้อยู่จำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีประเด็นการปกป้องสิ่งแวดล้อมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในแม่น้ำโขงร่วมกัน

จากการสำรวจและศึกษาพบว่าในหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การทหารและความมั่นคง จุดเน้นที่สำคัญยังคงอยู่ที่ปัญหาข้อพิพาทเรื่องดินแดนและการปักปันเขตแดนซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตและมีความซับซ้อนจนยากจะหาข้อยุติได้ เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างยังไม่มีเจตจำนงทางการเมืองที่ดีระหว่างกันมากเพียงพอ รวมทั้งการปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะปฏิบัติการในลุ่มแม่น้ำโขง (นปช.) นักวิชาการที่ทำการศึกษาเรื่องนี้ส่วนมากเป็นนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ข้าราชการทหาร และนักการทูตที่ชำนาญและทำงานเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ

สำหรับหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ การพัฒนาและอุตสาหกรรมนั้น นับได้ว่าเป็นหัวเรื่องที่มีผู้พยายามศึกษาและพัฒนาขึ้นมากที่สุด ที่เด่นชัดที่สุด ได้แก่ เรื่องความร่วมมือของสองประเทศในการสร้างสะพานมิตรภาพและการประโยชน์จากการสร้างสะพานทั้งสองแห่ง การค้าชายแดนระหว่างสองประเทศ ซึ่งมีทั้งการค้าในระบบ และการลักลอบทำการค้า การเปิดด่านชายแดน จุดผ่านแดนและจุดผ่อนปรนต่างๆ ณ เขตแดนของสองประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกให้คนและสินค้าของทั้งสองฝั่งสามารถเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างกันได้โดยเสรีและถูกกฎหมาย แรงงานข้ามชาติชาวลาวที่เข้ามาทำงานในฝั่งไทย ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย การพัฒนาเมืองแฝดระหว่างสองประเทศ การเคลื่อนย้ายฐานการผลิตสินค้าบางประเภทจากฝั่ง

ไทยไปสู่ม้งลาว การซื้อไฟฟ้าจากประเทศลาว และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นต่อประชากรของสองฝั่งหลังจากมีการปรับความสัมพันธ์ของสองประเทศเข้าสู่ยุคของความเป็นมิตร และการแสวงหาความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น เป็นต้น

สำหรับหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม การศึกษา สาธารณสุขและวัฒนธรรมนั้น พบว่ามีเรื่องที่มีผู้ทำการศึกษาไว้มาก ได้แก่ เรื่องการลักลอบขนส่งและค้าขายยาเสพติดตามแนวชายแดน ขบวนการลักลอบค้ามนุษย์ เรื่องดังกล่าวกำลังเป็นปัญหาใหญ่และรุนแรง ทำให้ได้รับความสนใจศึกษาจากนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆทั้งในประเทศไทยและองค์การระหว่างประเทศจำนวนมาก สำหรับเรื่องการศึกษาและวัฒนธรรมนั้น เรื่องที่มีผู้ทำการศึกษาไว้มีหลากหลาย ที่สำคัญ ได้แก่ การที่รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือรัฐบาลลาวในด้านวิชาการและการศึกษา การรับสารของผู้รับสารตามแนวชายแดน เป็นต้น

จากการสำรวจครั้งนี้ พบว่าผู้ศึกษาส่วนมากให้ความสนใจตัวแสดงใหม่ๆ และลักษณะความสัมพันธ์ชนิดใหม่ๆที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณชายแดนระหว่างไทยกับลาว ซึ่งมีลักษณะที่เป็นความร่วมมือมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ก็ยังมีความไม่ไว้วางใจเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขวางกั้นอยู่ และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ผู้ทำการศึกษาส่วนมากให้ข้อเสนอแนะไปในทิศทางเดียวกันที่ต้องการให้ประโยชน์ที่จะได้จากความร่วมมือที่เกิดขึ้นทั้งหลายนี้ เป็นประโยชน์ที่เท่าเทียมกันทั้งสองฝ่าย มิใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์จำนวนมากกว่าที่ฝั่งไทยจะได้รับ

งานเขียนชายแดนไทย – ลาว เรียงตามตัวอักษร

วิทยานิพนธ์และวิจัย

กรมการพัฒนาชุมชน. 2540. การพัฒนาจังหวัดบริเวณพื้นที่หกลี้นเศรษฐกิจ ในบทบาทของ
กระทรวงมหาดไทย. สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักนโยบายและแผน กองการ
ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ กรมการผังเมือง.

การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง หรือในพื้นที่หกลี้น
เศรษฐกิจ เป็นการเสริมสร้างโอกาสทางการพัฒนาเศรษฐกิจของ 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว
พม่า ไทย จีน (มณฑลยูนนาน) ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ไทยก้าวเข้าสู่ความเป็น
นานาชาติมากขึ้น ประกอบกับประเทศไทยได้รับมอบหมายให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ จึงต้องปรับท่าทีของการพัฒนาให้ทันกับกระแสความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ โดยงานชิ้นนี้ได้
นำเสนอผลกระทบของโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6
ประเทศ ต่อเศรษฐกิจรายสาขาของประเทศ เป็นต้น

กรรณิการ์ มานะกิจ และอารีย์ กัลปนา. 2539. การส่งเสริมธุรกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: รายงานการวิจัย. คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เป็นรายงานการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมธุรกิจระหว่างประเทศไทย กับ สปป.ลาว ซึ่งโอกาส
และข้อจำกัดในการทำธุรกิจระหว่างกันมีความคล้ายคลึงกัน และก็มีปัญหาและอุปสรรคหลาย
ประการที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไข โดยผู้วิจัยเสนอแนะให้ บริษัทที่ทำธุรกิจระหว่างไทย-ลาว มีการ
จัดฝึกอบรมแก่พนักงานเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อให้สามารถ
ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จ่ายผลตอบแทนแก่พนักงานอย่างยุติธรรม รัฐบาลของทั้งสอง
ประเทศ ควรสนับสนุนให้มีการเปิดบัญชีระหว่างธนาคารพาณิชย์และการเดินทางเข้า-ออก
ระหว่างสองประเทศควรมีความคล่องตัวและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดเท่าที่ทั้งสองประเทศจะ
ยอมรับได้

กัญติมา ศิริ. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว: ศึกษากรณีโครงการพลังงาน

ไฟฟ้าเขื่อนน้ำงึม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ศึกษากรณีโครงการพลังงานไฟฟ้าเขื่อนน้ำงึม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและวิเคราะห์ถึงประโยชน์และผลกระทบของทั้งฝ่ายไทยและลาวที่ได้รับจากการซื้อขายพลังงานไฟฟ้า จากโรงงานไฟฟ้าเขื่อนน้ำงึม รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่ยังมีอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ด้านพลังงานไฟฟ้าและศึกษาถึงแนวโน้มของความสัมพันธ์ด้านพลังงานไฟฟ้าของทั้งสองประเทศในอนาคต โดยมุ่งสอบถาม กลุ่มตัวอย่างทั้งไทยและลาวที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการซื้อขายพลังงานไฟฟ้า เจ้าหน้าที่องค์การพัฒนาเอกชน รวมถึงตัวแทนของชาวบ้านบริเวณเขื่อนที่ต้องอพยพโยกย้ายที่อยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ทางด้านการเมืองไม่เป็นอุปสรรค กล่าวคือ ไทยได้พลังงานไฟฟ้าในราคาที่เหมาะสมคุ้มค่า ทั้งทางด้านความมั่นคงในระบบ เป็นการสงวนทรัพยากร ส่วนลาวได้รับรายได้ไปพัฒนาประเทศ แต่ยังมีอุปสรรคในเรื่องของการต่อรองราคา แต่เนื่องจากเศรษฐกิจของสปป.ลาวยังไม่มี ความเข้มแข็งพอที่จะต่อรองกับไทยได้ ดังนั้น ฝ่ายไทยควรที่จะยื่นผลประโยชน์ให้สปป.ลาวมากกว่านี้ในฐานะที่เป็นประเทศ “บ้านใกล้เรือนเคียง”

โดยผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะว่า ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน รวมไปถึงประชาชนทั่วไป ควรทำความเข้าใจถึงความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างไทยและลาวตลอดไป แยกได้ดังนี้

1. ด้านการเมือง รัฐบาลไทยควรดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อลาวอย่างชัดเจนและโปร่งใส เพื่อไม่ให้เกิดความระแวงระหว่างกันและถ้าลาวเกิดความระแวงขึ้นมา และหันไปดำเนินความสัมพันธ์กับเวียดนาม จะส่งผลกระทบในทางไม่ดีต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาวได้ ฉะนั้นจึงควรพิจารณาความสัมพันธ์ทางการเมืองของสปป.ลาวกับเวียดนามด้วย
2. ด้านเศรษฐกิจ ภาครัฐและภาคเอกชนของไทยควรมีความจริงจังในการดำเนินการค้าระหว่างกัน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน กำหนดเกณฑ์การคิดราคาที่หลีกเลี่ยงได้ให้ตรงกันเพื่อการได้เปรียบ-เสียเปรียบกันจะได้น้อยที่สุด
3. ด้านวัฒนธรรม ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ความเป็นมาของความผูกพันของทั้งสองชาติให้ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

กัลปพฤกษ์ เกื้อเกตุ. 2541. การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโต การท่องเที่ยว

ชายแดน: กรณีศึกษาเมืองหนองคาย. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการวางแผนเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง.

การขยายตัวของชุมชนเมืองชายแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย นับตั้งแต่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีนโยบายเปิดประเทศก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนดังกล่าวหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะชุมชนเมืองหนองคายที่เคยเป็นชุมชนชายแดนที่เงียบสงบ หลังจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย – ลาว เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว และการขยายตัวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้ง 2 ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงได้ก่อให้เกิดปัญหาการขยายตัวของเมือง การใช้ที่ดิน ปัญหามลภาวะ ปัญหาการท่องเที่ยว ปัญหาด้านการสาธารณสุข โภค สาธารณูปการ รวมถึงปัญหาข้อจำกัดทางฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ออกกฎบังคับอันเป็นอุปสรรคต่อการผ่านพรมแดนของ ยวดยานประเภทต่างๆ ทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อการเดินทางเข้า – ออกของผู้มาเยือนเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม การเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย – ลาว ยังทำให้เมืองหนองคายต้องรับบทบาทหน้าที่การเป็นเมืองหน้าด่านในระดับประเทศมากขึ้น จากการขนส่งสินค้าผ่านพรมแดนที่เปลี่ยนจากทางน้ำมาเป็นทางบก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน จะมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาเมืองหนองคาย ดังนี้

1. สร้างโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนเพิ่มมากขึ้น
2. ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ภายในพื้นที่เมืองหนองคาย
3. ส่งเสริมเอกลักษณ์ คุณค่าความงาม และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
4. การปรับปรุงสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้องกันปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนดังกล่าว ยังได้ช่วยแก้ปัญหาของเมืองควบคู่กันไป และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวม ซึ่งคาดว่าในอนาคตอันใกล้เมืองหนองคายจะมีบทบาทในระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น จากการขยายตัวของการท่องเที่ยวชายแดนและการค้าระหว่างประเทศ

กาญจนา โชคถาวร. 2542. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาวในเขตภาคเหนือตอนบน.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จังหวัดที่มีการค้าชายแดนไทยในเขตภาคเหนือตอนบนกับลาว คือ จังหวัดเชียงราย พะเยา และน่าน โดยจังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่มีมูลค่าการค้าชายแดนไทย-ลาว ที่ผ่านด่านศุลกากรมากที่สุด โดยด่านที่มีการค้าสูงสุด คือ ด่านถาวรที่อำเภอเชียงของ ตรงข้ามกับด่านห้วยทรายใน สปป.ลาว ซึ่งปัญหาและอุปสรรคสำคัญ คือ ความไม่สะดวกของการคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ ความไม่คล่องตัวของการชำระเงินที่นิยมชำระเงินโดยไม่ผ่านธนาคาร ปัญหาของประชากรของ สปป.ลาว ที่มีอำนาจการซื้อน้อย

ดังนั้น หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการปรับปรุงระบบการคมนาคม แก้ไขวิธีการชำระเงินให้มีความคล่องตัวมากขึ้น ดูแลป้องกันการค่านอกระบบ พยายามร่วมมือกันแก้ไขปัญหของทั้งสองฝ่าย เร่งขยายการค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน เวียดนาม ก็จะทำให้การค้าชายแดนไทย-ลาว มีโอกาสขยายตัวได้อีกมาก

กิ่งแก้ว เพ็ชรราย. 2543. วิเคราะห์นิทานลุ่มน้ำปาด จังหวัดอุดรธานี: รายงานการวิจัย.อุดรธานี:

สถาบันราชภัฏอุดรธานี.

ผู้วิจัยได้รวบรวมทั้งหมด 134 เรื่อง จำแนกเป็น 8 ประเภท ได้แก่นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานวีรบุรุษ นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานเรื่องสัตว์ นิทานมุขตลก และนิทานเรื่องผี พบว่านิทานได้แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มชนบริเวณลุ่มน้ำปาด จ.อุดรธานีหลายด้าน ได้แก่สถาบันครอบครัว ความเชื่อมีความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผี และคาถาอาคม ด้านประเพณีที่ปรากฏเป็นประเพณีส่วนบุคคล ค่านิยมขนบธรรมเนียมบุคคลผู้มีสติปัญญา มีความรู้และมีจิตใจโอบอ้อมอารีและนิทานยังเป็นตัวถ่ายทอดแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมสืบทอดต่อมา

เขียน ธีระวิทย์ และคนอื่นๆ. 2544. ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในสายตาของคนลาว. กรุงเทพฯ:

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในสายตาคนลาว โดยภาพรวมแล้วในทัศนะของคนลาวยังมองไทยในแง่ไม่ดีนัก ซึ่งมีเรื่องบางประการที่คนลาวไม่เข้าใจคนไทย อาทิ ทำไมไทยไม่สามารถควบคุมสื่อมวลชนได้ ทำไมคนลาวสัญชาติอเมริกัน จึงมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลลาวในแผ่นดินไทยได้ ทำไมเรือ น.ป.ข.ของไทย ที่แล่นตรวจการในลำน้ำโขงจึงเลิกไปไม่ได้ เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ทำให้ลาวยังหวาดระแวงไทยเป็นอย่างมาก

ซึ่งผู้วิจัยพบว่า สปป.ลาวควรส่งเสริมให้ผู้มีระดับต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเห็น กับฝ่ายไทยให้มากขึ้น ลาวควรหาทางปรองดองกับผู้ต่อต้านรัฐบาลลาวให้มากขึ้น และเจ้าหน้าที่ ในทุกระดับของอำนาจรัฐของไทย ก็ควรจะให้เกียรติแก่ฝ่ายลาวมากขึ้น ซึ่งไทยได้เปรียบกว่าลาว ในทุก ๆ ด้าน ก็น่าจะอยู่ในฐานะของผู้ให้มากกว่าผู้รับ ในบางเรื่องที่สามารถโอนอ่อนผ่อนตามใน ข้อเรียกร้องของลาวที่มีความอ่อนไหวเป็นพิเศษได้

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2541. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการ ศึกษาข้อมูลสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ตอนบน.

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อความร่วมมือกับประเทศใน ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน เพื่อศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับการพัฒนาในเขตเมืองและเขตชนบท ของไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ สหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อจัดสัมมนาร่วมกัน เพื่อ แลกเปลี่ยนนักวิชาการ อาจารย์ นักศึกษาของประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพ เมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

พื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดแห่งหนึ่ง ของโลก ทั้งในด้านของชนิด (Species Diversity) สายพันธุ์ (Genetic Diversity) และถิ่นที่อยู่ อาศัย (Habitat Diversity) เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเกษตรกรรม มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ เป็น พื้นที่พลั่งน้ำ ตลอดจนมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือเสริมต่อบทบาทการท่องเที่ยวใน พื้นที่ภาคเหนือ ประเทศไทยมีความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชน กลุ่มน้อย

โดยหวังว่าการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมทางวิชาการร่วมกันจะทำให้เกิด ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหล่านี้อย่างดียิ่ง อันเป็นการพัฒนาความ เข้าใจอันดีของประเทศในกลุ่มภูมิภาค ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชากร ความสงบสุข สันติภาพ ภาวะธรรมาภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดีของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สืบไป

คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

ลาว. 2539. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว(นครพนม – คำม่วน และ เชียงราย-บ่อแก้ว). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

งานวิจัยจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและการค้า รวมทั้งปัญหาการค้าชายแดนในปัจจุบันทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการค้าทั้งในระบบและนอกระบบ ระบบภาษี การขนส่ง การเดินทางเข้า-ออกประเทศ และระบบการชำระเงิน ที่ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการค้าและการชำระเงินระหว่างไทยและลาว

จากผลการศึกษาพบว่า นครพนม-คำม่วน เมืองคู่แฝดระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยกับภาคกลางของลาว ที่มีศักยภาพในการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันเพื่อการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-ลาว และเวียดนาม มีโอกาสในการขยายฐานการท่องเที่ยวสู่จีนสูงมาก เพราะสามเหลี่ยมทองคำ (บ้านสบรวก) เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายแดนที่เป็นที่รู้จักของนานาชาติเชียงราย-บ่อแก้ว เมืองคู่แฝดระหว่างภาคเหนือของไทยกับภาคเหนือของลาว ซึ่งจะมีการขยายตัวด้านการค้า การบริการและการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเชียงรายยังมีศักยภาพที่จะขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-ลาว-พม่า-จีน และเวียดนามอีกด้วย โอกาสในการขยายตลาดการค้ากับลาว และประเทศเพื่อนบ้านมีสูงที่จุดการค้าอำเภอเชียงของและแขวงบ่อแก้ว เพราะเป็นประตูค้าชายแดน แต่การค้าระหว่างไทย-สปป.ลาว ส่วนใหญ่ชำระเป็นค่าสินค้าด้วยเงินสดสกุลบาท ยกเว้นการค้าไม้ที่ทางลาวกำหนดให้เปิด L/C เป็น เงินดอลลาร์ สรอ.

แต่ก็ยังมีความปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่จะต้องแก้ไขโดยใช้ความร่วมมือกันของทั้งสองประเทศ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้แก้ไขทั้งทางด้านการค้า อัตราภาษี กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ ควรมีสำนักงานตัวแทนการค้าของไทย-ลาวเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการค้า ด้านการเงินและการชำระเงินค่าสินค้าและด้านอื่นๆ โดยอยู่ภายใต้พื้นฐานความร่วมมือกันของทั้งสองประเทศ

คณิงภรณ์ วงเวียน. 2543. ความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวไทย – ลาว: ศึกษากรณีสะพาน

มิตรภาพไทย – ลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง ความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวไทย-ลาว โดยศึกษากรณีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว จากการศึกษพบว่า เมื่อมีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาวแล้ว ทำให้ทั้งสองประเทศต่างเล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว ทำให้มีการกำหนดแผนความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวไทย-ลาว ร่วมกันมาโดยตลอด พร้อมทั้งการรณรงค์ปีการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศ อาทิ ไทยได้เปิดปีการท่องเที่ยว “Amazing Thailand” ในปีพ.ศ. 2541-2543 และ ลาวเปิดปีการ

ท่องเที่ยว "Visit Laos Year" ในปีค.ศ.1999-2000 แต่ก็ยังคงมีอุปสรรคบางประการจากการใช้ประโยชน์จากสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ร่วมกัน

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า หากไทยและลาวสามารถแก้ไขปัญหของแต่ละฝ่าย และมีการประสานความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ด้วยความเข้าใจคำนึงถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ควบคู่ไปกับแนวความคิดด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เห็นถึงประโยชน์ที่สอดคล้องกัน จึงจะสามารถนำไปสู่ผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวร่วมกันต่อไปได้

คำตัน บุญณณี. 2545. *คุณภาพชีวิตของประชาชนในกำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ*

ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาในระดับคุณภาพชีวิต และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลกำแพงนครเวียงจันทน์ สปป.ลาว โดยทำการศึกษาจากหัวหน้าครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในกำแพงนครเวียงจันทน์ มีคุณภาพชีวิตระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา อาชีพ ปัจจัยด้านเพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายรับและรายจ่ายของหัวหน้าครัวเรือน

จันทอร พงศ์พันธุ์ผู้ภักดี. 2543. *การแก้ปัญหาพรมแดนทางบกระหว่างไทยและลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง การแก้ปัญหาพรมแดนทางบกระหว่างไทย-ลาว จากการศึกษาพบว่า จากสนธิสัญญาระหว่างไทยและฝรั่งเศส ทำให้ไทยเสียเปรียบหลายประการ อาทิ เขตแดนระหว่างประเทศ การปักปันเขตแดน ช่วงสงครามเย็นทำให้ไทยและลาวมีข้อพิพาทกันเรื่องพรมแดนขึ้น แต่หลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง ผลจากสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ที่เอื้ออำนวยทั้งในระดับโลก และในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะในอินโดจีน ทำให้ไทยและลาวมีความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาพรมแดนทางบกร่วมกัน จึงสามารถจัดตั้งองค์การความร่วมมือในรูปของคณะกรรมการ ทั้งในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล และท้องถิ่นต่อท้องถิ่น โดยยึดถือสนธิสัญญาระหว่างไทยและฝรั่งเศส เกี่ยวกับเขตแดนเป็นหลัก ทำให้ทั้งสองประเทศบรรลุข้อตกลงที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน

จารุวรรณ ขำเพชร และคนอื่น ๆ. 2546. รายงานการวิจัย เรื่องวัฒนธรรมสัมพันธ์ชายแดนไทย-ลาว. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมสัมพันธ์ชายแดนไทย-ลาว ซึ่งเมื่อดินแดนบริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขง ถูกแยกออกเป็นสองประเทศ ทำให้คนลาวที่อาศัยอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงจึงกลายเป็นประเทศไทย ที่มีสำนึกทางชาติพันธุ์ที่เป็นลาวทับซ้อนกับสำนึกความเป็นไทย จนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวัฒนธรรมบริเวณชายแดนสองฝั่งแม่น้ำโขงเกิดขึ้น โดยพื้นฐานของความสัมพันธ์ในลักษณะกลุ่มเครือญาติ วัฒนธรรมสัมพันธ์ชายแดนไทย-ลาว ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า สภาวะไร้พรมแดนและความเป็นสุญญากาศของรัฐ-ชาติ ในความคิดร่วม ของผู้คนบริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขง ที่ใช้ชีวิตอยู่บริเวณชายแดนไทย-ลาว แม้ว่าส่วนทางการทั้งรัฐไทยและรัฐลาวจะมีความพยายามในการเข้าควบคุมพื้นที่ หรือจัดระเบียบชายแดนมาโดยตลอดก็ตาม

จุน โนโซวา. 2546. การปรับตัวของชาวบ้านต่อโครงการปลูกป่าไม้และปลูกไม้พื้นฟูป่าในเมืองหินเห็บ แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับการปรับตัวของชาวบ้านต่อโครงการปลูกป่าไม้และปลูกไม้พื้นฟู จากการศึกษพบว่า การย้ายเข้ามาของประชากร ทำให้พื้นที่ป่าสูญเสียไปมาก เนื่องจากพื้นที่ราบมีน้อย มีแต่ภูเขาและเนินเขา ทำให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดิน รัฐบาลลาวได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินนโยบายการอนุรักษ์ป่า โดยการส่งเสริมการปลูกป่าแบบแบ่งปันผลประโยชน์ ในช่วงแรกของโครงการมีชาวบ้านให้ความสนใจน้อยมาก เพียง 13 ราย แต่ต่อมาในปี 2002 มีมากถึง 300 ราย แต่ศักยภาพของโครงการนั้นยังไม่มั่นคง ยังมีปัญหาหลายด้านในการส่งเสริมการปลูกไม้ และชาวบ้านยังปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพได้ยากลำบาก

ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ภายใต้งบของเงื่อนไข การอนุรักษ์ป่า ควรจะมีการพัฒนาชนบทควบคู่ไปด้วย เพื่อจะได้มีความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชาวบ้านในพื้นที่ และการทำการเกษตรแบบวนเกษตร คือระบบการเกษตรที่เกี่ยวกับทั้งพืชเกษตรและต้นไม้ ยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการอนุรักษ์ แต่ชาวบ้านก็ยังต้องการการส่งเสริมด้านกองทุนหมุนเวียน และเครือข่ายทางการตลาดอยู่

ชวนิตย์ กาญจนเดชะ. 2541. ความสัมพันธ์ไทย-ลาว: ศักยภาพผู้นำทางทหารของกองทัพไทยกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือ หลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้าจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2531-2541. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.

เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของผู้นำทหารไทยกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือ หลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้า การตัดสินใจของผู้นำทางทหารของไทยได้ดำเนินไปภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ซึ่งเรียกว่า “ยุทธศาสตร์การป้องกันเขตหน้า” (Forward Defense Strategy) ให้สามารถแก้ไขข้อพิพาทและยุติการสู้รบที่บ้านร่มเกล้าลงได้

ผู้วิจัยเห็นว่า กองทัพนั้นเป็นเครื่องมือหนึ่งในกิจการด้านการต่างประเทศ ดังนั้น กองทัพและผู้นำทางทหาร จำเป็นต้องเข้าใจและปฏิบัติตามนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลให้สอดคล้องกันไป โดยเฉพาะเกี่ยวกับประเทศลาว

ชำนาญ พินศรี. 2541. แนวทางการพัฒนาชุมชนชายแดนเมืองมุกดาหารเพื่อรองรับผลกระทบจากสะพานมิตรภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ เพื่อศึกษาแนวทางในการวางแผนขึ้นำการพัฒนาชุมชนเมืองมุกดาหารและพื้นที่ต่อเนื่องซึ่งเป็นชุมชนชายแดน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการก่อสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 เชื่อมระหว่างเมืองมุกดาหาร – แขวงสะหวันนะเขตตามนโยบายการเปิดประตูการค้าสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน

พบว่า สะพานมิตรภาพได้ส่งผลทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การค้า การบริการ การท่องเที่ยว การลงทุนภาคเอกชน และราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น การขยายตัวของเมืองมุกดาหารว่าจะเติบโตออกไปทางถนนสายหลัก และทางทิศเหนือมุกดาหารสู่บริเวณที่ตั้งของโครงการสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2

ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโต ได้แก่ สถานการณ์ความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ความได้เปรียบด้านที่ตั้งของเมืองมุกดาหาร ความแตกต่างและการพึ่งพาทางด้านทางเศรษฐกิจ การบริการทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความคล้ายคลึงทางด้านภาษา การนับถือศาสนา และชาติพันธุ์ พบว่าเมืองมุกดาหารมีข้อจำกัดทางด้านกายภาพที่สำคัญคือ ปัญหาตลิ่งพังบริเวณริมแม่น้ำโขง และพื้นที่ด้านทิศใต้กับทิศตะวันตกมีสภาพภูมิประเทศเป็นเขาสูง

ผลจากการศึกษา เสนอผังการขึ้นนำแนวทางการพัฒนาเมืองมุกดาหารและพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นชุมชนชายแดนเพื่อรองรับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 เสนอแนะการใช้ที่ดินเมืองมุกดาหารและชุมชนชายแดน วางแนวโครงข่ายคมนาคมและขนส่ง เพื่อรองรับทิศทางการขยายตัวของชุมชน เสนอพื้นที่ว่างผังเป็นชุมชนเมืองชายแดนมีพื้นที่เขตว่างผัง 48 ตร.กม. มีประชากรในเขตว่างผังประมาณ 7,793 คน ในอนาคตคาดประมาณประชากรในระยะ 20 ปี 14,771 คน

นอกจากนี้ผลกระทบจากการก่อสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 ยังคงมีแนวโน้มอย่างอื่นเพิ่มขึ้น เช่น การอพยพแรงงานจากพื้นที่ชนบทโดยรอบที่จะหางานทำในเมืองมุกดาหารและปัญหาการลักลอบเข้าเมืองจากฝั่งลาว มีข้อเสนอแนะให้จัดทำการวางผังเมืองรวมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารองรับชุมชนเมืองมุกดาหารในอนาคต

ชินวัฒน์ แม่นเดช. 2540. *ความคิดเห็นของชาวลาวอพยพที่มีต่อปัจจัยผลักดันออกจากประเทศไทย และปัจจัยดึงดูดกลับไปตั้งถิ่นฐานในประเทศลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.

จากบทความนี้เสนอเกี่ยวกับการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของชาวลาวอพยพ ที่มีต่อปัจจัยผลักดันออกจากไทยหรือกลับไปยังถิ่นฐานเดิมในลาว โดยทำการสำรวจประชากรชาวลาว ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อยู่ศูนย์อพยพบ้านนาโพธิ์ จังหวัดนครพนม และ สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก จังหวัดสระบุรี โดยผู้อพยพทั้งหมดยังคงปฏิเสธการเดินทางกลับไปยังประเทศลาว เพราะความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง และครอบครัว และรัฐบาลปัจจุบันยังคงเป็นคอมมิวนิสต์ มีเพียงส่วนน้อยที่อ้างถึงเศรษฐกิจของลาวตกต่ำกว่าไทย

โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นนั้น ได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน รายได้ ภูมิหลังการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้ชีวิตอยู่ในไทย ชาติพันธุ์ อาชีพก่อนการอพยพและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะว่า

1. รัฐบาลไทย – รัฐบาลลาว และ UNHCR จะต้องร่วมมือกันในรูปแบบไตรภาคีกันต่อไป หากขาดฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จะแก้ปัญหาผู้อพยพได้ยากขึ้น
2. รัฐบาลไทยต้องยืนยันไม่ให้สัญชาติไทยแก่ชาวลาวอพยพทุกคนทุกกลุ่ม
3. รัฐบาลลาวต้องยอมรับชาวลาวอพยพทุกกลุ่มกลับประเทศ ภายใต้เงื่อนไขที่ตกลงกัน
4. รัฐบาลไทยต้องไม่สนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพอย่างเสรี

ชินวัฒน์ แม้นเดช. 2544. ความสัมพันธ์ลาว – ไทย ศึกษาพัฒนาการนโยบายของลาวจากปี ค.ศ.1975 ถึง 2001. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง การพัฒนานโยบายของลาวจากปี ค.ศ.1975 ถึง ปี ค.ศ.2001 ต่อ ความสัมพันธ์ไทย – ลาว จากการที่ผู้นำของลาว คือ ท่านไกสอน พมวิหาน ได้ตัดสินใจปรับนโยบายที่มีต่อไทย พร้อมกับยุติวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าด้วยการเจรจากับผู้นำทางทหารของฝ่ายไทยและปรับการดำเนินนโยบาย ต่างประเทศกับประเทศโลกเสรีใหม่นั้น ทำให้ทางฝ่ายไทยในรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เปลี่ยนนโยบายตามไปด้วย คือ เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า จนทำให้เกิดความร่วมมือและมิตรภาพระหว่างไทย-ลาว แต่ในมิตรภาพดังกล่าวลาวยังหวาดระแวงไทยอยู่ตลอดเวลา หากไทยไม่สามารถทำให้ลาวคลายความกังวลลงไปได้ จะทำให้การดำเนินความสัมพันธ์ของไทยและลาวเปราะบาง

ซีเอ อินเตอร์เนชันแนล อินฟอร์เมชัน. 2541. โครงการศึกษาอุปสงค์ของตลาดประเทศลาว:

บทสรุปผู้บริหาร. รายงานเสนอกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์.

สปป.ลาว เป็นคู่ค้ารายสำคัญของไทย ซึ่งจะเห็นได้จากการส่งออกสินค้าจากไทยไปลาวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ทำให้การค้าโดยรวมของไทย-ลาว เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่ง สปป.ลาว มีความต้องการสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้างและเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ แต่สินค้าที่คาดว่าจะเป็นที่ต้องการของลาวในอนาคตคือ สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น สุรา บุหรี่ เพราะลาวจะมีรายได้จากการขายพลังงานไฟฟ้า ทำให้มีเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศมาก จึงทำให้ สปป.ลาว ผ่อนผันให้มีการค้าสินค้าฟุ่มเฟือยได้ แต่พบว่าการที่ไทยส่งสินค้าออกไปขายที่ลาว กลับมีอัตราการขยายตัวแบบการเติบโตที่ลดลง คือ ปี 2537 เติบโตร้อยละ 65.3 ปี 2538 เติบโตร้อยละ 20.5 ปี 2539 เติบโตร้อยละ 4.2 ซึ่งปัญหาของผู้ส่งออกของไทย ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดต่างๆ ใน สปป.ลาวเองซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือกันแก้ไขของทั้งสองประเทศ ทั้งนี้ผู้ส่งออกของไทยยังต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐอีกมากในด้านต่าง ๆ

ทเนศ นิตรลาภ. 2544. ปัญหาการค้าระหว่างประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีไทยและลาว.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์นี้นำเสนอเรื่อง ปัญหาที่ทำให้การค้าระหว่างไทยและสปป.ลาว ไม่ก้าวหน้าซึ่งเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของทั้งสองประเทศ คือ ปัจจัยทางด้านการเมืองและการทหาร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากแต่ละปัญหามีความซับซ้อน จึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาบนพื้นฐานความจริงใจต่อกัน

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ทำการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทยและลาวเกี่ยวกับการค้าโดยตรง และไทยควรส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมลงทุนกับลาว เพราะลาวเป็นประเทศที่มีชายแดนติดต่อกับ 5 ประเทศ ได้แก่ จีน เวียดนาม พม่าและกัมพูชา จึงเป็นเสมือนสะพานเชื่อมในการขยายตลาดการค้าของไทยไปสู่จีนและเวียดนามได้ในอนาคต

ทรงฤทธิ์ โพนเงิน. 2541. รายงานการวิจัย ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับลาว.

กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ต้องการศึกษถึงพัฒนาการในแนวทางของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย – ลาว โดยนับตั้งแต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองลาวในปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาคือ ปี พ.ศ. 2541 เพื่อนำผลที่ประมวณได้จากการศึกษาวิจัยทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยด้านบวก และส่วนที่เป็นปัจจัยด้านลบมาประกอบพิจารณาในการกำหนดแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ในอันที่จะช่วยเสริมสร้างให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทย – ลาว ได้มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าต่อไป

มีการอาศัยแหล่งข้อมูลจากฝ่ายลาวเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้นข้อมูลจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาว การประมวณเอกสารที่สำคัญต่าง ๆ จากทางการของรัฐบาลลาว และการเก็บข้อมูลในเชิงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากหนังสือพิมพ์ของลาว รวมถึงการเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างไทย – ลาว ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ซึ่งจะเห็นได้ว่าไทยและลาวต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ไม่ว่าพรมแดนทางภูมิศาสตร์แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์ทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และการกิน – การอยู่ ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน อีกทั้งความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะพึ่งพาระหว่างกันเป็นอย่างมาก ไทยพึ่งพาการนำเข้ากระแสไฟฟ้าจากลาว ส่วนลาวพึ่งพาสินค้าอุปโภค – บริโภคจากไทย

นอกจากนั้นแล้ว เมื่อช่วงที่เศรษฐกิจของไทยตกต่ำ ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของลาวอย่างมาก ไทยเป็นแหล่งเงินทุน และตลาดส่งออกสินค้าที่สำคัญ ๆ ของลาว เมื่อธุรกิจการลงทุนของไทยตกต่ำ ได้ส่งผลกระทบทำให้ภาคการลงทุนจากต่างประเทศในลาวไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงมีภาวะดังกล่าวนี้ด้วย

ทวีเกียรติ เจนประจักษ์. 2540. *ข้อพิพาทเขตแดนไทย-ลาว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ทุกประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกัน ก็มักจะมีปัญหาข้อพิพาทเรื่อง การแบ่งเขตบริเวณชายแดน ซึ่งทั้งสองประเทศอาจจะใช้แผนที่แบ่งเขตแดนคนละฉบับกัน เช่นเดียวกับไทยและลาว ซึ่งมีแนวพรมแดนทางธรรมชาติติดต่อกันทอดไปตามแนวเทือกเขาและแม่น้ำโขงรวมระยะทาง 1,750 กิโลเมตร ซึ่งมีข้อพิพาทกันในเรื่องปัญหาสามหมู่นบ้านและกรณีปัญหามันม่อเกิ้ล้า ซึ่งกฎหมายสนธิสัญญาที่ใช้บังคับกรณีนี้ เป็นสนธิสัญญาที่ได้ทำกันสมัยที่ลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งมีข้อกำหนดบางอย่างยังคงคลุมเครือจึงมีปัญหาในการตีความและทำให้ต้องอาศัยหลักฐานทางกฎหมายอื่น

ทองทิพย์ สุนทรชัย และคนอื่น ๆ. (ม.ป.ป.). *สตรีอีสาน กับการจัดการทรัพยากรน้ำ*. สนับสนุนโดย องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศแคนาดา (CIDA) สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รายงานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะทำความเข้าใจ ความสัมพันธ์ของผู้หญิงในชนบทภาคอีสานกับการเปลี่ยนแปลงของสถานะของทรัพยากรน้ำ รวมทั้งบทบาทของผู้หญิงในการจัดการทรัพยากรน้ำและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการจัดการทรัพยากรชุมชน

งานชิ้นนี้ มีการเก็บข้อมูล โดยมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม พื้นที่วิจัยมี 3 กรณี คือ

- 1.พื้นที่ที่มีทรัพยากรน้ำสมบูรณ์ คือ ชุมชนบ้านแสงภา
- 2.ชุมชนที่เริ่มประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำเพื่อการเกษตร คือ บ้านผือ
- 3.ชุมชนที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนอยู่ในขั้นวิกฤต

ผลการวิจัย พบว่า ผู้หญิงในชุมชนชนบทภาคอีสานมีบทบาทต่อการจัดการทรัพยากรน้ำ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนที่มีฐานการผลิตอยู่ในภาคเกษตรกรรมและมีรายได้จากการเกษตรเป็นหลัก หรือชุมชนที่มีรายได้หลักนอกภาคการเกษตร บทบาทของผู้หญิงในการจัดการทรัพยากรน้ำมีความสัมพันธ์กับหน้าที่พื้นฐานของผู้หญิงต่อความอยู่รอดของครอบครัว และรับผิดชอบต่อกิจกรรมการผลิตของครอบครัว ผู้หญิงมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรน้ำที่เด่นชัดทั้งในแง่การใช้และการควบคุมดูแล ผู้หญิงมักมีบทบาทอยู่เบื้องหลัง โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ทรัพยากรขาดแคลนอยู่ในขั้นวิกฤต บทบาทของผู้หญิงจะปรากฏเด่นชัดขึ้น

ทักษิณ เห็นชอบปี. 2546. แนวทางการจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ศึกษากรณี:

สัญญาติลาว พม่า และกัมพูชา ในจังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษปริญญารัฐ

ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยบูรพา.

งานวิจัยนี้ศึกษาเรื่อง แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย ที่เป็นสัญชาติลาว พม่าและกัมพูชา ในจังหวัดสมุทรปราการ จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยประสบปัญหาแรงงานต่างด้าวเข้ามาแย่งงานคนไทยทำ และก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาอีก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสาธารณสุข เป็นต้น แต่เนื่องจากกิจการบางประเภทไม่เป็นที่นิยมของคนไทย ทำให้ขาดแคลนแรงงาน ภาครัฐจึงทำการผ่อนผัน ให้ใช้แรงงานต่างด้าวได้โดยให้นายจ้างมาลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว และกำหนดประเภทของการทำงาน กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ดี แรงงานต่างด้าวทั้ง 3 สัญชาติ ยังเป็นภัยต่อความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ ภาครัฐควรให้แรงงานต่างด้าว ทำงานได้เฉพาะในกิจการที่ขาดแคลนแรงงานเท่านั้น เช่น กิจการประมงทะเล โรงงานอุตสาหกรรม โรงสีข้าว เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ ควรใช้มาตรการเด็ดขาดในการผลักดันออกไปจากไทย เพื่อที่ภาครัฐจะสามารถควบคุมปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวได้ตรงจุดมากที่สุด

ทานตะวัน มโนรมย์. 2544. การศึกษาการลักลอบทำการค้าชายแดน ไทย-ลาว: กรณีศึกษาของ 3

จังหวัดภาคเหนือตอนบน (เชียงราย พะเยาและน่าน). วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเทศไทย-ลาว ได้มีการทำการค้าชายแดนมาเป็นระยะเวลาช้านาน แต่เนื่องจากภาวะการเสียภาษีศุลกากรในอัตราที่สูง ทำให้มีการลักลอบทำการค้าในชายแดน จากการศึกษาพบว่า ใน 3 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงราย พะเยา และน่าน มีมูลค่าการลักลอบทำการค้าชายแดน ไทย – ลาว คิดเป็นร้อยละ 50-60 ของมูลค่าการลักลอบทำการค้าชายแดนไทย-ลาวทั้งหมด โดยการศึกษาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการค้าชายแดนไทย-ลาว รวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ทั้งประมาณการมูลค่าจากการลักลอบทำการค้าชายแดนของทั้งสองประเทศ ซึ่งพบว่า ลักษณะการค้าจะแตกต่างกันไปตามขนาดของผู้ประกอบการ ด้านการชำระเงินผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่และรายย่อย นิยมชำระเงินค่าสินค้าด้วยเงินสดสกุลเงินบาทไทย มากกว่าการชำระผ่านระบบธนาคาร ส่วนปัญหาและอุปสรรคหลักๆ ของการค้าชายแดน คือ ปัญหาด้านการชำระเงินค่าสินค้า ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่งและปัญหาในการเดินทางเข้า – ออกประเทศ ซึ่งผลการประมาณการมูลค่าการค้าในระบบตามแนวชายแดนไทย-ลาว ทั้ง 3 จังหวัด แยกเป็น 6 ด้าน พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วสัดส่วนมูลค่าการค้าที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร มีค่า

ตั้งแต่ 0.20 - 2.02 เท่า ของมูลค่าการค้าที่ผ่านพิธีการศุลกากรทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลักลอบส่งออกจากไทย-ไปลาว และยังพบว่า การลักลอบที่จุดผ่อนปรนนั้นจะมีสัดส่วนมากกว่าการลักลอบที่จุดผ่านแดนถาวรอีกด้วย

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว มีอยู่หลายปัญหา ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าในระบบและนอกระบบ ระบบภาษี การคมนาคมขนส่ง การชำระเงิน และการเดินทางเข้า - ออกประเทศ ต่างก็เป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องแก้ไขอย่างเหมาะสม เร่งด่วนและทันทั่วถึง เพื่อสร้างบรรยากาศทางการค้าให้เกิดขึ้น ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนทั้งสองฝ่ายเป็นสำคัญ

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2543. *พฤติกรรมกรรมการชำระเงินค่าสินค้าตามแนวชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการชำระเงินค่าสินค้าตามแนวชายแดนไทย-ลาว และรวบรวมปัญหาอุปสรรคในการชำระเงินค่าสินค้า เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะการกำหนดนโยบายของภาครัฐที่จะพัฒนาการชำระเงินค่าสินค้านี้ระหว่างทางไทย-ลาว ให้ผ่านระบบธนาคารมากขึ้น จากการศึกษาพบว่า

วิธีการชำระเงิน มีดังนี้

1. กิจกรรมส่งออกทั้งที่จดทะเบียนนิติบุคคลและไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล มีแนวโน้มชำระเงินเป็นเงินสดสกุลบาทมากกว่าชำระผ่านระบบธนาคาร การชำระผ่านธนาคารส่วนใหญ่เป็นวิธีการโอนเงินเข้าบัญชี
2. กิจกรรมนำเข้ามีการชำระด้วยเงินสดและผ่านระบบธนาคารในจำนวนพอๆ กัน การชำระผ่านระบบธนาคารส่วนใหญ่เป็นการชำระโดยการเช็คตราพดและการโอนเงินเข้าบัญชี

เหตุผลการเลือกวิธีการชำระเงินทั้งการชำระด้วยเงินสดและชำระผ่านระบบธนาคารที่มีความสำคัญสูง คือ ความสะดวก รวดเร็ว และเป็นความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ ยังได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ยิ่งค่าเงินกับผันผวนมาก ยิ่งทำให้ลูกค้าต้องการได้รับชำระเงินให้เร็วที่สุดเพื่อลดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อกีบ

ด้านความเห็นต่อนโยบายของทางการที่อนุญาตให้นำเงินบาทออกนอกประเทศได้ไม่เกินครั้งละ 500,000 บาท ในประเทศที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย รวมทั้งประเทศเวียดนาม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรเพิ่มวงเงินเป็น 1,000,000 บาท เนื่องจากคาดว่าจะการส่งสินค้าไป สปป.ลาว

จะขยายตัวเพิ่มขึ้นในบางจุดการค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความต้องการสินค้าประเภทจักรยานยนต์ ส่งต่อไปจำหน่ายยังประเทศเวียดนาม

ปัญหาและอุปสรรคการชำระเงินค่าสินค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ยังมีปัญหาและอุปสรรคทั้งทางด้านการชำระด้วยเงินสดและด้านปัญหาการชำระเงินผ่านระบบธนาคาร อีกหลายประการที่จะต้องแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการชำระเงินค่าสินค้านี้ระหว่างไทย-ลาว ผู้ประกอบการค้ามีความเห็นว่า ควรพัฒนาระบบการชำระเงินค่าสินค้านี้ระหว่างประเทศให้มีความเป็นสากล ส่งเสริมให้สาขาธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดชายแดนให้บริการเปิด L/C ได้ โดยไม่ผ่านสำนักงานใหญ่ ตลอดจนควรส่งเสริมให้เงินสกุลบาทเป็นสกุลหลักในการค้าระหว่างประเทศในอินโดจีน นอกจากนี้ ควรมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องระบบข้อมูลข่าวสารให้กับผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะสำหรับทางการไทย

- ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรมีบทบาทด้านการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และเทคนิคอย่างต่อเนื่อง ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำแหล่งสุดท้ายกับธนาคารกลางของประเทศที่เปิดตัวสู่การค้าใหม่ ให้ทุนฝึกอบรมระยะสั้นแก่บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ ให้คำปรึกษา แก่ธนาคารแห่ง สปป.ลาว ด้านเทคนิคการพัฒนาระบบการชำระเงิน การหักบัญชีด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างธนาคาร
- ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่น ควรมีบทบาทในการสนับสนุนการค้า ชายแดน คือ กระจายอำนาจให้กับสำนักงานสาขาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่ทำ ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ควรมีการจัดตั้งสำนักงานสาขาธนาคารเพื่อการ ส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยที่จังหวัดชายแดนหรือประสานงานกับธนาคาร เฉพาะกิจอื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการค้าธุรกิจระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับทางการ สปป.ลาว

- ธนาคารแห่ง สปป.ลาว ควรมีบทบาทด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการชำระเงิน ผ่านระบบธนาคารและระบบการหักบัญชีระหว่างธนาคารให้มีความสมบูรณ์ อีกทั้งในระยะสั้นส่งเสริมให้มีการใช้เช็คแทนเงินสดให้มากขึ้น ควรอนุญาตให้สาขา ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศตั้งสาขาในแขวงสำคัญอื่นๆ นอกจากกำแพงนคร เวียงจันทน์เท่านั้น และควรทำหน้าที่เป็นแหล่งให้กู้ยืมเงินแก่ธนาคารพาณิชย์ของ รัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ ผู้ประกอบการ

อามร อุดมไพจิตรกุล และคนอื่น ๆ. 2545. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดน่าน : ผลผลิต กระบวนการผลิต การตลาด และคุณภาพแรงงานภาคเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

งานวิจัยชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยแม่บทเรื่อง “ระบบการถ่ายทอดทางสังคม เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะแก่แรงงานภาคเกษตร: ศึกษากรณีจังหวัดน่าน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจและสังคม การปกครอง และการค้าชายแดน
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนามให้ได้สภาพวิถีชีวิตเกษตรกรจังหวัดน่านในด้านผลผลิต กระบวนการผลิต การตลาด ของกลุ่มอาชีพการกลั่นกรอง การประมง การปศุสัตว์ การแปรรูป การบริการทางการเกษตร ตลอดจนทัศนะของเกษตรกรที่มีต่อผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ตัวชี้วัด ความสุขของเกษตรกร และครอบครัวเกษตรกร
3. เพื่อสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะและทักษะของแรงงานภาคการเกษตรจังหวัดน่าน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ โดยมีการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้เบื้องต้นจากวิทยากร ผู้รู้ และผู้ชำนาญการ ค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลจากภาคสนามในจังหวัดน่านอีก 5 ครั้ง เพื่อนำมาประมวลผลสรุปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำการวิจัยในระยะต่อไป

โดยสรุป สภาพทั่วไปของจังหวัดน่านโดยที่ดังจะต้องใช้เวลาในการเดินทางเข้าไป หรือออกไปติดต่อกับจังหวัดอื่น แม้จะมีสนามบินแต่คงไม่ใช่พาหนะสำหรับเกษตรกร ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของจังหวัด จังหวัดไม่ได้เป็นจังหวัดปิด ได้มีการติดต่อกับส่วนอื่น ๆ ของภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ แต่จากสภาพความพร้อมของประชาชนมีจำกัดทำให้ความสัมพันธ์กับส่วนอื่นเกิดเป็นภาพทวิลักษณ์ (Dualistic)

เมื่อพิจารณาจากมูลค่าที่เกิดขึ้นในส่วนนี้ทำให้เห็นความเป็นทวิลักษณ์ทางด้านการจัดการธุรกิจ (Dualistic in Business) คือ ความสามารถของเกษตรกรและพ่อค้าในด้านธุรกิจแตกต่างกันมาก จึงทำให้เกษตรกรต้องเดือดร้อน ราคาผลผลิตตกต่ำ และเรียกร้องให้รัฐบาลเข้าไปประกัน และพยุงราคาสินค้า จนกระทั่งมีการเดินขบวนประท้วงเรื่องราคาพืชผลในปลายปี 2543

ทวิลักษณ์ด้านวิสัยทัศน์ (Dualistic in Vision) คือ วิสัยทัศน์ของผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างชัดเจน จะส่งผลต่อความพร้อมเมื่อมีการเร่งการค้าชายแดนในลักษณะของการก้าวกระโดด และทำให้ความเป็นทวิลักษณ์ด้านธุรกิจรุนแรงขึ้น

คำขวัญของจังหวัดมีหลากหลายและเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนคำขวัญเรื่องเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม และหากไปศึกษาข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในสถานที่ดังกล่าวซึ่งเป็นแหล่งสะสมภูมิปัญญาท้องถิ่นมีมากมายหลายด้าน แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ปรากฏในวิถีชีวิต อันนำไปสู่ทวิลักษณ์ทางเทคนิค (Dualistic in Technique)

นิคม ยศสุนทร. 2540. กิจกรรมทางทหารในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคงของชาติเฉพาะด้านเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทยกับแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 39.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง กิจกรรมทางทหารเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านจังหวัดอุบลราชธานี กับแขวงจำปาสัก สปป.ลาว พบว่า ทหารในค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้นำทหารกับข้าราชการในแขวงจำปาสัก โดยใช้ความสัมพันธ์แบบส่วนตัว พบปะพูดคุยกันด้วยความไว้วางใจกัน และขยายไปสู่การพบปะเยี่ยมเยียน ไปมาหาสู่กันอย่างไม่เป็นทางการ โดยดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 จนถึงปัจจุบัน บรรยากาศจึงเต็มไปด้วยความสนิทสนม ทำให้ปัญหาชายแดนได้รับการแก้ไขให้เป็นที่น่าพอใจของทั้งสองฝ่าย

ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ องค์การทหาร ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานประโยชน์ระหว่างองค์กรรัฐและเอกชน ที่จะเข้าไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ใน สปป.ลาว เพื่อที่จะได้ลดความระแวงสงสัยลงได้ ในส่วนบุคคลการที่จะเป็นผู้ดำเนินการนั้น ก็ควรจะรู้จักข้อควรปฏิบัติที่พึงมีต่อกันในระหว่างสองประเทศด้วย

บงกช หงษ์คำมี. 2542. ความร่วมมือในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว: รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความร่วมมือในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ระหว่างไทย - ลาว ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับท้องถิ่น มีการดำเนินการไปได้เป็นอย่างดี ส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ และไทยได้ให้การช่วยเหลือ สปป.ลาว ในการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของลาว ส่งผลถึงความสัมพันธ์อันดีของคนในองค์การการท่องเที่ยวของทั้งสองฝ่าย นับได้ว่าความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เป็นความร่วมมือที่ดีที่สุด ที่จะนำไปสู่ความร่วมมือที่ดีระหว่างกันในด้านอื่น ๆ ต่อไป

เบอร์ลิน เพชรจันทร์ราช. 2539. การดำเนินของธุรกิจขนาดย่อมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ
อุตสาหกรรม-หัตถกรรมจังหวัดในกำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

งานวิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจขนาดย่อม ในนครเวียงจันทน์
สปป.ลาว จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจขนาดย่อมจะเป็นรูปแบบของกิจการเจ้าของคนเดียว มี
พนักงานประมาณ 10-20 คน มีเงินทุนจดทะเบียน 10,000,000 – 30,000,000 กีบ ซึ่งปัญหาและ
อุปสรรคของผู้ประกอบการนั้นคือ ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ ขาดฝีมือหายาก เงินทุนหมุนเวียนมีไม่
เพียงพอ ตลาดมีวงแคบขายได้ไม่มาก ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หน่วยงานของรัฐเผยแพร่
ผลการวิจัยผลิตภัณฑ์ใหม่น้อยมาก

ผู้วิจัยเห็นว่า ภาครัฐของสปป.ลาว ไม่ควรมองข้ามธุรกิจขนาดย่อม เพราะจะเป็นรากฐาน
สำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศต่อไป เพราะถ้าภาครัฐของสปป.ลาวส่งเสริม
ให้มีการจัดฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการตลาด ด้านการจัดการ ด้านการเงิน จะได้รับความ
สนใจจากผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก และจะทำให้โอกาสในการขยายตัวของธุรกิจขนาดย่อมมี
แนวโน้มสูงขึ้นตามไปด้วย

ปารวี ไพบูลย์ยิ่ง. 2545. เส้นทางไทยเชื่อมต่อประเทศเพื่อนบ้าน เชียงของ-หลวงน้ำทา-เมืองสิง-
เชียงรุ่ง. กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค.

เป็นที่น่าประหลาดใจอย่างยิ่ง ที่ประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง รัฐบาลต่าง ๆ จากไทย
ผ่านสื่อรายการโทรทัศน์ในท้องถิ่น แต่เรากลับหันหลังให้กับข้อมูลข่าวสารในประเทศเพื่อนบ้าน จน
บางครั้งนำไปสู่ความไม่เข้าใจกัน จนกลายเป็นปัญหาระดับชาติที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง

ซึ่งการเดินทางสำรวจเส้นทาง ไทย-ลาว-จีน นับเป็นส่วนหนึ่งในการทำความเข้าใจและ
ความรู้จักในประเทศเพื่อนบ้าน การได้พบปะคนลาว คนไทยลื้อ คนจีน ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจ
ผู้คนเหล่านี้ ในแง่มุมต่าง ๆ ผ่านมุมมองเดียวกับคนในท้องถิ่น ซึ่งเส้นทางไทยเชื่อมต่อประเทศ
เพื่อนบ้านจากเชียงของ จังหวัดเชียงราย เข้าสู่หลวงน้ำทา เมืองสิงห์ ของลาว สู่สิบสองปันนา
ปลายทางที่เมืองเชียงรุ่ง ของจีน นับเป็นเส้นทางที่สานความสัมพันธ์ของคนทั้ง 3 ประเทศให้
กลับมาแน่นแฟ้นอีกครั้ง นำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศและประชาชนในภูมิภาค ซึ่งเป็น
ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ยั่งยืนร่วมกันในอนาคตกลุ่มแม่น้ำโขงต่อไปใน
อนาคต

พงศ์ษา เพ็งหนู. 2545. *ความคิดเห็นของผู้รับบริการนำเข้าไม้แปรรูปจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต่อการบริหารงานด่านป่าไม้หนองคาย-เวียงจันทน์ จังหวัดหนองคาย.*

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บทความนี้นำเสนอการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของผู้รับบริการ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบและขั้นตอนการดำเนินงานของด่านป่าไม้ โดยทำการสำรวจจากผู้รับบริการ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้รับบริการนำเข้าไม้จาก สปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 33.97 ปี มีสถานภาพสมรส การศึกษาส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 19,748 บาท มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบและขั้นตอนดำเนินงานของด่านป่าไม้เป็นอย่างดี มีความคิดเห็นในด้านดีต่องานบริหารของด่านป่าไม้ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการรับรู้ข่าวสารที่ต่างกันของผู้รับบริการจะมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของด่านป่าไม้ต่างกัน

ผู้วิจัยได้มีการเสนอให้ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำด่านป่าไม้ผู้ทำหน้าที่ออกใบเบิกทาง จะเป็นแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบ ความรู้ด้านป่าไม้แก่ผู้รับบริการมากที่สุด ดังนั้นจึงควรให้ทำการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปด้วย โดยควรทำการบอกเล่า เอกสารหนังสือ หรือบอร์ดต่าง ๆ จะต้องเน้นส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในครอบครัวมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด่านป่าไม้ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่

พลวิเชียร ภูทองไชย. 2546. *ผลกระทบจากการยึดด้านศุลกากรวังเต่าต่อความสัมพันธ์ระหว่าง*

ไทย – ลาว. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการเมืองการปกครอง)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผลกระทบเหตุการณ์จากการยึดด้านศุลกากรวังเต่า ของผู้ก่อการร้ายที่ต่อต้านรัฐบาลลาว ทำให้ความสัมพันธ์ของไทย – ลาว สั่นคลอนมากขึ้น ลาวหวาดระแวงไทยเพราะเนื่องจากผู้ก่อการร้ายดังกล่าวหลบหนีเข้ามายังไทย และลาวต้องการให้ไทยส่งตัวบุคคลดังกล่าวมาให้ลาว แต่ไทยกลับต้องการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของไทยก่อน ที่จะมีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน แต่ลาวกลับมองไทยว่าเป็นผู้ให้การสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อการร้าย จึงทำให้ลาวมีมาตรการกีดกันสินค้าของไทย และปัญหาการปักปันเขตแดน ปัญหาผู้อพยพที่ดำเนินไปด้วยดีต้องหยุดชะงัก จนทำให้ปัญหาต่างๆ ที่ควรจะได้รับแก้ไขต้องยืดเยื้อมาจนถึงปัจจุบันนี้

อุปสรรคที่สำคัญของการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ในปัจจุบัน ก็คือ ความหวาดระแวงของลาว โดยเฉพาะที่ว่ารัฐบาลไทยอาจให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านรัฐบาลลาว ดังนั้นหากผู้นำไทยต้องการดำเนินความสัมพันธ์ที่ดีกับลาว การมีท่าทีที่ชัดเจน และนโยบายการไม่

แทรกแซงกิจการภายในประเทศเพื่อนบ้านไปปฏิบัติให้เกิดผล จึงเป็นสิ่งที่ไทยควรแสดงออกต่อลาว ดังนั้นการดำเนินงานของผู้กำหนดนโยบายและระดับปฏิบัติงานควรมีความสอดคล้องกัน ขณะเดียวกันรัฐบาลของทั้งสองประเทศก็ต้องมีการประสานความร่วมมือระหว่างกันให้มากขึ้น เช่น การแจ้งเบาะแสข้อมูลการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่อต้านระหว่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำเนินมาตรการป้องกันรวมไปถึงการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พาณีนุ นิลสวัสดิ์. 2542. *ความร่วมมือไทย – ลาว ในกรณีการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในลาว*

(1993 - 1997. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความร่วมมือไทย – ลาว ในโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในลาวช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 1993 ถึงปี 1997 ไทยอยู่ในฐานะผู้รับซื้อไฟฟ้า ส่วนลาวอยู่ในฐานะผู้ขายไฟฟ้า ยังมีความร่วมมือของเอกชนไทยในการเข้าร่วมลงทุนด้วย ความร่วมมือของทั้งสองประเทศเป็นในลักษณะเชิงพาณิชย์ ที่มีนัยของการที่ทั้งสองฝ่าย ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คือ ลาวสามารถพึ่งตนเองได้ และมีเงินรายได้เข้าประเทศเพื่อการพัฒนาประเทศ ส่วนไทย คือ การก้าวไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมและการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเงินของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พิทักษ์ อินทียศ. 2546. *ปัญหามั่งอพยพสำนักสงฆ์ถ้ากระบอกกับผลกระทบต่อความสัมพันธ์*

ระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง ปัญหาของมั่งในสำนักสงฆ์ถ้ากระบอก ต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาว จากการศึกษาพบว่า ชาวเขาเผ่ามั่งในอดีตมีพฤติกรรมต่อต้านฝ่ายปเทศลาว และในขณะนี้ยังมีบางส่วนของที่พำนักอยู่ในประเทศไทย จึงทำให้เป็นปัญหาต่อการสานความสัมพันธ์ระหว่างกัน เพราะลาวยังมีความหวาดระแวงต่อท่าทีของไทยอยู่มาก

ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ ไทย และ สปป.ลาว เปลี่ยนแปลงแนวความคิดทัศนคติหรือท่าทีในทางลบต่อกันให้เป็นไปในทิศทางบวกมากขึ้น เพื่อขยายความร่วมมือกันให้มากขึ้นเรื่อยๆ มีการกระชับและแลกเปลี่ยนการเยือนของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับชั้น เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ รัฐบาลไทยควรเร่งแก้ไขปัญหามั่งอพยพกลุ่มนี้โดยเร็ว รวมไปถึงการคงนโยบายให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่ สปป.ลาวเอาไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงความจริงใจและเป็นเครื่องมือสร้างความผูกพันต่อกันอันจะนำไปสู่ความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต

พิมพ์รต พิพัฒน์กุล. 2544. *บทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทยต่อขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชลาวระหว่าง พ.ศ.2483-2492*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทย ที่มีต่อขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชลาว ซึ่งเห็นได้ชัดตั้งแต่ ช่วงสงครามอินโดจีน ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ซึ่งไทยได้ปลูกกระแสชาตินิยมให้กับประชาชน ทำให้มีกลุ่มชาตินิยมลาวเข้ามาร่วมกับรัฐบาลไทย เพื่อต่อต้านฝรั่งเศสในการได้เอกราชคืนมา ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นายปรีดี พนมยงค์ ได้จัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นและสนับสนุนให้กลุ่มชาตินิยมลาว จัดตั้งขบวนการเสรีลาวขึ้น หลังจากสงครามสิ้นสุดลง ขบวนการลาวอิสระจึงประกาศเอกราชและจัดตั้งรัฐบาล ในเดือนตุลาคม 2488 แต่หลังจากนั้น 8 เดือน ฝรั่งเศสกลับมายึดครองลาวได้ ทำให้ลาวอิสระอพยพมาตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในไทย เมื่อไทยได้แก้ปัญหาเรื่องการประกาศสงครามได้แล้ว และสมัครเป็นสมาชิกของสหประชาชาติ ก็ได้ให้การช่วยเหลือลาวอิสระอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากภาวะสงครามเย็นและความขัดแย้งทางการเมืองของไทย ในปีพ.ศ. 2491 ทำให้รัฐบาลไทยยุติการช่วยเหลืออย่างสิ้นเชิงและผลักดันให้ออกไปจากประเทศ ทำให้รัฐบาลลาวอิสระต้องยุบตัวลงในปีถัดมา

เพ็ญศรี เจริญวานิช และ สมจิตร จีงสงวนพร. 2540. *การให้บริการของโรงแรมต่อผู้ให้บริการ:*

ศึกษาเปรียบเทียบของโรงแรมในประเทศไทย (หนองคาย) และในสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว (เวียงจันทน์). รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานวิจัยนี้นำเสนอเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรมต่อผู้ให้บริการ ระหว่างโรงแรมที่ตั้งอยู่ในจังหวัดหนองคาย กับ โรงแรมที่ตั้งอยู่ในนครเวียงจันทน์ จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่เคยใช้บริการในโรงแรมทั้งสองแห่ง มีระดับความพอใจในการให้บริการในโรงแรมที่หนองคายมากกว่าที่เวียงจันทน์ ในเรื่องของบรรยากาศทำเลที่ตั้งและความปลอดภัย ซึ่งปัญหาและอุปสรรคของโรงแรมทั้งสองแห่ง คือ ปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ ความสามารถในการสื่อสารด้านภาษา การบริการไม่หลากหลาย รวมทั้งค่าบริการสูงเกินไป

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมบริการของโรงแรมที่หนองคาย อาทิ ปรับปรุงเรื่องความสะดวก เพิ่มบริการที่หลากหลายรูปแบบและครบวงจร พัฒนาฝึกอบรมบุคลากรที่ให้บริการ ปรับลดราคาและค่าบริการให้เหมาะสม ปรับปรุงการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อให้โรงแรมมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ไพรัช บุรุษยศิริ. 2536. การค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ
กัมพูชาต่อเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการค้าระหว่างไทยและลาวมีทั้งการค้าในระบบ ซึ่งถูกต้อง
ตามกฎหมายผ่านกระบวนการศุลกากร ประกอบด้วย การค้าปกติ การค้าชายแดน และการค้าผ่าน
แดน ซึ่งพรมแดนไทยลาวมีความยาวค่อนข้างมาก จึงทำให้มีการค้านอกกระบวนที่มีเจตนาเลี่ยง
กระบวนการศุลกากร และเป็นสินค้าที่ผิดกฎหมาย สำหรับช่องทางที่ติดต่อกันมี 3 ประเภท
คือ จุดผ่านแดน จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน อุปสรรคทางการค้าไทยและลาว ได้แก่ ด้าน
บุคคล ทั้งผู้ค้าที่ขาดความจริงใจในการทำการค้า ลาวขาดบุคลากรที่มีความสามารถ และขาด
แคลนสาธารณูปโภค และไทยยังมีคู่แข่งการค้า อย่างมาเลเซีย และญี่ปุ่น แต่โอกาสและการลงทุน
ของนักธุรกิจไทยในลาว ค่อนข้างจะเปิดกว้างอีกทั้งมีความคุ้นเคยกันดี และลาวกำลังพยายาม
เปลี่ยนแปลงด้านการค้าต่างประเทศ โดยส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. 2543. พื้นที่และความหมายของการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง.

วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เมืองหลวงพระบาง เป็นพื้นที่ที่มีความหมายในฐานะเมืองอันเป็น “ศูนย์กลางทาง
วัฒนธรรม” ของชาวลาว ในปัจจุบัน คณะกรรมการมรดกโลกพยายามอธิบายให้พื้นที่เป็น “มรดก
โลกของมวลมนุษยชาติ” ภาครัฐใช้ความหมายของทั้ง 2 ชุดในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ภาค
เอกชนที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว พยายามต่อรองกับภาครัฐเพื่อให้ผลประโยชน์ของ
ตนเองเพิ่มขึ้น สื่อมวลชนยังเป็นอีกกลุ่มหนึ่งในการกำหนดภาพลักษณ์ของเมืองหลวงพระบาง

แต่สำหรับชาวเมืองหลวงพระบาง กลับใช้สถานภาพความเป็นเมืองมรดกโลก และการมา
เยือนของนักท่องเที่ยว เพื่อรวมเอาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของตนเข้ากับโลกที่ขยายขอบเขต
ออกไปจากกรอบการรับรู้เดิม

ภัทสรวดี นิติเขตต์ปรีชา. 2544. ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-ลาว ช่วงปี พ.ศ.2534-2543:

ศึกษาในเชิงการพึ่งพา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมา พัฒนาการ ผลกระทบและปัจจัยการ
ได้เปรียบดุลการค้าของไทยต่อลาวในความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-ลาว ระหว่าง พ.ศ.2534-2543
โดยใช้ทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory) จากผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ทางการค้า
ไทย-ลาว มีรูปแบบความสัมพันธ์ตามหลักการทฤษฎีพึ่งพา อันเนื่องมาจากปัจจัยทาง

ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม ประเพณี โดยไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าและให้การช่วยเหลือลาวด้านปัจจัยต่าง ๆ และเงินทุนตลอดมา

ผู้วิจัยเสนอแนะให้ ไทยควรมีนโยบายทางการเมือง-การต่างประเทศ และเศรษฐกิจการค้า ภายใต้หลักการพึ่งพากับลาวต่อไป เพราะทำให้ความสัมพันธ์ยั่งยืนและเป็นที่พอใจของทั้งสองประเทศ

มณฑล คงแถมทอง. 2539. *สรุปรายงานการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ค.ศ.1975-1992*. กาญจนบุรี: สำนักวิจัย สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.

เป็นรายงานการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ค.ศ.1975 -1992 จากการศึกษาพบว่า ในช่วงเวลา ค.ศ.1975 -1992 ความสัมพันธ์ไทยและลาว ปรากฏทั้งความขัดแย้งรุนแรงที่สุด และมิตรภาพในระดับสูงสุด กล่าวคือ ความสัมพันธ์ในลักษณะการเผชิญหน้าจะปรากฏเด่นชัดในช่วง ค.ศ.1975 -1988 เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งด้านพรมแดนหลายครั้ง จนเกิดเป็นสงครามครั้งใหญ่ แต่ในปีค.ศ.1988 สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดยุคของความร่วมมือไทย-ลาว เมื่อไทยได้ดำเนินนโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า พร้อมกับที่ลาวดำเนินแนวทางจินตนาการใหม่ ภายหลังจากนั้นทั้ง 2 ประเทศ ก็พัฒนาความสัมพันธ์รอบด้านกันอย่างต่อเนื่อง และระดับความสัมพันธ์ถึงขั้นสูงสุด ในค.ศ.1990 เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินลาวอย่างเป็นทางการ และในปีต่อมา ท่านโกสอน พมวิหาน ก็เดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการ ในฐานะพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

มนตรี อยู่พงษ์พิทักษ์. (ม.ป.ป.). *ผลการดำเนินงาน และ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เฉพาะพื้นที่ภูสระดอแก้ว อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร*. กรุงเทพฯ:

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

พื้นที่ภูสระดอแก้ว มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่บริเวณรอยต่อ 3 จังหวัด คือ มุกดาหาร ยโสธรและอำนาจเจริญ ซึ่งในอดีตพื้นที่บริเวณนี้อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งรัฐบาลได้ใช้นโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ โดยใช้การเมืองนำการทหาร ทำให้ผู้ก่อการร้ายออกมามอบตัวในฐานะผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย เนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวมีสภาพที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะป่าไม้และสัตว์ป่า ทำให้ราษฎรที่อาศัยอยู่โดยรอบ พื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด อพยพโยกย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ พื้นที่ป่าที่เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ภูบะกุ๊ก แคว้นทาง ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า อย่างเปิดเผย ถึงขั้นต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐ รัฐบาลจึงได้กำหนดให้พื้นที่บริเวณที่นอกเหนือจากการบุกรุกเป็นเขตอุทยานแห่งชาติภูสระดอแก้ว จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุของความไม่

สงบในพื้นที่ประกอบกับที่ตั้งของพื้นที่ อยู่ในรอยต่อของ 3 จังหวัด ที่มีอาณาเขตติดต่อกับ สปป.ลาว ซึ่งถือว่ามีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ รัฐบาลจึงอนุมัติให้มีการดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ภูสระดอแก้วขึ้น โดยมีระยะเวลาโครงการ ตั้งแต่ปี 2540 ถึงปี 2544

ผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะว่า เนื่องจากปี 2544 เป็นปีสุดท้ายของโครงการ หากโครงการยังสามารถดำเนินการต่อไปได้จะเป็นหน่วยงานที่ช่วยประสานงานการปฏิบัติต่อส่วนราชการอื่นๆ ในการอนุรักษ์ป่าและช่วยเหลือพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่และข้าราชการในพื้นที่ต้องมีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่และปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ราษฎรในการรักและหวงแหนป่าไม้ โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้ขึ้น และควรจัดสรรงบประมาณตามแผนงานในแต่ละปีงบประมาณ จะทำให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

มาชูฮารา, โยชิยุกิ. 2546. *ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของราชอาณาจักรลาวล้านช้าง: สมัย*

คริสต์ศตวรรษที่ 14-17 จาก “รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป” ไปสู่ “รัฐกึ่งเมืองท่า”.

กรุงเทพฯ.

หลวงพระบาง ซึ่งกลายเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านช้าง จะสันนิษฐานได้ว่า ได้มีการก่อตั้งรัฐแล้วในระหว่างปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 14 โดยประมาณ เมื่อพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้รัฐเกิดขึ้น ซึ่งสามารถชี้ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองได้ สามประการ คือ (1 หลวงพระบางและเขตใกล้เคียงเป็นแหล่งผลิตของสินค้าสำคัญบางอย่าง (2 หลวงพระบางตั้งอยู่ที่จุดเชื่อมโยงของเส้นทางคมนาคมระดับภูมิภาค จึงมีความได้เปรียบในการรวบรวมผลิตผลในภาคเหนือของลาว (3 หลวงพระบางยังตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมระดับสากลระหว่างขุนนางของจีนกับบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย จึงมีความสะดวกในการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับโลกภายนอก

ครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 13 ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างอาณาจักรล้านช้างตอนต้น กับราชวงศ์หมิงของจีนนั้น มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างพื้นฐานการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอาณาจักร อาณาจักรล้านช้างไม่เพียงแต่ตั้งอยู่บริเวณภายในของภาคพื้นทวีปในแง่ภูมิศาสตร์เท่านั้น หากยังผูกพันทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดกับ”อาณาเขตภายในภาคพื้นทวีปทางเหนือ” โดยมีขุนนางเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าอาณาจักรล้านช้างได้ก่อตั้งและเจริญก้าวหน้าในฐานะที่เป็น “รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป” จนกระทั่งถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15

ระหว่างปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 อาณาจักรล้านช้างมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด การเพิ่มขึ้นของความต้องการในตลาดต่างประเทศที่มีต่อสินค้านั้น ก็น่าจะเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ช่วยทำให้อาณาจักรล้านช้างขยายอิทธิพล

ทางการเมืองออกสู่ภูมิภาคกว้างขวางกว่าสมัยก่อน ครั้นถึงคริสต์ศตวรรษที่ 16 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาณาจักรล้านช้าง กับอยุธยาและกัมพูชาใกล้ชิดขึ้น อันทำให้เครือข่ายทางเศรษฐกิจของอาณาจักรล้านช้างขยายออกไปสู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้เรื่อยๆ ภายหลังจากการย้ายราชธานีในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 อาณาจักรล้านช้างสามารถติดต่อกับภูมิภาคใกล้เคียงได้สะดวกขึ้น ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนจาก “รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป” ไปสู่ “รัฐกึ่งเมืองท่า” (a semi-port state) ซึ่งได้ผูกพันการค้าทางทะเลระหว่างชาติอย่างใกล้ชิด ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้อยู่ติดทะเล

ในครั้งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 17 อาณาจักรล้านช้างก้าวเข้าสู่สมัยเจริญรุ่งเรืองที่สุด เรียกว่า “ยุคทอง” ซึ่งสินค้าออกในขณะนั้น ได้แก่ แร่ธาตุ และ ของป่า ซึ่งการค้ากับต่างประเทศของอาณาจักรล้านช้างเจริญก้าวหน้าถึงจุดสูงสุด ซึ่งเรียกได้ว่า “ยุคของการค้า” แต่ในครั้งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นที่ยอมรับกันว่ายุคของการค้าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปิดฉากลง การเสื่อมลงของการค้าระหว่างยุโรปกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้นคงเป็นอุปสรรคไม่น้อยในการส่งออกของอาณาจักรล้านช้าง ความสัมพันธ์อันตึงเครียดระหว่างอาณาจักรล้านช้าง กับอยุธยาและกัมพูชานั้น ย่อมมีผลกระทบกระเทือนถึงการค้ากับต่างประเทศโดยตรง จึงสันนิษฐานได้ว่าเมื่อมาถึงครั้งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 17 การค้าต่างประเทศของอาณาจักรล้านช้างลดลงทุกที อันทำให้ “ยุคทอง” ของอาณาจักรดังกล่าวอวสานลง ไปพร้อมกับการสิ้นสุดของ “ยุคของการค้า”

ยังยุทธ น้อยสวัสดิ์. 2543. *ความขัดแย้งพรมแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ*

ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึง ความขัดแย้งตามแนวพรมแดนชายแดนไทย-ลาว ซึ่งในอดีตทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน แต่หลังจากที่ลาว เปลี่ยนการปกครองเป็นแบบคอมมิวนิสต์ ทำให้นโยบายของทั้งสองประเทศมีความขัดแย้งกันมากขึ้น จะเห็นได้ชัดในกรณีของบ้านร่มเกล้า และกรณีสามหมู่นบ้าน ซึ่งตั้งแต่ลาวเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง นายกรัฐมนตรีในยุคนั้น แต่ละท่านมีทัศนคติต่อการกำหนดนโยบายไทย-ลาวไม่เหมือนกัน จึงทำให้ลาวหันไปพึ่งพาเวียดนาม และสหภาพโซเวียตมากขึ้น โดยรัฐบาลไทยเชื่อว่า ลาวถูกชี้นำจากเวียดนามและค่ายสังคมนิยม ซึ่งให้การสนับสนุนด้านอาวุธยุทธโธปกรณ์ และส่งกำลังทางทหารเข้ามา แต่หลังจากเหตุการณ์บ้านร่มเกล้ายุติลง จึงทำให้ความขัดแย้งลดลงด้วย

เพื่อเป็นการลดความขัดแย้ง ควรเร่งแก้ปัญหาต่าง ๆ คือ ควรตั้งคณะกรรมการความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนไทย-ลาว แก้ปัญหาเส้นเขตแดนและการปักปันเขตแดนให้ชัดเจน เคารพอำนาจอธิปไตยซึ่งกันและกัน รวมทั้งแก้ไขปัญหากลักลอบค้าสินค้าหนี

ภาษี การโจรกรรมข้ามชาติ ปัญหายาเสพติด โดยการแก้ปัญหาชายแดนเป็นจุดอ่อนที่มีผลกระทบได้ง่าย เพราะเป็นสาเหตุความขัดแย้งในด้านกฎหมาย และด้านการเมือง จึงควรเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้อยู่บนพื้นฐานความจริงใจต่อกัน

รัตติกกร สมฤทธิ์. 2546. ผลกระทบทางสุขภาพของประชาชน จากการเปิดตลาดการค้าชายแดน ไทย-ลาว ณ จุดผ่อนปรนบ้านฮวก กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาของการเปิดตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว และศึกษาภาวะสุขภาพของประชาชน ณ จุดผ่อนปรนบ้านฮวก กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา จากการศึกษาพบปัญหาในด้านต่าง ๆ อาทิ ปัญหาโรคติดต่อชายแดน เช่น โรคติดต่อในระบบทางเดินอาหาร โรคติดต่อในระบบทางเดินหายใจ โรคที่เกิดจากยุงลายเป็นพาหะ เป็นต้น ปัญหาเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการบุกรุกเขตอุทยานแห่งชาติภูซาง ปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการกำหนดมาตรการควบคุมการเข้า-ออกของประชาชนจาก สปป.ลาว และทบทวนระเบียบในข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาการเข้ามาของประชาชนจาก สปป.ลาว ด้วย

วรกร รัตนอารีกุล. 2544. พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานและการค้าชายแดนไทย – ลาว:

กรณีศึกษาชุมชนชายแดนห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง การพัฒนาการตั้งถิ่นฐานและการค้าชายแดนไทย – ลาว ด้านชุมชนห้วยโก๋น จากการศึกษาพบว่า ก่อนปี 2529 ยังไม่มีการตั้งถิ่นฐานถาวร แต่ในปัจจุบัน ชุมชนห้วยโก๋นประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน โดยอิทธิพลที่มีต่อการตั้งถิ่นฐาน คือ การใกล้-ไกลของแหล่งน้ำ ลักษณะภูมิประเทศและการคมนาคมขนส่ง การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ แต่ก็ยังมีการขยายตัวของพื้นที่เกษตรและพื้นที่ชุมชนเข้าสู่พื้นที่ป่าซึ่งเป็นป่าสงวน

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการจัดระเบียบ วางแผนการรองรับการขยายตัวของชุมชน และการค้าชายแดน ควรจัดรูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นระบบเพื่อการดูแล อาทิ การวางแผนค้าขาย การจัดเก็บค่าเช่า การควบคุมดูแลคุณภาพของสินค้าที่นำมาขาย เป็นต้น

วารุณี ไอสถารมย์ และคนอื่น ๆ. 2544. ลาวผู้หยั่ง-ไทยรู้อะไร : วิเคราะห์แบบเรียนสังคมศึกษา.

กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค.

การวิเคราะห์แบบเรียนสังคมศึกษาของ สปป.ลาว กับ ประเทศไทย โดยแบบเรียนวิชาสังคมศึกษาของ สปป.ลาว จะนำเสนอเพื่อกล่อมเกลายาวชนลาวให้มีความรู้รอบด้านพร้อมกับเน้นให้รักชาติอย่างมีทิศทาง ชัดเจนว่า จะรักอะไรของชาติ รักอย่างไร รักทำไม ยังสอนให้ยาวชนมีคุณสมบัติรักการเรียนรู้ มีความกล้าหาญ ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักคบเพื่อน นับถือและรู้บุญคุณของชาวนา ไม่อพยพละทิ้งถิ่นละทิ้งประเทศ อีกทั้งยังวางแนวทางให้ยาวชนรู้จักหน้าที่ของตนรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีเป้าหมาย รู้จักออกแรงทั้งด้วยสมองและมือตีน

อุดมการณ์ชาตินิยมของไทยมีมายาวนานไม่ว่าแบบรัฐนิยม เผ่าพันธุ์นิยม ทหารนิยม อารักขนิยม ล้วนใช้สื่อเป็นเครื่องมือ แบบเรียนวิชาสังคมของไทยเป็นสื่อที่มีพลังอำนาจมาก ในการครอบงำยาวชนและคนไทย เน้นสูตรรักชาติ ภูมิใจในชาติด้วยการยึดตรงเคารพธงชาติ ซึ่งนิยามของพลเมืองดี ก็คือ ผู้ที่เชื่อฟัง ยอมตามอำนาจรัฐอย่างศิโรราบ ไม่เคลือบแคลงสงสัย ไม่เรียกร้องสิทธิใดๆ ไม่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและผู้นำ แบบเรียนยังจำขังให้ยาวชนมีอคติ เยอหยิ่ง ดูแคลนและมีท่าที่ไม่เป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน หลงใหลศรัทธาต่อสหรัฐอเมริกา เพราะถือว่าเป็นชาติที่เจริญแล้ว

การศึกษาของไทยเดินทางมาสู่จุดวิกฤต โรงเรียนคือคุกทางปัญญา การจะแหกคุกปัญญาเพื่อพัฒนาคนไทย สร้างสรรค์ปัญญาให้สังคม จึงจำเป็นต้องรู้ว่าแบบเรียนของเราสอนให้ยาวชนคนไทยรู้อะไร มองเปรียบเทียบให้ว่า จริงๆ แล้ว ลาวผู้หยั่ง-ไทยรู้อะไร

วิพล ทรัพย์อำนวยพร. 2545. ศักยภาพในการพัฒนาการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนทาง

การค้าชายแดน อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพการพัฒนาการค้าชายแดนบริเวณ จุดผ่อนปรนทางการค้าชายแดน เนื่องจากจุดผ่อนปรนดังกล่าวมีศักยภาพในด้านการค้าชายแดนเป็นอย่างมาก ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนจากไทย - ลาว ที่จะพัฒนาไปสู่ด้านการค้าถาวรในอนาคต ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมที่มีความสำคัญในระดับอินโดจีนต่อไป

แต่ในความพร้อมต่าง ๆ ยังมีปัญหาที่จะต้องแก้ไข ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางว่าด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ การเดินทางประจำทางเพื่อเข้าถึงจุดผ่อนปรน ควรจัดให้มีการแก้ไขโดยด่วน รวมทั้งการประสานงานความร่วมมือในกลุ่มประเทศอินโดจีนเพื่อสนับสนุนต่อการท่องเที่ยวบริเวณด่าน รวมถึงการคมนาคมขนส่งระหว่างกันด้วย

วีระ อาโนลัก. 2545. การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์ในเมือง กรณีศึกษา เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ผู้วิจัยทำการศึกษารื่อง แนวทางการอนุรักษ์ ย่านประวัติศาสตร์ในเมืองท่าแขก ของ สปป.ลาว เมืองท่าแขกถือได้ว่าเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีอาคารห้องแถวที่ได้รับอิทธิพลมาจากฝรั่งเศสและอเมริกา มีอายุมากกว่า 50 ปี แต่สาธารณูปโภค ยังมีสภาพทรุดโทรมอยู่ ส่วนการค้าขายมีลักษณะเป็นเพียงศูนย์กลางของชุมชน มักขายของชำ

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการขึ้นทะเบียนอาคารห้องแถว และกำหนดพื้นที่ให้เป็นเขตอนุรักษ์มรดก ควรมีการปรับปรุงสาธารณูปโภค มีมาตรการในการส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ รวมทั้งควรปลูกจิตสำนึกในคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ส่วนในด้านการพัฒนาและอนุรักษ์อาคาร ผู้วิจัยเสนอดังนี้ คือ อาคารที่ได้รับอิทธิพลมาจากฝรั่งเศส ควรใช้วิธีการปฏิสังขรณ์ และฟื้นฟูสภาพ ส่วนอาคารที่ได้รับอิทธิพลจากอเมริกา ควรใช้วิธี Design Guidelines หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรช่วยเหลือด้านงบประมาณและให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ด้วย

ศิราณี หาญชัยกิตติกุล. 2536. ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอินโดจีน : กรณีศึกษาประเทศลาวและประเทศเวียดนาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอินโดจีนศึกษากรณีประเทศลาวและประเทศเวียดนาม พบว่า ผลตอบแทนจากการค้าและการลงทุนจะให้ผลตอบแทนในระดับสูง เพราะประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาวทำให้สามารถค้าขายตามชายแดนได้ การลงทุนในประเทศลาวและเวียดนามนั้น ได้มีการปรับปรุงนโยบายปฏิรูปทางเศรษฐกิจ ทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง ประเทศไทยก็ได้ให้ความสนใจเข้าไปลงทุนในประเทศเวียดนามแล้ว ถึง 18 โครงการ

ปัจจุบันภาวะการเมืองในแถบอินโดจีนยังมีความไม่แน่นอน กฎระเบียบต่างๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงและอาจส่งผลกระทบไม่ดีต่อการค้าและการลงทุนในประเทศลาวและประเทศเวียดนามได้ จึงควรระมัดระวังก่อนจะตัดสินใจในการทำการค้าและการลงทุน

ศุภชัย สิงห์บุญศุข. (ม.ป.ป.). *โครงการสารคดี ลาวตอนล่าง “สะพานมิตรภาพ สะพานมิตรภาพ”*

จำปาสักและอัตตะปือ หัวแขวงลาวตอนล่าง. กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5
ภูมิภาค.

สะพานมิตรภาพ สะพานมิตรภาพ จำปาสัก และอัตตะปือ 5 แขวงลาวตอนล่าง มีพื้นที่อยู่ใน
เขตลาวตอนล่างของ สปป.ลาว อาณาเขตทิศเหนือติดกับแขวงคำม่วน ทิศใต้ติดกับประเทศ
กัมพูชา ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ลาวตอนล่างมี
ประชาชนดั้งเดิม 2 กลุ่ม คือ ชนเผ่าลาวลุ่ม และชนเผ่าลาวเทิง ซึ่งชนเผ่าลาวเทิงจำนวนหนึ่งเข้า
มาตั้งถิ่นฐานในระบอบรัฐ ตั้งแต่ระดับเจ้าแขวง จนถึงหัวหน้าฝ่ายงานประจำแขวง ปัจจุบันภาครัฐได้
เอาใจใส่ต่อชนเผ่าลาวเทิง ทั้งด้านการศึกษาโดยจัดให้มีโรงเรียนชนเผ่าโดยเฉพาะ และส่งเสริมการ
ทำกินบนพื้นที่ที่ถาวรเช่นกันกับชาวลาวลุ่ม

พื้นที่ลาวตอนล่างมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของลาวหลายอย่าง
เช่น ป่าไม้ แร่ใยหิน ทองคำ ตะกั่ว เหล็ก โดยเฉพาะทรัพยากรจากสายน้ำที่กระจายอยู่ในพื้นที่
สามารถนำมาให้ประโยชน์ต่อการปลูกข้าว 2 ฤดู และการสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้า ลาว
ตอนล่างมีลักษณะเด่นที่สำคัญ ทั้งด้านวิถีชีวิตและวิถีวัฒนธรรมของชนเผ่าลาวลุ่มและลาวเทิง ใน
ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณี พิธีกรรม ผสานกับสภาพภูมิประเทศที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ปัจจุบันลาวตอนล่างกับไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ตั้งแต่ระดับประชาชน
ภาครัฐและนโยบายของประเทศ ทั้งนี้เป็นผลมาจาก แนวคิดการดำเนินความสัมพันธ์ที่ยึด
ประโยชน์ส่วนรวมทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ แทนความแตกต่างทางด้านลัทธิการปกครอง
ส่งผลดีต่อการค้า การท่องเที่ยว การศึกษา การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผล
เชิงปฏิบัติที่สำคัญ คือทั้งสองประเทศได้ร่วมกันลงทุนสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่2
เชื่อมต่อระหว่างแขวงสะพานมิตรภาพกับจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งจะช่วยให้เชื่อมความสัมพันธ์ และก่อ
ประโยชน์แก่ไทยและลาว

ศุภางค์ นันตา. 2542. *การเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จาก สปป. ลาว ของผู้รับสารตามแนว*

ชายแดนไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพของสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ จากสปป.ลาว ที่เข้ามายัง
ชายแดนไทยและการเปิดรับสื่อของผู้รับสาร ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจของรายการวิทยุ-
โทรทัศน์ของ สปป.ลาว จากการศึกษาพบว่า สัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ของสปป.ลาว เข้ามายัง
ชายแดนไทย ที่จังหวัดหนองคาย มุกดาหารและอุบลราชธานี ซึ่งจุดเด่นของรายการวิทยุ-โทรทัศน์
ของลาว คือ ไม่มีโฆษณา มุ่งให้ความรู้แก่ผู้ชม ผู้ฟัง แต่มีจุดด้อย คือ รูปแบบของรายการและ

เทคนิคภาพและเสียงยังไม่พัฒนา ซึ่งผู้รับสารส่วนใหญ่เปิดรับชมรายการจากลาวโดยไม่ตั้งใจ แต่ในส่วนที่ตั้งใจจะเป็นเพราะด้านภาษาและบางพื้นที่สัญญาณของไทยยังไม่ชัดเจนเท่ากับสัญญาณจาก สปป.ลาว และเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการลุ่มน้ำโขง ต้องคอยติดตามข่าวคราวความเคลื่อนไหวของ สปป.ลาว ว่าข่าวใดมีผลกระทบต่อประเทศไทยหรือไม่ เกี่ยวกับแง่ความมั่นคงระหว่างประเทศ และพบว่า ผู้รับสารบางคนจะเปิดรับสื่อจากการบอกกล่าวหรือรับฟังตามญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน ซึ่งเรียกได้ว่า เป็นอิทธิพลของบุคคล (Personal Influence)

ศูนย์พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2541. *แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาค*

ตะวันออกเฉียงเหนือ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ได้ประมวลขึ้นจากการศึกษาภาคสนามพบปะปรึกษาหารือกับส่วนราชการ สมาชิกหอการค้าจังหวัดต่างๆ และนักธุรกิจในห้องถิ่น โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากทุกฝ่ายทั้งด้านข้อมูลสถิติ ข้อจำกัดการพัฒนา ในอดีต ศักยภาพ โอกาสการพัฒนาในอนาคตและข้อเสนอแนะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานภาครัฐสามารถจะให้การสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งในการพิจารณาแก้ไขกฎระเบียบและข้อขัดข้องที่เป็นอุปสรรคให้สะดวกยิ่งขึ้นได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์และทำให้การค้าชายแดนขยายตัวในโอกาสต่อไป

ศูนย์พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือและศูนย์พัฒนาภาคเหนือ. 2541. *แนวทางการพัฒนา*

เศรษฐกิจชายแดนไทย – สปป.ลาว. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

การจัดทำแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-ลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว ให้เกิดการขยายตัว ซึ่งจะเป็นผลดีและเอื้อประโยชน์ร่วมกันต่อการค้า การจ้างงานและการหาเงินตราของทั้ง 2 ประเทศ

- เพื่อเพิ่มการจ้างงานและยกระดับรายได้ของผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยในภูมิภาคบริเวณชายแดนไทย-ลาว ให้สูงขึ้น

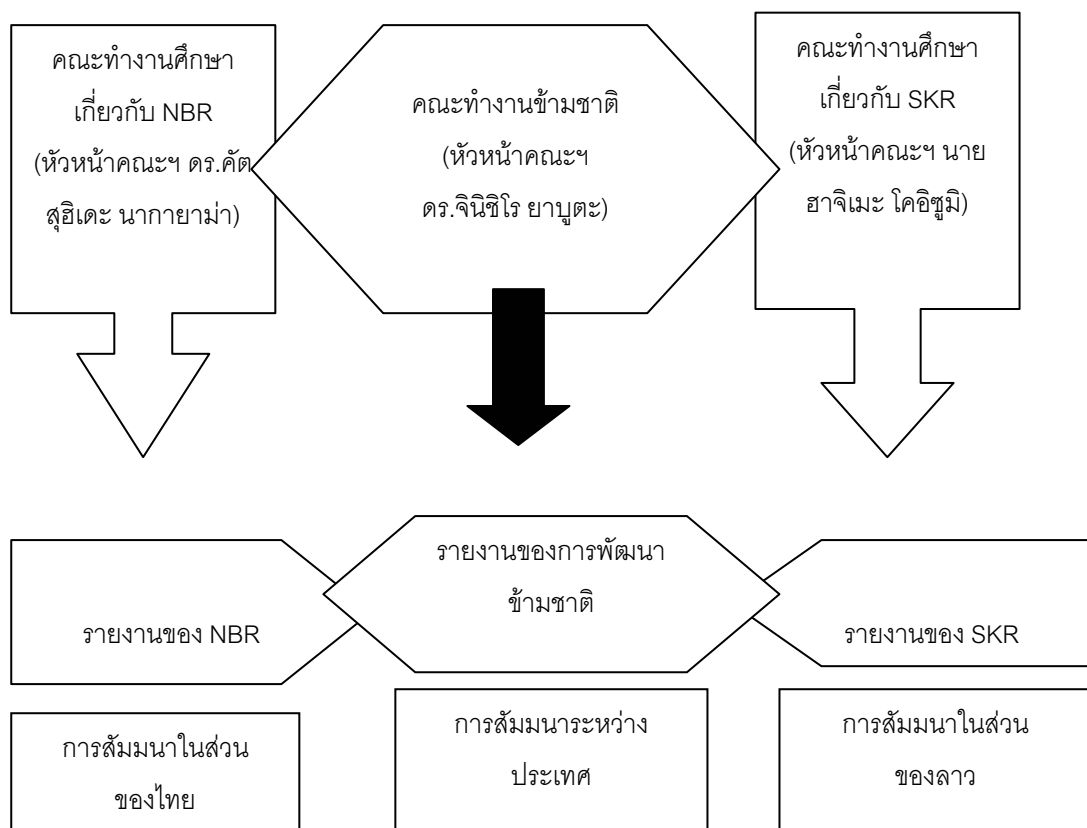
- เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการขยายตัวทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ชายแดน เช่น โครงสร้างพื้นฐานการจัดระเบียบชุมชน/กฎระเบียบ และข้อตกลงระหว่างประเทศ เป็นต้น

-เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ในการเสนอแนะมาตรการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน

ศูนย์พัฒนาระหว่างชาติแห่งประเทศไทย, เค อาร์ ไอ ระหว่างประเทศ, และที่ปรึกษาระหว่างประเทศภาคพื้นแปซิฟิก. 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ *วิสัยทัศน์ในการพัฒนาและโครงการความร่วมมือเพื่อภูมิภาคเขตแนวชายแดน.*

รายงานชุดนี้ได้สรุปการค้นพบและมุมมองเกี่ยวกับภูมิภาคเขตแนวชายแดน (CBR) ซึ่งเป็นที่ตระหนักดีว่าเนื้อหาของรายงานฉบับนี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งในแผนแม่บทของแขวงสะหวันนะเขตและแขวงคำม่วน (SKR) และ ภูมิภาคเขตแนวชายแดน (CBR) และควรเผยแพร่ให้หน่วยงานที่มีจุดประสงค์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายได้รับทราบถึงเนื้อหาดังกล่าวโดยทั่วถึงกัน

รายงานชุดนี้จะประกอบด้วยส่วนแยกของร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ในเรื่องของ แขวงสะหวันนะเขต (SKR) และ ภูมิภาคเขตแนวชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ประเทศไทย) (NBR) ดังต่อไปนี้

โดยในรายงานฉบับนี้แยกเนื้อหาได้ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวโดยทั่วไปเกี่ยวกับ SKR และ NBR

บทที่ 2 การกำหนดบทบาทระหว่างประเทศ : เศรษฐกิจ และพื้นที่ครอบคลุม

บทที่ 3 แผนงานและโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ในภูมิภาคอินโดจีน

บทที่ 4 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาภูมิภาคเขตแนวชายแดน

บทที่ 5 แผนงานความร่วมมือเขตแนวชายแดน

บทที่ 6 การนำเสนอกรอบงานของสถาบันในการดำเนินงาน

บทที่ 7 ลำดับความเร่งด่วนของโครงการสำหรับความร่วมมือเขตแนวชายแดน

จากแนวทางในการศึกษาได้จำแนกส่วนสำคัญที่จะมีผลต่อความสัมพันธ์ภายในภูมิภาคเป็น 3 ส่วน ซึ่งสามารถค้นหาได้จากภาคผนวก แยกได้ดังนี้

- การส่งเสริมการลงทุน (ภาคผนวก 1)
- การพัฒนาธุรกิจ CBR (ภาคผนวก 2)
- การคมนาคมระหว่างประเทศ (ภาคผนวก 3)
- การพัฒนาการท่องเที่ยว (ภาคผนวก 4)

สดีโส สร้างไครก. 2541. *การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนภายหลังมีโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ*

เขื่อนปากมูล : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนริมแม่น้ำมูล อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี.

ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วิถีชีวิตของชุมชนก่อนการสร้างเขื่อนปากมูล เป็นวิถีที่พึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร ภายในชุมชน การเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้แหล่งทำมาหากินในชุมชนลดลงและเสื่อมโทรม เกิดความอึดอัดขัดสนในการทำมาหากิน ทำให้เกิดความเดือดร้อนในชุมชน รัฐบาลควรเข้ามาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ทำให้ชุมชนสูญเสียอาชีพ และควรจ่ายค่าชดเชยถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ให้ตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบเข้าร่วมการพิจารณา และให้มีการจัดตั้งกองทุนประกันภัยจากเขื่อนทุกประเภทให้แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2538. *โครงการศึกษาความเป็นไปได้ใน*

การลงทุนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

จากการศึกษาความพร้อมและศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ในประเทศ สปป.ลาว และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยพบว่า สปป.ลาว มี

ความได้เปรียบหลายด้าน เช่น ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้า ราคาที่ดิน ที่มีราคาถูกกว่าไทย ถ้าเปรียบเทียบความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค สิทธิพิเศษในการลงทุน และความสะดวกสบาย ค่าครองชีพแล้ว พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพร้อมมากกว่า สำหรับลาวเมืองที่เหมาะสมสำหรับการลงทุนในขณะนี้ คือ เมืองเวียงจันทน์ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย คือ จังหวัดอุบลราชธานี และรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมในลาว คือ การลงทุนแบบร่วมหุ้น หรือ วิสาหกิจผสม

สิ่งหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำหรับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ คือ คุณภาพน้ำใต้ดิน เพราะคุณภาพน้ำใต้ดินทั้งที่เมืองเวียงจันทน์ สปป.ลาว กับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมีความเค็มอยู่มาก

ผลวิเคราะห์ทางการเงินของทั้งสองแหล่งที่ตั้งแล้ว พบว่า ทางลาวมีต้นทุนถูกกว่าทางฝั่งไทย และ Conventional Technology มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า State of the Art Technology เล็กน้อย จากผลการวิเคราะห์โดยรวม โครงการทั้งหมดที่ศึกษาโดยใช้ข้อมูลวิเคราะห์ทางการเงินจากสมาคมสิ่งทอยังมีความไม่เหมาะสมต่อการลงทุนทั้งสองแห่ง

สถาบันวิจัยสังคม. 2544. *ความสัมพันธ์ระหว่างล้านนา ล้านช้าง : กรณีศึกษาศิลปกรรมในเมือง*

เชียงใหม่และหลวงพระบาง. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย-เชียงใหม่.

บทวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างล้านนาและล้านช้าง โดยแยกศึกษาความสัมพันธ์ในหลายด้าน ด้านประวัติศาสตร์ ในพงศาวดารของทั้งสองแคว้น ระบุถึงความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ด้านสถาปัตยกรรม ศึกษา 2 ประเด็น คือ เจดีย์และวิหาร พบว่า เจดีย์ในหลวงพระบางมีอิทธิพลของเจดีย์ในศิลปะล้านนาปะปนอยู่ ส่วนวิหารการเลือกที่ตั้ง และองค์ประกอบของศาสนสถาน พบว่า คล้ายคลึงกันมาก ด้านประติมากรรม ทั้งสองเมืองต่างนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก ประติมากรรมที่ศึกษาจึงเป็นพระพุทธรูป โดยพระพุทธรูปที่สื่อถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองแคว้น เริ่มพบตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 20 แสดงถึงอิทธิพลจากพระพุทธรูปแบบเมื่อน่าน ด้านจิตรกรรม งานจิตรกรรมลายคำ (ฟอกคำ) น่าจะเป็นลักษณะงานพื้นฐานที่อยู่ร่วมกันของเชียงใหม่และหลวงพระบางและอาจนับเป็นงานจิตรกรรมพื้นเมืองด้วย

จึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองแคว้นมีอยู่อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกัน

สนมพรรณ วรวิเชียรพงษ์. 2544. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศไทย-ลาวที่มีผลต่อการกำหนดภาวะการค้าชายแดน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลป-

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาควิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศไทย-ลาว ที่มีผลต่อการกำหนดภาวะการค้าชายแดน จากผลการศึกษาพบว่า นโยบายทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่าง สปป.ลาว และนโยบายทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของสปป.ลาว ที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย มีผลต่อการกำหนดการค้าชายแดนระหว่างไทยและสปป.ลาวที่จังหวัดหนองคาย นำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-ลาว ในทุกๆ ด้านทั้งด้านการค้า เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการทหาร

สมหมาย ศรีอุดมพันธ์. 2546. การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค : ศึกษาเปรียบเทียบ

ระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของ สปป.ลาว นับตั้งแต่ ลาวได้มีการเปลี่ยนแปลงด้านการปกครอง โครงสร้างทางการปกครองของลาว ยังมีความบกพร่องอยู่มาก โดยเฉพาะการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งในบางเมืองที่มีพื้นที่กว้างใหญ่มาก เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถปกครองได้ทั่วถึง และในอำนาจการปกครองนั้นให้อำนาจแก่เจ้าแขวงมากเกินไปและยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ สปป.ลาวควรมีการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคใหม่ โดยควรกำหนดโครงสร้างให้มีการจัดตั้งขึ้นมาเป็นกิ่งเมืองในเมืองที่มีพื้นที่มาก และเนื่องจากเจ้าแขวง มีอำนาจการตัดสินใจค่อนข้างมากในแขวงของตน จึงควรจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบราชการส่วนภูมิภาคที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และควรออกกฎหมายว่าด้วยการปกครองส่วนภูมิภาค โดยกำหนดอำนาจหน้าที่การปกครองให้ชัดเจนด้วย

สาโรช คัชมาตย์. 2541. นโยบายการพัฒนาจังหวัดชายแดนในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง :

กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดมุกดาหาร. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 40.

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงนโยบายการพัฒนาจังหวัดชายแดนในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่มีต่อจังหวัดชายแดน โดยเฉพาะจังหวัดมุกดาหารเพื่อนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุกดาหารต่อไป และอาจนำไปเป็นแบบอย่างของการพัฒนาจังหวัดอื่น ๆ ในเขตโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ข้อจำกัด แนวทางในการแก้ไขปัญหาของจังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร
3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร

ผลจากวิจัยสำหรับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดมุกดาหารได้แก่

1. การพัฒนาการท่องเที่ยว การค้าชายแดนและการพัฒนาเมือง
2. การพัฒนาอุตสาหกรรมเชื่อมโยงประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
3. กำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

สำหรับแนวทางการแก้ไขสภาพปัญหาของจังหวัดมุกดาหารนั้น จังหวัดมุกดาหารต้องพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อการอุตสาหกรรม โดยใช้ผลผลิตทางด้านการเกษตรจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในจังหวัดตลอดจนวัตถุดิบที่จัดหามาจากภายในและภายนอกภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศอินโดจีนเพื่อให้การผลิตสินค้าสามารถแข่งขันกับตลาดนานาชาติได้ รวมทั้งจัดตั้งองค์กรอำนวยการดูแล และประสานงานให้เกิดเอกภาพในระดับจังหวัดเพื่อประสานความร่วมมือกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะประเทศอินโดจีน เพื่อให้เกิดความร่วมมืออันดี นอกจากนั้นแล้วรัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่มีความสำคัญต่ออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ โดยให้การสนับสนุนจังหวัดมุกดาหารให้มีบทบาทในการเป็นฐานเศรษฐกิจและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาประเทศอินโดจีน เนื่องจากจังหวัดมุกดาหารมีทำเลที่ตั้งเป็นประตูสู่ประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนาม

สุชน ศิริพงศ์. 2537. การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาสภาพและปัญหาทางกายภาพ เศรษฐกิจสังคมของพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา และเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมให้สอดคล้องกับการพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจกับอาณาเขตชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย

ผลจากการศึกษาพบว่าพื้นที่ชายแดนไทย – ลาวมีศักยภาพในการพัฒนาสูงแห่งหนึ่ง แต่ยังขาดโอกาสด้านการสนับสนุนและการลงทุน ทำให้ตกอยู่ในสภาวะเติบโตตามยถากรรม ทั้งที่พื้นที่ชายแดนไทย-ลาวเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรแร่ ตลอดจนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์

ของตน และยังพบว่าพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ยังขาดศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างกันอย่างแท้จริงเพื่อทำหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ และเป็นจุดเชื่อมกับภูมิภาคอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการค้นหาอำเภอที่มีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางด้วย ปรากฏว่า อำเภอที่ศักยภาพและความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางได้แก่ อำเภอท่าลี่ โดยเสนอแนะให้มีการส่งเสริมอำเภอท่าลี่ที่เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการสินค้า การเกษตรเป็นเบื้องต้น ส่วนอำเภออื่น ๆ ในพื้นที่ชายแดนให้ส่งเสริมพัฒนาตามศักยภาพและความเหมาะสม เช่น ส่งเสริมด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้จะต้องพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเชื่อมต่อการลงทุนของภาคเอกชน ทางด้านปัญหาสังคมที่ควรจะได้รับแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาผู้อพยพและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เพราะนอกจากจะกระทบกับความมั่นคงของชาติโดยตรงแล้ว ยังสร้างปัญหาให้กับรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง

สุนทร คันทะวงศ์. 2543. การเปลี่ยนแปลงนโยบายการสื่อสารโทรคมนาคมของสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว จากการผูกขาดเข้าสู่การเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แนวโน้มการก้าวเข้าสู่ยุคสารสนเทศ โดยการเข้าร่วมเป็นประชาคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ เน้นระบบเศรษฐกิจการค้าเสรี โดยเฉพาะการค้าบริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ทำให้เป็นแรงผลักดันให้ สปป.ลาว อยากจะเปลี่ยนแปลงการสื่อสารโทรคมนาคมของตนจากการผูกขาดโดยหน่วยงานของรัฐไปสู่การเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่จะนำไปพัฒนาศักยภาพการสื่อสารโทรคมนาคมของลาวได้

ผู้วิจัยได้เสนอแนะต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายครั้งนี้ว่า สปป.ลาวควรดำเนินการทางกฎหมายโดยยกเลิกการผูกขาดของรัฐ แล้วเปิดเสรีเพื่อให้เกิดการแข่งขันและนำผลประโยชน์สูงสุดมาแก่ผู้ใช้บริการและได้เสนอข้อพิจารณาในการดำเนินการร่างกฎหมายนั้น โดยสาระสำคัญควรสอดคล้องกับนโยบายทั้งในและระหว่างประเทศด้วย เพื่อเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางด้านโทรคมนาคมให้ทันสมัย และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมด้วย

สุพร พิรมฤกร. 2539. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีการดำรงชีวิต ของชุมชน กับป่า : กรณีศึกษาป่าชุมชน หมู่บ้านปากอ ตำบลแสงกา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย.

วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การจัดการดูแลป่านั้นควรต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ชุมชนกับป่า ซึ่งแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันตามลักษณะทางกายภาพ สังคม ความคิดและความ เชื่อของแต่ละชุมชน โดยความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้และทดสอบ โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามากระทบเป็นตัวทดสอบจนกลายเป็นวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน แต่ อย่างไรก็ดีตามวิถีชีวิตของชุมชนมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและเผชิญอยู่ การที่ชุมชนสามารถดำรงอยู่มาเป็นระยะเวลานานเช่นนี้เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนด้านต่างๆ ระดับหนึ่ง

สุมิตร ปิติพัฒน์. 2544. กลุ่มชาติพันธุ์ไทในเมืองเชียงใหม่ แขวงหลวงพระบาง ประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. กรุงเทพฯ: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กลุ่มชาติพันธุ์ไทในเมืองเชียงใหม่ ประกอบด้วย กลุ่มไทกา ไทเหมื่อน และไทยวน ซึ่งแต่ละ กลุ่มต่างมีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานที่แตกต่างกัน แม้เงื่อนไขทางการเมืองและการเมือง จากหลวงพระบางจะส่งผลต่อวัฒนธรรมในท้องถิ่นในเชิงสลายพลังและคุณค่าของวัฒนธรรม ดั้งเดิม แต่อธิปไตยดังกล่าวได้ทำหน้าที่ในเชิงตรงข้าม คือการเสริมสร้างพลังความสัมพันธ์ระหว่าง กลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่นกับชาติพันธุ์ที่มีอำนาจการปกครองที่เหนือกว่า ซึ่งเป็นบูรณาการทาง สังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนและอิทธิพลในระดับท้องถิ่นของชาติมากขึ้น

เสนหา บุญยรักษ์และคณะ. 2542. ภูมินามจังหวัดพิษณุโลก: โครงการศึกษาค้นคว้าวิจัยทาง

วัฒนธรรม. สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ แม่น้ำ ลำคลอง ถ้ำ น้ำตก ภูเขา ถนน ในจังหวัดพิษณุโลก

โดยแจกแบบสอบถามปลายเปิดแก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ให้เล่า ประวัติความเป็นมา โดยวิทยากร 3 คน เล่าภูมินามเดียวกัน ถ้าเล่าตรงกัน ผู้วิจัยได้สรุปเป็นเรื่อง เดียวกัน แต่ถ้าเล่าเรื่องราวต่างกัน ก็จะสรุปไว้ทั้ง 2 หรือ 3 ลำนวน ให้เห็นถึงที่มาของชื่อที่แตกต่าง กัน

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จำแนกที่มาของการตั้งชื่อว่ามีสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้ การตั้งชื่อตามพันธุ์ พืชไม้ การตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ การตั้งชื่อตามนิทาน ตำนาน การตั้งชื่อตาม

ประวัติศาสตร์บอกเล่า การตั้งชื่อตามเหตุการณ์แรกตั้งหมู่บ้าน การตั้งชื่อตามบุคคลสำคัญ การตั้งชื่อตามชื่อสัตว์ การตั้งชื่อตามการประกอบอาชีพ การตั้งชื่อเพื่อเป็นสิริมงคล และการตั้งชื่อด้วยสาเหตุอื่น ๆ แต่ในงานชิ้นนี้ยังไม่สามารถรวบรวมภูมินามได้ครบถ้วน เนื่องจากบางชื่อไม่สามารถหาประวัติความเป็นมาของชื่อได้ หรือไม่ได้รับข้อมูลในบางพื้นที่

เสริมศักดิ์ พงษ์พานิช. 2540. นครพนม: การพัฒนาเป็นประตูทางการค้าสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน.

กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้ไปสู่พื้นที่จังหวัดอื่น ๆ แทนการกระจุกตัวของเมืองหลวง และปริมณฑล ซึ่งจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามนโยบายการเป็นประตูทางการค้าสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน แต่เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นแล้ว ยังคงมีปริมาณการค้าในระดับที่น้อยกว่า ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ประชากร และโครงสร้างพื้นฐาน ไม่มีปัญหาต่อการดำเนินการตามนโยบาย แต่มีอุปสรรคในด้านทรัพยากรเพื่อการค้าและการลงทุน และปัจจัยด้านระเบียบกฎหมาย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ทางด้านการค้าชายแดน การลงทุน การท่องเที่ยว นั้น ให้กระทรวงมหาดไทยทบทวนเรื่องจุดผ่อนปรน ให้มีการเปิดกว้าง ในประเภทสินค้าและให้มีการจัดเก็บภาษีโดยถูกต้อง ให้มีความร่วมมือแก้ไขปัญหาลูกข่ายที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน พิจารณากำหนดให้จังหวัดนครพนมเป็นศูนย์กลางในด้านการค้าและการลงทุน เพื่อเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีนและประเทศอื่น โดยให้เป็นศูนย์กลางการนำเข้าวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ส่งออก การจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและหน่วยงานส่วนกลางเป็นการเพิ่มเติมจากขีดความสามารถเดิมของท้องถิ่น

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. 2540. โครงการศึกษาแนวทางความ

ร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระดับอนุภูมิภาคระหว่างไทย – สปป. ลาว – จีนตอนใต้ กรณี

พื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา เชื่อมโยง สปป. ลาวและจีนตอนใต้. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

เศรษฐกิจอุตสาหกรรม.

การศึกษาโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เพื่อกำหนดกรอบและแนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างไทยกับสปป.

ลาว และจีนตอนใต้ กรณีพื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา เชื่อมโยงสปป.ลาว และจีนตอนใต้

ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับโครงการพัฒนาความ

ร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ

2. เพื่อกำหนดท่าที จุดยืน และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนสำหรับประเทศไทยระดับพื้นที่เฉพาะเพื่อร่วมมือกับสปป.ลาว และจีนตอนใต้ ในการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมบนพื้นที่เป้าหมาย
3. เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการภายในพื้นที่เป้าหมายที่มีความสำคัญสูง

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. 2540. *โครงการศึกษาแนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างไทย - สปป. ลาว - เวียดนามตามแนวนโยบายเลข 9 (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต - กวางตริ - ดานัง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.

นโยบายของรัฐบาลที่สำคัญอันหนึ่ง คือ การกระจายอุตสาหกรรมจากส่วนกลางไปสู่เมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรมในภูมิภาค และขยายไปสู่จังหวัดใกล้เคียงและเมืองชายแดน เพื่อให้เป็นแหล่งสร้างรายได้และการจ้างงานในท้องถิ่น และนโยบายการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศนั้น ที่มุ่งเปิดประตูภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเชื่อมโยงสู่อินโดจีนด้านจังหวัดมุกดาหารสู่สะหวันนะเขตของสปป. ลาว กวางตริ และท่าเรือดานังของเวียดนาม เพื่อเปิดตลาดสินค้าและบริการตลอดจนเป็นแหล่งวัตถุดิบและพลังงานแก่ภาคการผลิตของไทย ซึ่งนับวันจะขาดแคลนลงและมีราคาสูงขึ้น

จะเห็นว่าโครงการศึกษาแนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม ตามแนวนโยบายเลข 9 มีความสำคัญ และจำเป็นต่อความสำเร็จของนโยบายการกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค นโยบายการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจอนุภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ และโดยเฉพาะโครงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนมุกดาหารเป็นอย่างยิ่ง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2546. *รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับเขื่อนปากมูล ในอำเภอบึงมูลมังสาหาร*
โขงเจียม สิรินครจังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับเขื่อนปากมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความเดือดร้อนจากการเปิด - ปิดประตูระบายน้ำในกรณีต่างๆ และผลกระทบที่ได้รับ ตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และตัดสินใจเกี่ยวกับการเปิด - ปิด ประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล

จากผลการศึกษา สำหรับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนในการปิด - เปิด ประตูระบายน้ำในกรณีต่าง ๆ นั้น ระบุสาเหตุสำคัญได้ดังนี้

- กรณีปิดตลอดปี เปิด 4 เดือน (ก.ค.-ต.ค.) และเปิด 5 เดือน (ก.ค.-พ.ย.) จะได้รับความเดือดร้อนเรื่อง ภาวะน้ำท่วม และปริมาณปลาและกุ้งลดลง

- กรณีเปิดตลอดปี จะได้รับความเดือดร้อน เรื่อง ขาดแคลนน้ำ และปริมาณปลา กุ้งลดลง

- กรณีเปิด 8 เดือน (เม.ย.-พ.ย.) จะได้รับความเดือดร้อนเรื่อง ขาดแคลนน้ำ และภาวะน้ำท่วม

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในความคิดเห็นของประชาชน มองว่าการไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เป็นเพราะ มีผู้อยู่เบื้องหลังในชุมชนการเรียกร้อง แก้ไขแล้วกลุ่มที่เดือดร้อนยังไม่พอใจ แต่ละกลุ่มไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลประนีประนอมมากทำให้แก้ปัญหาไม่ได้ พวกที่ประท้วงเป็นคนละกลุ่มกับผู้เดือดร้อน ซึ่งข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหา คือ ขอให้รัฐบาลมีความเด็ดขาดในการสลายม็อบ การเปิด - ปิดให้อยู่ดุลยพินิจของรัฐบาล ให้ความช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนจริง ควรมีคลองส่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

อภิรดี สรวิสูตร. 2543. การประยุกต์ใช้ข้อมูลดาวเทียมต่างระดับความละเอียดและระบบ

สารสนเทศภูมิศาสตร์ในการศึกษาการใช้ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย

- ลาว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของข้อมูลระยะไกลที่มีความละเอียดของจุดภาพ

แตกต่างกัน ในการทำแผนที่การจำแนกการใช้ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน

2. ศึกษาศักยภาพของการประยุกต์ใช้ข้อมูลระยะไกลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการศึกษาการใช้ที่ดินบริเวณชายแดนไทย-ลาว

จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลดาวเทียมที่ใช้มีความผิดพลาดเชิงคลื่นทำให้เกิดลายเส้นบนภาพดาวเทียม JERS-1 และมีการเริ่มต้นจุดภาพในแนวตั้งที่ผิดปกติบนภาพดาวเทียม ADEOS จึงได้มีการพัฒนาโปรแกรมภาษาปาสคาลแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ช่วยให้ภาพของดาวเทียมทั้งสองชัดเจนมากขึ้น และเนื่องจากตามแนวชายแดนไทย-ลาว ยังมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์อยู่อย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ดาวเทียมในการสำรวจพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดยเมื่อนำข้อมูลของดาวเทียม NOAA, JERS - 1 และ LANDSAT มาผสมรวมข้อมูลเชิงสังเคราะห์ด้วยการจำแนกประเภทการใช้ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ทำให้ทราบความสามารถของข้อมูลระยะไกลที่มีความละเอียดของจุดภาพแตกต่างกันในการทำแผนที่ ได้ดีของข้อมูลดาวเทียมทั้งสามชนิด

ภายใต้แนวคิดการเชื่อมโยงลักษณะเชิงสังคมกับข้อมูลจุดภาพ ได้ศึกษาศักยภาพการประยุกต์ใช้ข้อมูลดาวเทียมต่างระดับความละเอียดเชิงพื้นที่กับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยการนำผลของข้อมูล NOAA มาประยุกต์ใช้ 2 ด้าน คือ คำนวณความหนาแน่นของประชากร และจำนวนพื้นที่ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อประชากร พบว่า ศักยภาพการใช้ประโยชน์ข้อมูลดาวเทียมร่วมกับระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์นั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้

อมรทิพย์ อมราภิบาล. 2542. รายงานวิจัย เรื่องมิติวัฒนธรรมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน:

กรณีศึกษาชายแดนไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดหนองคาย. ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ไทย – ลาว เชิงประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์
2. เพื่อศึกษาสัมพันธ์ไทย – ลาว ยุคร่วมสมัย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และความร่วมมือต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับชายแดน และผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายของรัฐในระดับพื้นที่ชายแดน โดยใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสาร , สันทนากลุ่ม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชาชน

ผลการวิจัย

การปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้ภาคอีสานและภาคอื่น ๆ อยู่ใต้อำนาจส่วนกลาง การปฏิรูปการศึกษาและคมนาคมทำให้เกิดความกลมกลืนทางวัฒนธรรมยิ่งขึ้น, บริเวณหลายแห่งในจังหวัดหนองคาย คนลาวและคนไทยมีความสัมพันธ์กันทั้งทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมประเพณี , เรื่องราวในอดีตทำให้เกิดความสัมพันธ์ได้ทั้งทางบวกและทางลบ , มีปัจจัยหลายอย่างส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย – ลาว เช่น การสืบเชื้อสาย ความเป็นเครือญาติ การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีร่วมกัน เป็นต้น , ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ เช่น ความเจ็บปวดจากการทำสงคราม การถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่าง , การอ้างสิทธิ์ในเรื่องพระพุทธรูปสำคัญ เป็นต้น และปรากฏการณ์ทั้งอดีตและปัจจุบันส่งผลทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งข้อมูลในอดีตนั้นมีผลอย่างมากต่อทัศนคติและพฤติกรรมในปัจจุบัน

อรรถ นันทจักร. 2537. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานนักวิชาการและแนวทางการสร้างโครงการวิจัยร่วม ไทย-ลาว. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.

ปัญหาสำคัญของการร่วมมือกันทำวิจัย คือ การที่เราไม่รู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของนักวิชาการ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอินโดจีน หากได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักวิชาการในสถาบัน หน่วยงานของรัฐ ในสปป.ลาวแล้ว ย่อมเป็นการเริ่มต้นที่ดีต่อโครงการความร่วมมือวิจัยระหว่างประเทศในครั้งต่อไป จากการศึกษาพบว่า นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ในสปป.ลาว ส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาจากประเทศสังคมนิยม ทั้งในยุโรป ตะวันออกและเอเชีย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาษาที่ใช้ได้ดี คือ ภาษาเวียดนามและภาษาไทย โดยนักวิชาการส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางวรรณคดีและภาษาศาสตร์ โดยนักวิชาการของสปป.ลาว ต้องการมาฝึกอบรมและศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในไทย

ผู้วิจัยได้มีการเสนอแนะว่า ในการดำเนินการโครงการช่วยเหลือ ควรกำหนดนโยบายในระดับชาติให้ชัดเจน และควรมีกลุ่มผู้ประสานงานคอยปฏิบัติหน้าที่อย่างใกล้ชิด เพราะปัญหาสำคัญที่พบในการทำงานใน สปป.ลาว คือ ความล่าช้าและความไม่ชัดเจนในวิธีปฏิบัติ

หนังสือ

โกสุม จันทรศิริ. 2543. “การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์แถบลุ่มแม่น้ำโขง ตอนที่ 1 หลวงพระบาง.” ใน พลัปปลิ่ง คงชนะ, และธวัชชัย พรหมณะ, บรรณาธิการ. 2543. ลาว:

ภูมิลักษณะลุ่มน้ำโขง ประชาชนและวัฒนธรรม. 65-66. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผู้เขียนได้มีโอกาสได้ไปเยี่ยมชม โรงพยาบาลในหลวงพระบาง พบว่า จะเป็นโรงพยาบาลขนาดกลาง มีองค์กรต่างประเทศเข้ามามีบทบาทในการสร้าง Infrastructure ของโรงพยาบาลงานวิจัยทางการแพทย์ ใน สปป.ลาว ยังมีน้อยมาก เพราะขาดเครื่องมือวิทยาศาสตร์ และบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านต่าง ๆ

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางว่า ควรทำวิจัยในด้าน Biodiversity หรือทางด้าน Genetic Diseases หรือโรคทางพันธุกรรมอื่น ๆ หรือทางด้านโรคติดต่อทั่วไปและระบาดวิทยา รวมทั้งการศึกษาสมุนไพรในแง่ของการอนุรักษ์และการแพทย์ ซึ่งการทำวิจัยหรือการศึกษาในด้านต่าง ๆ ต้องติดต่อประสานงานกับบุคลากรในพื้นที่ เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล แต่การทำวิจัยจะสำเร็จไม่ได้ ถ้าไม่มีแหล่งเงินทุนในการสนับสนุน ทั้งนี้การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศอีกด้วย

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2540. การสำรวจแนวพรมแดนไทย-พม่า-ลาว-กัมพูชา. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รายงานการสำรวจชิ้นนี้เริ่มต้นจากแนวความคิดที่ว่า ในปัจจุบันประเทศไทยประสบความล้มเหลวอย่างมหึมาในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2504 ดังนั้นประเทศไทยจึงเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และศิลปวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับการที่ไทยมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และมาเลเซีย พรมแดนดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดทางเศรษฐกิจ มีจุดที่ทำการค้าแลกเปลี่ยนสินค้ากันหลายจุด ความเจริญของไทยนั้นอาศัยและพึ่งพิงวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้เป็นจำนวนมาก วัตถุดิบดังกล่าวได้กลายมาเป็นสินค้าที่ไทยได้เพิ่มตัวเลขให้กับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาด้านนิเวศวิทยาและการทำลายสภาพแวดล้อมตามมาด้วย

แนวพรมแดนดังกล่าวยังเป็นที่รวมของมนุษย์หลายชาติพันธุ์และภาษาที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มใหญ่หรือชนกลุ่มน้อย ดังคำของนักมานุษยวิทยาที่ว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นเป็น paradise of anthropologists และยังมี ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะเป็นดินแดนที่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย วัฒนธรรมที่หลากหลาย และธรรมชาติที่งดงาม

จากการสำรวจพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศข้างเคียง 3 ประเทศ คือ พม่า ลาว เขมร ทำให้สร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ เราพบผู้คนแตกต่างหลากหลายตามชายแดน ได้เห็นทั้งพม่าและกะเหรี่ยงที่ซบเซาอยู่ เห็นการชนไม้ซุงออกจากพม่าอย่างครึกโครม พบละว้าทั้งด้านแม่ฮ่องสอนและน่าน เห็นผ้าทองามๆ ฝีมือไทยลื้อที่เชียงของและทุ่งช้าง เห็นความเปลี่ยนแปลงจาก “สนามรบเป็นตลาดการค้า” ตลอดแนวแม่น้ำโขงด้านลาว และบรรยากาศที่กำลังราบรื่นเป็นความได้เปรียบของเขมรเฮงสัมรินทร์-ฮุนเซ็น ด้านพรมแดนเขมร

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2543. สถานการณ์การค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2542.

กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายการค้าระหว่างประเทศไทยของทางการไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของนักธุรกิจ หรือผู้สนใจในการประกอบธุรกิจการค้าลงทุนระหว่างทั้งสองประเทศ

โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ประวัติการค้าชายแดนไทย – ลาว : การค้าชายแดนไทย – ลาวในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2533-2542 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับลาวมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉลี่ยขึ้นร้อยละ 19.4 ต่อปี โดยสินค้าออกที่สำคัญของไทยได้แก่ สินค้าอุปโภค บริโภค วัสดุก่อสร้าง และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ส่วนสินค้าเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไม้แปรรูป เศษโลหะ และของป่า
2. นโยบายการค้าระหว่างไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. จุดการค้าตามแนวชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. ภาวะการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา
5. ภาวะการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2542 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งออก การนำเข้า และการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายได้ด้านศุลกากรปี 2542 มูลค่าการค้า 16,726.8 ล้านบาท เทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อนมูลค่าการค้า 12,301.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.0 เป็นการส่งออก 14,391.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.8 สินค้าออกที่สำคัญได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และอะไหล่ เพิ่มขึ้นกว่า 4 เท่าตัว เนื่องจากมีคำสั่งซื้อจากประเทศเวียดนามผ่านลาวเพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ รองลงมาเป็นวัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้ไฟฟ้า ส่วนใหญ่เป็นหม้อหุงข้าว และโทรทัศน์สี ด้านการนำเข้ามูลค่า 2,335.7 ล้านบาท สินค้าเข้าส่วนใหญ่ยังคงเป็นไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์ไม้
6. การชำระสินค้าและการบริการระหว่างผู้ประกอบการค้าไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
7. วิกฤตเศรษฐกิจสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่เป็นผลกระทบต่อการค้าไทย – ลาว โดยกล่าวถึงในเรื่องความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, วิกฤตเศรษฐกิจประเทศลาวเนื่องจากผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจอาเซียน และวิกฤตเศรษฐกิจประเทศลาวกับการค้าชายแดนไทย – ลาว

โดยในช่วงปี 2541 ต่อเนื่องถึงปี 2542 ประเทศลาวประสบภาวะเศรษฐกิจอย่างรุนแรงขาดดุลการค้าจำนวนมาก คณะกรรมการว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจให้ความเห็นชอบกำหนดนโยบายช่วยเหลือสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้

- มาตรการส่งเสริมการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเร่งรัดให้กระทรวงการคลังลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตร 23 รายการ ตาม

พันธกรณีความตกลงการเกษตรองค์การการค้าโลก ลดภาษีนำเข้าสินค้าที่สำคัญ
ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยจัดคณะผู้แทนไทยเดินทางเข้าไปศึกษาลู่ทางใน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และขอความร่วมมือจากสภา
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รวมถึงสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยพิจารณาเข้า
ไปลงทุนผลิตสินค้าในลาว
- การส่งสินค้าผ่านแดน เร่งรัดให้กระทรวงคมนาคมอนุญาตให้ผ่านยานพาหนะ
ลาวขนส่งสินค้าผ่านแดนได้ ตามข้อตกลงเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2542
- ส่งเสริมการค้าด้วยเงินกีบ และเงินบาท

8. ปัญหาอุปสรรคการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย – ลาว มีลักษณะพึ่งพิงซึ่งกัน บนพื้นฐานของการมีประโยชน์
ร่วมกัน โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ตามแนวชายแดนไทยได้ประโยชน์จากไฟฟ้าพลังน้ำและสินค้า
ประเภทไม้จากลาว ในขณะที่ลาวเองก็ได้ประโยชน์จากสินค้าประเภทอาหาร น้ำมัน วัสดุก่อสร้าง
จากไทย และอาศัยไทยเป็นประตูสู่นานาประเทศ

ลำน้ำโขง: ศรัทธา คุณค่าและความทรงจำ. 2546. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

หนังสือเล่มนี้ต้องการสื่อถึงความสำคัญของแม่น้ำโขงที่นับได้ว่าเป็นสายน้ำที่ยิ่งใหญ่
หล่อเลี้ยงคนจำนวน 60 ล้านคนในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการระเบิดแก่งใน
แม่น้ำโขงเป็นการกระทำหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นกับแม่น้ำสายนี้

แต่เมื่อผู้คนกลุ่มหนึ่งมีสำนึกต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติรากเหง้าของชีวิต ของ
วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่สืบทอดกันมายาวนานหลายชั่วอายุ การเดินทางของ
โครงการเปิดแก่งก็ไม่ง่ายอย่างที่ผู้วางแผนไว้เมื่อหลายสิบปีที่แล้ว ข้อมูลอีกด้านของโครงการที่ไม่
เคยได้เปิดเผยออกมาให้ประชาชนทราบการเคลื่อนไหวคัดค้านของกลุ่มรักษ์เชียงของ สะท้อน
เสียงคนท้องถิ่นซึ่งจะได้รับผลกระทบโดยตรง รุนแรงและรวดเร็วที่สุด จำนวนครึ่งของชาวจาก
สี่มณฑลชนทั้งไทยและต่างประเทศที่โหมกระพือข่าวกระแสการคัดค้านและร่วมตีแผ่ความไม่ชอบ
ธรรมของการดำเนินโครงการ ความหวังใจจากผู้คนจำนวนกว่า 6,000 รายจากหลายประเทศทั่ว
โลกที่เข้าร่วมกับการรณรงค์ของ WWF ส่งจดหมายถึงรัฐบาลไทย เพื่อเรียกร้องให้มีการระงับและ
พิจารณาโครงการใหม่อย่างเร่งด่วน หนังสือเล่มนี้จำเป็น การจัดทำขึ้นมาของคนกลุ่มหลายๆ กลุ่ม
ที่ต้องการนำเสนอสภาพและความสำคัญของแม่น้ำโขงในหลายๆ ประเด็น

สร้อยดี อ่องสกุล และคนอื่นๆ. 2545. การศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เป็นหนังสือรวมผลงานจากการประชุมนานาชาติ “ไทศึกษา” โดยในหนังสือเล่มนี้ได้เสนอบทความจำนวน 19 เรื่อง แบ่งเป็น 2 ภาค

- ภาคแรก สถานภาพของการศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท
- ภาคสอง ความก้าวหน้าของการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท

รวมทั้งการศึกษาเกี่ยวกับตำนานและการใช้ตำนานเป็นหลักฐานสำคัญ, วรรณกรรม, ตัวอักษร เป็นต้น โดยวิทยากรเป็นนักวิชาการในท้องถิ่น หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท ให้เรามีความเข้าใจกันมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2538. คู่มือการลงทุนในลาว. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักนายกรัฐมนตรี.

หนังสือเล่มนี้ได้ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับด้านการลงทุนในลาว โดยแบ่งเนื้อหาเป็นภาพรวมทางการเมือง และภาพรวมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ภาวะและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ , แผนพัฒนาเศรษฐกิจ , การค้าระหว่างประเทศ , ระบบการเงินการธนาคาร , โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติ

รวมทั้งยังให้ข้อมูลการลงทุนจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ภาวะการลงทุนจากต่างประเทศ

2. นโยบายและกฎระเบียบการลงทุนจากต่างประเทศ

- รูปแบบการลงทุน
- ระบบภาษีอากร
- สิทธิประโยชน์การลงทุน
- กฎหมายที่ดิน
- กฎหมายแรงงาน ซึ่งครอบคลุมในเรื่อง
 - ระเบียบการควบคุมและใช้แรงงาน
 - การทำและยกเลิกสัญญาแรงงาน
 - เวลาทำงานและหยุดงาน
 - เงินเดือนและค่าจ้าง
 - อกรายได้และการประกันสังคม

- ระบบปรัวรรตเงินตรา

3. ขั้นตอนการอนุมัติการลงทุน

และสุดท้ายในเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยแบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- ความสัมพันธ์ด้านการค้า
- ความสัมพันธ์ด้านการเงิน
- ความสัมพันธ์ด้านการลงทุน
- โอกาสและลู่ทางการลงทุน
- ปัญหาและอุปสรรคการลงทุน

อีกทั้งสำหรับผู้สนใจการลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หนังสือเล่มนี้ยังมีที่อยู่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนอีกด้วย

สำนักกราชเลขาธิการ. 2540. การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดสะพานมิตรภาพไทย – ลาว และการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ 8-9 เมษายน พุทธศักราช 2537. กรุงเทพฯ: สำนักกราชเลขาธิการ.

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมเอกสารซึ่งเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินดังกล่าวมารวมพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลขั้นต้นสำหรับใช้เป็นหลักฐานในการค้นคว้าอ้างอิง โดยสรุปการเสด็จพระราชดำเนินได้ดังนี้

วันที่ 8-9 เมษายน พ.ศ. 2537 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปทรงเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการและทรงเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งข้ามแม่น้ำโขง ที่หนองคาย – เวียงจันทน์ ในโอกาสนี้ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน – ห้วยซั่ว อันเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่นายไกสอน พมวิหาน อดีตนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กราบบังคมทูลพระกรุณาให้ทรงช่วยเหลือด้านการพัฒนาชนบท นอกจากนี้ยังได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสถานที่ก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำห้วยซอนด้วย

สุชาติพิทย ชวนะเวสสกุล. 2543. “ไปชมตลาดบ้านพี่เมืองน้องสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.” ใน พลัปลึง คงชนะ, และธวัชชัย พรหมณะ, บรรณาธิการ. ลาว: ภูมิลักษณะลุ่มน้ำโขง ประชาชนและวัฒนธรรม, 28-39. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียแปซิฟิการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ตลาดใน สปป.ลาว พบว่ายังไม่แตกต่างกับของไทยมากนัก กล่าวคือ “ย่านตลาด” จะจำหน่ายประเภทสินค้าพื้นเมือง เช่น ผ้าทอพื้นเมือง ของที่ระลึก ฯลฯ ส่วน “ตลาด” จะจำหน่ายสินค้าจำพวกอาหารสด เครื่องประกอบอาหาร สินค้าเบ็ดเตล็ด ของชำ ฯลฯ และยังแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวลาวที่มีความผูกพันกับตลาดและย่านตลาดไม่แตกต่างกันกับคนไทย

สรุปคือ ตลาดและย่านตลาดยังคงเป็นศูนย์รวมของสินค้าและบริการ ชาวสาร เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ของชุมชนในละแวก และชุมชนใกล้เคียง

สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ. 2543. “การลงทุนทำธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทลาว.” ใน พลัปลึง คงชนะ, และธวัชชัย พรหมณะ, บรรณาธิการ. ลาว: ภูมิลักษณะลุ่มน้ำโขง ประชาชนและวัฒนธรรม, 53-64. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียแปซิฟิการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผู้ที่ประสงค์จะเข้าไปลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรมของลาว ควรจะเข้าใจในนโยบายเศรษฐกิจเสรีและใช้กลไกราคา รวมทั้งกฎหมายส่งเสริมการลงทุนต่างชาติ โดยลาวเน้นอุตสาหกรรม 3 สาขา คืออุตสาหกรรมรากฐาน อุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าและอุตสาหกรรมส่งออก โดยอุตสาหกรรมที่เหมาะสมแก่การลงทุนในลาวควรจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมทั้งอุตสาหกรรมการเกษตร ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ นักธุรกิจไทยประสบความสำเร็จในการลงทุนในลาว คือ มีภาษาพูดที่คล้ายคลึงกันและความใกล้ชิดของประชาชนของทั้งสองประเทศ

บทความ

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กองเขตแดน กระทรวงการต่างประเทศ. 2545. “เขตแดนไทย-ลาว บริเวณบ้านร่มเกล้า,” <http://www.mfa.go.th/internet/treaty/thai-lao.pdf>

1.เขตแดนไทย-ลาว บริเวณบ้านร่มเกล้าเป็นผลมาจากการเจรจาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส เพื่อแลกเปลี่ยนดินแดนเมืองด่านซ้ายและตราด กับเมืองเสียมราฐ พระตะบอง ศรีโสภณ

โดยในสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ฉบับวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1907 ได้กำหนดเขตแดน ไว้ว่า “เขตแดนเมืองหลวงพระบางนั้นตั้งแต่ทิศใต้ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำเหือง แล้วต่อไป

ตามกลางลำน้ำเหืองนี้จนถึงที่แรกเกิดน้ำที่เรียกชื่อว่า ภูเขาเมียง ต่อนี้เขตแดนไปตามเขาบันน้ำตก
แม่น้ำโขงแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ่ายหนึ่งจนถึงที่ในลำแม่น้ำโขงที่เรียกว่า แก่งผาได ตามเส้นพรมแดน
ที่กรรมการปักปันเขตแดนได้ตกลงกันไว้แต่วันที่ 16 มกราคม รัตนโกสินทรศก 124 คริสต์ศักราช
1906”

2. การเปลี่ยนแปลงแนวเส้นเขตแดนบริเวณลำน้ำเหืองหลายครั้งทำให้เกิดความสับสนว่า
ลำน้ำเหืองสาขาใดกันแน่ที่เป็นเส้นแบ่งเขตแดน จากการศึกษาหนังสือโต้ตอบระหว่างสยามและ
ฝรั่งเศส ในช่วงวันที่ 12 กันยายน ปีค.ศ.1907 ถึงวันที่ 28 พฤศจิกายน ปีค.ศ.1908 ทำให้ทราบว่า
ในช่วงที่มีการส่งคืน-รับมอบเมืองด่านซ้าย เมื่อเดือนมิถุนายน 1907 เจ้าหน้าที่และราษฎรในพื้นที่
ของทั้งสองฝ่ายมีความสับสนเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งจากการสอบถามภายในส่วนราชการฝรั่งเศสเอง ก็
เป็นที่ชัดเจนว่าพันตรี แบร์นาร์ด ประธานคณะกรรมการปักปันฯ (ฝ่ายฝรั่งเศส) และเป็นผู้เจรจา
จัดทำสนธิสัญญา ฉบับปี ค.ศ.1907 เป็นผู้เดียวที่จะให้คำตอบที่ถูกต้องได้ และในที่สุดความ
สับสนนี้ก็หมดไปในช่วงกลางปี ค.ศ. 1908 เมื่อนาย Pierre de Margerie อุปทูตฝรั่งเศสประจำ
สยามได้รับความอนุเคราะห์จากรัฐบาลสยามให้ดูแผนที่เขตแดนบริเวณดังกล่าว ซึ่งพันตรีแบร์
นาร์ด ประธานคณะกรรมการปักปันฯ ได้ลงนามกำกับไว้ และต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1908 ได้มีการ
นำไปจัดทำเป็นแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ มาตราส่วน 1: 200,000 ฝ่ายฝรั่งเศสถือว่า
ปัญหาว่าสาขาใดของน้ำเหืองเป็นเส้นเขตแดนระหว่างไทย-ลาว ได้จบสิ้นลงแล้วจากการ
ตรวจสอบแผนที่ชุดนี้

3. ตามแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดน มาตราส่วน 1: 200,000 ดังกล่าว ได้แสดง
แนวเส้นเขตแดนไปตามลำน้ำเหืองตามที่ฝ่ายไทยกล่าวอ้าง ทั้งนี้ เอกสารประวัติศาสตร์ที่สนับสนุน
ข้ออ้างในเรื่องนี้ อยู่ที่กองเขตแดน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

บกข หงษ์คำมี. 2541. “ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับ สปป.

ลาว,” *เอเชียปริทัศน์*, 19 (3), หน้า 1-46.

ความร่วมมือดังกล่าวอยู่ในกรอบทั้งระดับภูมิภาค อนุภูมิภาคและในระดับประเทศ ระดับ
ท้องถิ่น โดยมีความร่วมมือ ในรูปแบบดังต่อไปนี้

1.ในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งจัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน เพื่อเปิด
เสรีการค้าบริการระหว่างกัน

2. ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยมีโครงการส่งเสริมอนุภูมิภาคให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่
สำคัญ

3. ความร่วมมือระดับทวิภาคี อันประกอบด้วย

-ระหว่างรัฐบาลของทั้ง 2 ประเทศ โดยสาระสำคัญในการตกลงกันคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะให้ความช่วยเหลือแก่องค์การการท่องเที่ยวแห่งชาติสปป.ลาว โดยได้ลงนามในข้อตกลงร่วมกัน

-ในระดับท้องถิ่นระดับแขวงและระดับจังหวัด ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ 1.) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงาน และ 2 ความร่วมมือระหว่างจังหวัดกับแขวง

-ความร่วมมือระหว่างเอกชน ซึ่งนักธุรกิจเข้าไปลงทุนในกิจการด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การลงทุนของต่างชาติในสปป.ลาวค่อนข้างดีเพราะลาวให้ความสำคัญและส่งเสริมให้มีการลงทุนมาก แต่สาขาที่ไปลงทุนมากที่สุดคือ สาขาพลังงาน การลงทุนสาขาโรงแรม และการท่องเที่ยวเป็นอันดับสอง ซึ่งไทยเป็นต่างชาติอันดับหนึ่งที่เข้าไปลงทุนในลาว

-ความร่วมมือระหว่างเอกชนไทยกับเอกชน สปป.ลาว เป็นในลักษณะความร่วมมือของบริษัทการท่องเที่ยวซึ่งร่วมมือในการส่งนักท่องเที่ยวให้แก่นัก

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอถึงอุปสรรคในด้านความร่วมมือในทุกระดับ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีปัญหาในด้านเงินทุน การขาดองค์กรและบุคลากรที่มีความชำนาญ และความชัดเจนในแนวทางที่เป็นรูปธรรม แต่ทั้งนี้การร่วมมือก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันทั้ง 2 ประเทศ

วิชัย สติมัย และคนอื่นๆ. 2542. “การศึกษาบทบาทของผู้ให้บริการภาคเอกชนในการควบคุมโรคมาลาเรีย,” ใน *วารสารมาลาเรีย*. 34 (5), หน้า 239-240.

ทำการศึกษาที่ อ.บุญชริก จ.อุบลราชธานี โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกทั้งผู้ให้บริการรักษาภาคเอกชนและผู้มารับบริการ ซึ่งผู้ให้บริการภาคเอกชนในที่นี้ได้แก่ คลินิก,ร้านขายยา,หมอชีดยาพื้นบ้าน,และร้านขายของชำ ซึ่งพบว่าสถานที่ดังกล่าวไม่ได้ทำการรักษาผู้ป่วยหากแต่แนะนำให้ไปมาลาเรียคลินิกหรือโรงพยาบาลบุญชริกแทน

วิภา อุดมฉันท. 2544. “ทัศนคติของผู้รับสารและผลกระทบที่เกิดจากสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์ข้ามพรมแดนไทย-ลาว,” ใน *เอเชียปริทัศน์*. 22 (3), หน้า 70-77.

ทำการวิจัยเรื่องที่ สื่อไทยครอบงำลาว โดยผู้วิจัยอธิบายว่าสื่อไทยครอบงำลาวได้เพราะไทยอยู่ในฐานะเหนือกว่าลาวและปริมาณของสื่อไทยในลาวมากกว่าสื่อลาวในไทย ซึ่งการครอบงำของสื่อไทยมีผลต่อลาวในด้าน วัฒนธรรม ภาษา จิตวิทยา และการเมือง และผู้วิจัยได้เสนอทางเลือกที่ดีกว่าสำหรับอนาคตความสัมพันธ์ทางสื่อระหว่างไทย-ลาว คือ แก่จิตสำนึกที่ถูกลาวด้วย “ความจริง” ,แสดงความจริงใจด้วยการปฏิบัติ โดยการช่วยยกระดับเพื่อพัฒนาสื่อมวลชนของลาวจากการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือต่างๆผ่านหน่วยงานรัฐหรือโดยตรงระหว่าง

องค์กร และในส่วนของลาวก็ควรให้ความสำคัญกับสื่อของตนโดยการพัฒนาจุดแข็งและลบปม
ด้อย

สมปอง เพ็งจันทร์. 2546. “เครื่องจักรสานสองฝั่งโขง ไทย-ลาว,” *เมืองโบราณ*. 29 (4), หน้า 72-
82.

เครื่องจักรที่ใช้ในชีวิตประจำวันของไทยและลาวมีรูปแบบเดียวกัน การเรียกชื่อตรงกัน
วิธีการสานเหมือนกัน ส่วนวัสดุของไทยเริ่มขาดแคลนวัสดุธรรมชาติบางประเภท เช่น หวาย ในบาง
พื้นที่จึงมีการใช้เส้นพลาสติกและลวดเข้าไปช่วยเพื่อการมัด ยึด ภาชนะ นอกจากนี้ยังมี
โรงงานผลิตภาชนะพลาสติกออกมาจำหน่ายหลายรูปแบบ หลายขนาดทั้งสองประเทศด้วย ส่วน
ภาชนะที่สานด้วยไม้ไผ่บางประเภทชาวบ้านยังไม่ให้ความนิยมใช้กันมากทั้งสองฝั่ง ทาง สปป.ลาว
มีความสามารถในการผลิตออกมาในปริมาณที่มาก ต่อการส่งเข้ามาจำหน่ายทางฝั่งไทยด้วย

เครื่องมือดักปลาน้ำจืด เป็นเครื่องจักรสานที่พบว่ามีลักษณะแตกต่างกันชัดเจนระหว่าง
ไทย-ลาว โดยไทยมีขนาดใหญ่กว่า พบในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำมาก แต่การ
เรียกชื่อจะเรียกตรงกัน ส่วนฝีมือการสานเครื่องจักรสานโดยรวม จะสังเกตได้ว่า ทางด้านฝั่งลาวมี
ช่างจักรสานที่มีฝีมือดี ประณีตมากกว่าฝั่งไทย

เอกสารประกอบการสัมมนา รายงานการประชุม

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. 2540. *รายงานประจำปี 2537-2539 สะพานมิตรภาพไทย-ลาว*.

กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน.

รายงานฉบับนี้กล่าวถึง สะพานมิตรภาพไทย-ลาว (FRIENDSHIP BRIDGE) ซึ่งเกิดขึ้น
โดยความร่วมมือกันระหว่าง 3 ประเทศ คือ ไทย ลาว และออสเตรเลีย แนวเขตสะพานฝั่งไทยจะ
อยู่ด้านเหนือน้ำติดกับวัดจอมมณี ตำบลจอมมณี อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และแนวเขต
สะพานฝั่ง ลาวจะอยู่บริเวณท่านาแล้ง แขวงเวียงจันทน์ ความยาวของสะพานรวมทั้งสิ้น 1,174
เมตร โดยไทยและลาวเป็นเจ้าของสะพานร่วมกัน รวมทั้งร่วมมือกันในการดำเนินงาน การ
บำรุงรักษาและการบริหารงานสำหรับสะพานแห่งนี้

ภายหลังจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เป็นผลดี
แก่ทั้งสองประเทศ และบรรลุเป้าหมายที่จะให้สะพานมิตรภาพเป็นประตูไปสู่อินโดจีนในอนาคต

กองวางแผนส่วนรวม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2542.

ข้อมูลความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างไทย – สปป.ลาว. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ข้อมูลความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างไทย – สปป. ลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเอกสารข้อมูลเศรษฐกิจสำหรับเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อประกอบการเยือนไทยของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี สปป.ลาว ซึ่งได้รวบรวมในเรื่องต่างๆ คือ ข้อมูลเศรษฐกิจของลาว ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย – ลาว ข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทย – ลาว เรื่องการซื้อขายไฟฟ้าจำนวน 3,000 เมกะวัตต์ เขียง-ลุ่มน้ำชีตอนล่าง ความร่วมมือในการพัฒนาการเกษตรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องของสปป.ลาวและไทย และ การท่องเที่ยว

จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่นๆ. บรรณาธิการ. 2541. ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถี

เศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การประชุมทางวิชาการในครั้งนี้มีการเสนอผลงานวิจัย 16 เรื่อง เกี่ยวกับความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ซึ่งคุณค่าสูงสุดในการประชุมเชิงวิชาการครั้งนี้จึงอยู่ที่ ข้อเสนอแนะด้านวิถีวิทยาในการศึกษาวัฒนธรรมชุมชนทั้งในด้านกรอบแนวคิดและวิธีการวิจัย ส่วนคุณค่าที่เป็นข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการนั้นสรุปแนวทางได้สามประการ คือ

ประการแรก มีข้อค้นพบด้านพัฒนาการประวัติศาสตร์ของชุมชนสองฝั่งโขง โดยมีความเชื่อมโยงด้านแนวคิด วิถีชีวิต วิถีประเพณีที่ร่วมกันและคล้ายคลึงกันระหว่างลาวหลวงพระบาง ลาวเวียงจันทน์ ลาวพวนเชียงขวาง ไทยพวนและไทยอีสาน พัฒนาการของบ้านเมืองเกิดจากปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวและชุมชนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งในรูปแบบที่เป็นขัดแย้งและการประสานสามัคคี

ประการที่สอง มีข้อค้นพบด้านภูมิปัญญาพื้นบ้านในชุมชนสองฝั่งโขง โดยมีความรอบรู้ของชาวบ้านในด้านดนตรี ยารักษาโรคและการบริโภคอาหาร การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ที่ธรรมชาติได้สั่งสมและสั่งสอนซึ่งเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองและแบบเกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

ประการที่สาม มีข้อค้นพบด้านเศรษฐกิจ ชุมชนหลายแห่งพัฒนาการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพสู่วิถีการผลิตเพื่อแลกเปลี่ยนในกระแสเงินตรา

ธันวาคม 2546. สังคมอุดมทิพย์ สังคมอุดมธรรมและการต่อสู้เพื่อความไผ่ผืนของชาวนาอีสานในลุ่มน้ำโขง. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ “ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชีวิตและทางออกของชาวนาบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง แอ่งสกลนคร – นครพนม”. ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โครงการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภูแสงดาว. ชาวนาในสังคมไทยนับได้ว่าไม่ได้รับความเท่าเทียมจากสังคม มักจะโดนเอารัดเอาเปรียบเสมอ ๆ ทั้ง ๆ ที่ชาวนาคือเป็นกระดูกสันหลังของชาติ โดยเฉพาะชาวนาภาคอีสานแผ่นดินที่กว้างใหญ่แต่ได้รับการพัฒนาน้อย คนอีสานไผ่ผืนและรอคอยสังคมอุดมคติ เป็นสังคมที่รัฐไม่เอาเปรียบหรือมีความขัดแย้งทางชนชั้น ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ โดยที่สังคมอุดมทิพย์ สังคมอุดมธรรม หรือสังคมที่ไผ่ผืนของชาวอีสานในความเห็นของผู้เขียนอย่างน้อย ๆ น่าจะมีความเป็นอุดมคติ 3 ประการ คือ

1. การเกิดดุลยธรรมทางสังคม
2. มีดุลยภาพทางนิเวศวิทยา
3. การเกิดดุลยภาพดุลยธรรมทางเศรษฐกิจ

ชาวอีสานมีความเชื่อเรื่องพระศรีอารียะ และเมื่อมีการเกิดกบฏชาวนาก็มักจะนำเอาอุดมการณ์พระศรีอารียะเป็นตัวเชื่อมร้อย ในยุคกบฏชาวนาและเค้าความเชื่อและความหวังในสังคม อุดมการณ์ที่มีเสรีภาพและภราดรภาพถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติหรือต่อสู้ของชาวนาลุ่มน้ำโขงยุคใหม่ ทั้งในสงครามต่อต้านจักรวรรดินิยมลาว ที่ชาวนาอีสานและชาวนาลาวร่วมกันต่อสู้ขับไล่มหาอำนาจที่ขูดรีดชาวนาพื้นเมืองหรือการนำมาใช้ในกระบวนการปฏิวัติในยุคสงครามประชาชน 2508-2523 ต่อสู้เพื่อทำลายโครงสร้างทางการเมืองที่ไม่เป็นธรรม ก่อให้เกิดเสรีภาพประชาธิปไตย อันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอุดมคติ เกิดดุลยธรรมทางสังคม

แม้การปฏิวัติทางชนชั้น จากการขับไล่ทุนจักรวรรดินิยมหรือผู้นำเผด็จการออกไปได้ และอาจนำเสรีภาพเข้ามา แต่ตราบดีที่สังคมไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางปัญญาหรือทางใจของผู้คนในสังคม สังคมอุดมทิพย์ สังคมอุดมธรรมยังจะเป็นเพียงจุดเริ่มต้น รอวันแห่งการเอารัดเอาเปรียบ การขูดรีด การล่มสลายของระบบนิเวศ การเจ็บและตาย ซึ่งจะเป็นการทำร้ายหัวใจของชาวนาไม่สิ้นสุด

เพลินพิศ เจริญศักดิ์ขจร. 2541. “การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตผ้าไหมเหยียบ.” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่นๆ, บรรณาธิการ. 2541. *ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง*, 304-319. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตผ้าไหมเหยียบ จากเดิมที่ใช้ฝ้าย หันมาใช้ไหมพรมในการทอ ทำให้ผ้าไหมได้รับความนิยมมากขึ้น และได้มีการเปลี่ยนแปลงลวดลายและสีสันทของผ้าด้วย จึงทำให้เป็นที่ต้องการของลูกค้า ส่งผลให้ผ้าไหมเหยียบกลายเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ชาวบ้านไม่ต้องอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น แต่ก็ยังมีผลกระทบ คือ ทำให้ลักษณะสังคมหมู่บ้านเปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นสังคมเมืองมากขึ้น เห็นได้จากการมีค่านิยมของการซื้อวัตถุ แต่ในทางกลับกันกับส่งผลให้ พ่อ แม่ ลูก มีเวลาช่วยเหลือกันในการทำงาน ครอบครัวอบอุ่น มั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านมีมากขึ้น

วรรณศักดิ์พิจิตร บุญเสริม. 2541. “วิถีเศรษฐกิจในชุมชนลาว” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่นๆ, บรรณาธิการ. *ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง*, 271-284. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิถีเศรษฐกิจในชุมชนลาว ในยุคศักดินาสยาม (ค.ศ.1779-1892 หรือพ.ศ. 2322-2435 นับเป็นเวลาถึง 113 ปี ตั้งแต่สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ของไทย ลาวในช่วงนั้นถูกแบ่งออกเป็น สามอาณาจักร ถือเป็นประเทศราชของไทย แต่มีสิทธิในการปกครองตนเอง มีเมืองในอิทธิพลของตนเองได้ แต่จะต้องส่งบรรณาการให้ไทยทุก ๆ ปี ซึ่งการเสียภาษีเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพของราษฎรลาว ทั้งฝั่งขวาและซ้ายของแม่น้ำโขง ถือว่าเป็นเรื่องยากลำบากในการเสียภาษี ดังนั้นประชาชนลาวจึงจำเป็นต้องทำการค้าขายโดยการปลูกพืชที่ถือว่าเป็นเศรษฐกิจ มาทำการแลกเปลี่ยนซื้อขาย ตั้งแต่ตอนเหนือของแม่น้ำโขง คือ บริเวณเชียงของ เชียงแสน ไหล่ลงมาจนถึงหนองคาย อุบลราชธานี ไปจนถึงเมืองโขง สินค้าที่ทำการแลกเปลี่ยนซื้อขายในบริเวณนี้ ได้แก่ ผ้าฝ้ายที่ทอแล้ว ยาสูบ ขี้ผึ้ง หนังสัตว์ สีสียดตลอดจนข้าวทาส ซึ่งถือได้ว่าในยุคศักดินาสยามทำให้วิถีเศรษฐกิจของชุมชนลาวเปลี่ยนไปจากที่เพาะปลูกให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในชุมชนเท่านั้น ก็เปลี่ยนเป็น เพาะปลูกเพิ่มขึ้น เพื่อทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนด้วย

วันเพ็ญ สุรฤกษ์ (บรรณาธิการ). 2541. ไทย-ลาว การจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำโขง. รายงานการประชุมสัมมนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทย-ลาว การพัฒนาเศรษฐกิจกับการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำโขง ระหว่างวันที่ 17-22 มีนาคม 2540. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เริ่มเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันหรือการรวมกลุ่มเพื่อการพึ่งพิงและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาระดับเศรษฐกิจของส่วนรวมภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ที่ประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นสมาชิกและมีบทบาทสำคัญร่วมกับอีก 4 ประเทศ คือ จีนตอนใต้ พม่า กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศ ต่างก็มีเป้าหมายตรงกันในการให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้และค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลพื้นฐานในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนเป็นสถาบันที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพบุคลากรของประเทศสมาชิกด้วยหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับสูง และการฝึกอบรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามความจำเป็นและเร่งด่วนของภูมิภาคโดยส่วนรวม

ผลของการประชุมและแนวทางความร่วมมือในอนาคต ในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจกับการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำโขง ทั้งไทยและลาว ต่างมีความเห็นว่า มีความจำเป็นจะต้องร่วมมือกันให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น เวลานี้เป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุด เพราะเรามีความสัมพันธ์ที่ดี เราไม่ได้มองเฉพาะไทย-ลาว แต่ยังมองรวมไปถึง ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ดังนั้นแนวทางความร่วมมือ เรื่องแรก คือการช่วยเหลือ โดยเน้นเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร โดยมีหลักการยึดผลประโยชน์ร่วมกัน และไม่เอาเปรียบกันและกัน สุดท้ายแนวทางความร่วมมือในภูมิภาค ควรที่จะสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรร่วมภูมิภาคลุ่มน้ำโขง รวมทั้งการสนับสนุนให้ประเทศลาวได้เข้าร่วมองค์กรนานาชาติให้เร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในองค์กรที่ทางลาวเห็นเหมาะสม เช่น ASEAN หรือองค์กรอื่น ๆ ระดับนานาชาติ

สมาคมไทย – ลาว ร่วมกับ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. 2540. การสัมมนาสื่อ

มวลชนไทย – ลาว กับบทบาทในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ไทย – ลาว. เอกสาร

ประกอบการสัมมนา. 29 สิงหาคม 2540.

การจัดงานสัมมนาครั้งนี้ เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสื่อมวลชนไทย จัดโดยกระทรวงต่างประเทศ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อในท้องถิ่นซึ่งมีชายแดนติดต่อกับลาว ในการที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างไทยและลาว สื่อมวลชนเป็นเสมือนทูตวัฒนธรรมที่จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ในเชิงบวกให้แก่ประเทศไทย ในขณะเดียวกันหากสื่อมวลชนเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้มาตรฐาน

และคุณภาพทางวิชาชีพ ก็ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้ง 2 ได้เช่นกัน โดยที่ก่อนหน้านี้การสัมมนาครั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้เคยจัดการสัมมนาเรื่องนี้มาแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2539 และประสบผลสำเร็จ กระทรวงการต่างประเทศจึงเห็นควรที่จะจัดการสัมมนาครั้งนี้ เพื่อสืบสานเจตนารมณ์ต่อโดยขยายขอบเขตให้กว้างขึ้นกว่าเดิม ด้วยการเชิญสื่อมวลชนฝ่ายลาวมาร่วมให้ความคิดเห็นและหาแนวทางในการร่วมมือเสนอข่าวสารในทางสร้างสรรค์ และหวังให้เป็นเวทีในการหาช่องทางแก้ไขปัญหาหรือความไม่เข้าใจระหว่างกัน ทั้งยังเป็นเครื่องแสดงให้รัฐบาลและประชาชนลาวเห็นถึงความจริงใจของรัฐบาลและประชาชนไทยที่มุ่งมั่นในการดำเนินความสัมพันธ์กับประชาชนลาวบนพื้นฐานของความเท่าเทียม โดยเคารพซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นชาติ และเกื้อกูลต่อผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อความผาสุกของทั้ง 2 ประเทศ

อิทธิพล ปานงาม และคนอื่นๆ. 2537. รายงานวิจัยเรื่องการค้าและการขนส่งในภูมิภาค

อินโดจีน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพาณิชยนาวิ.

รายงานเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันของการค้าและการขนส่งกับภูมิภาค

อินโดจีน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปริมาณการค้าระหว่างไทยกับประเทศเหล่านี้ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการขนส่ง และการเตรียมพร้อมของไทยในการที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางของการค้าในอินโดจีน ได้ทำการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์บุคคล หน่วยงานต่าง ๆ ในนครเวียงจันทน์ และจังหวัดต่าง ๆ ของไทยที่อยู่ติดกับชายแดนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกัมพูชา

โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการค้าและปัญหาการค้าในภูมิภาคอินโดจีนโดยเน้นในด้าน
 - ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศในอินโดจีน
 - ศึกษาปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ในอินโดจีน
 - ศึกษาปัญหาและอุปสรรคทางการค้า
2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการขนส่ง
3. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและแนวทางการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าใน

อินโดจีน

เมื่อได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคม และการขนส่งกับภูมิภาคอินโดจีนแล้ว ได้พบว่า ไทยมีการพัฒนามาก่อนหน้าประเทศเหล่านี้ และกำลังถึงระดับที่จะเร่งให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษา การศึกษาต่อไปควรจะมุ่งไปทางด้านการวางแผนการขนส่งสินค้า (Logistic) การทำนายปริมาณการขนส่งทางทะเล เพื่อรองรับสินค้าและปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบเพื่อผลักดันให้เกิดการขนส่งระหว่างประเทศ

เอมอร โพไหล. 2541. “กระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัขอำเภอท่าแร่.” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่นๆ, บรรณาธิการ. 2541. ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายทางภูมิปัญญาการวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จุดเริ่มต้นของการค้าสุนัข เริ่มจากมีชาวนวนอพยพเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านท่าแร่ เมื่อมีเทศกาลตรุษญวนจะปรุงอาหารสูตรพิเศษ คือ ตุ่นหรืออบหมา ทำให้เป็นที่ติดอกติดใจในหมู่ผู้รับประทาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ชาย ทำให้ความนิยมแพร่หลายออกไป และยังมีคติความเชื่อที่จะทำให้อายุยืนยาวและสุขภาพดีในฤดูหนาว และช่วยรักษาโรคบางอย่างได้ มีการเชิญชวนญาติพี่น้องที่เป็นคนไทยมาร่วมรับประทาน ทำให้วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นเรื่องปกติ

เมื่อปี พ.ศ. 2518 อาชีพการค้าสุนัขชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะมีการสั่งซื้ออวัยวะเพศของสุนัขเพศผู้ เพื่อไปจำหน่ายยังต่างประเทศ คือ ประเทศจีน ญี่ปุ่น ฮองกง และได้หัน ถือเป็นจุดเปลี่ยนของการค้าสุนัขที่สำคัญ ก่อให้เกิดกลุ่มอาชีพเพื่อแบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างชัดเจน มีกลุ่มเล่นหมาเพื่อตระเวนแลกสุนัขทั่วทุกจังหวัดของภาคอีสาน

ผลกระทบในด้านต่างๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เกิดความรักปรองดองกันมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ภายในชุมชนให้ดีขึ้นไปด้วย

ส่วนที่ไม่มีบรรณนิทัศน์

วิทยานิพนธ์และวิจัย

กิตกูร อุทัยกูร. 2539. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่บ้านเหมื่อนน้อย และบ้านห้วยน้ำฝัก อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ขวัญชัย อดุลย์ฐานานุกิตต์. 2540. สะพานมิตรภาพไทย-ลาว: ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจขนส่งจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- คำมุย พลลือชา. 2543. ความเชื่อเรื่องนาคในกระบวนการทำนาของชาวนาลาว : กรณีศึกษา
ชาวนาบ้านสีฐานใต้ อำเภอเมืองหาดทรายฟอง แขวงคำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคม
วิทยาการพัฒนา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันสมุทร แก้วสุธา. 2546. การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของกลุ่มน้ำเพื่อการหาน้ำท่าสำหรับ
กลุ่มน้ำในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิตรารัตน์ วนัสพงศ์. 2539. ขาดพื้นฐานนิยมในการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยในหนังสือพิมพ์
ไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา จันทน์บรรจง. 2542. การศึกษาวิจัยการพัฒนาทางสังคมของกลุ่มชนพื้นเมืองเชื้อสายไทย
ลาว ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่แถบพื้นที่ชายขอบประเทศไทยในจังหวัดพิษณุโลกจังหวัดเพชรบูรณ์
และจังหวัดเลย. รายงานการวิจัย. (ม.ป.ท.: ม.ป.พ.) .
- ชื่นจิตร อังวรารงค์ และเอกพงษ์ ทองธีรภาพ. 2544. ปัญหาการส่งออกชายแดนไทย กรณีศึกษา:
การส่งออกไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บริเวณด่านสะพานมิตรภาพ
ไทย-ลาว จังหวัดหนองคาย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชุตินา พรหมเมศ และวรุณยุพา ทิระวงนิช. 2543. การวิเคราะห์เชิงสถิติการค้าชายแดนไทย-ลาว
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชีเอ อินเตอร์เนชั่นแนล อินฟอร์เมชั่น. 2541. การศึกษาอุปสงค์ของตลาดประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์.
- เดวิด โอลด์ฟิลด์. (ม.ป.ป.) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวในยุคสงครามเย็น: ทศวรรษ 1950 -
ค.ศ. 1991. แปลและเรียบเรียงโดย มัทนา เกษกมล. กรุงเทพฯ: ศูนย์อินโดจีนศึกษา
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทองใจ ไชยศักดิ์. 2546. การยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ในเชิงธุรกิจของเกษตรกร ในเขต
กำแพงนครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธนุฤทธิ์ ดวงดี, พระมหา. 2543. ความสัมพันธ์ของชุมชนสองฝั่งโขง ในประเพณีฮีตสิบสอง
ชุมชนวัดมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายกับชาวบ้านท่าม่วง เมืองหาด
ทรายฟอง กำแพงนครเวียงจันทน์. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาไทยคดีศึกษา
(กลุ่มมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นภดลชาติประเสริฐ. 2540. การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการของไทยต่อลาว.
วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นักศึกษาลำดับสูงตรการปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ 88 คณะที่ 4. 2544. การสร้าง
ความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในมิติทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

นิพนธ์ พัวพงศกร และคนอื่นๆ. 2538. รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมใน 9
จังหวัดเป้าหมายและการกระจายไปสู่จังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน กรณีการ
พัฒนาอุตสาหกรรมในเขตตะวันออกเฉียงเหนือของแหลมทอง (ขอนแก่น-นครพนม-ลาว-
เวียตนาม). กรุงเทพฯ: ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเทศไทย.

บุญทอง ไสภาวรณดี. 2540. การส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตในกำแพงนครเวียงจันทน์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญทัศน์ ลัทธิปัญญา. 2541. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรป่า
ไม้ของประชาชนในเขตป่าสงวน: กรณีศึกษาในประเทศลาว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญมาก ขุนพรหม. 2539. รูปแบบการพัฒนานครหลวงเวียงจันทน์ที่สัมพันธ์กับสะพานมิตรภาพ.
วิทยานิพนธ์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาส สุวรรณศรี. 2542. การกล่อมเกลாத่างสังคมจากแบบเรียนของรัฐระดับประถมศึกษาใน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พ.ศ.
2518-2538. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

พรนภา เลิศปัญญาวิทย์. 2539. สถานะทางกฎหมายของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว. วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรพนพิไล กิจสุตแสง. (ม.ป.ป.). การศึกษาเบื้องต้นการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาแนวคิด
Economic corridor ที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน: กรณีศึกษา
เขตชายแดนด้าน จังหวัดมุกดาหาร. สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำ
โขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ. 2540. รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ กรณีศึกษา
ในสถานการณ์โรคคอตีบชายแดนไทย-ลาว จังหวัดน่าน. น่าน: สุรสีห์กราฟฟิค.

พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคนอื่นๆ. 2538. รายงานโครงการวิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบทางด้าน
เศรษฐกิจและสังคมจากการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

ไพฑูริ์ สุนะลาด. 2538. คนตรีกับวิถีของชาวไทพวนที่แขวงเชียงขวางแห่งประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

ไพโรจน์ แววจินดา. 2540. บทบาทของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษาหมู่บ้าน
ในโครงการเพื่อความมั่นคงพื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร.

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และไพบุลย์ จุใจล้ำ. 2538. รายงานเรื่องการเปรียบเทียบศักยภาพการลงทุนระหว่าง สปป.ลาว กับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย. ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

วัลย์สตา วิวัฒน์พนชาติ. 2545. ศักยภาพทางการค้าของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.

วิโรจน์ วชิรวัฒน์. 2540. ความมั่นคงชายแดนด้านลาว: ศึกษาเฉพาะกรณีบทบาทของคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย-ลาว. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

วิไลสุข เคนนะวงศ์. 2540. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ของเกษตรกรในเขตชลประทาน อำเภอนาทายทอง กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2538. รายงานเรื่องการเปรียบเทียบศักยภาพการลงทุนระหว่างประเทศ สปป.ลาวกับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2545. โครงการกำหนดและออกแบบรายละเอียดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่ป่าหิน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และพื้นที่ต่อเนื่อง. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สมชาติ เน้นอุดร. 2540. การประเมินผลโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง: กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา. 2542. โครงการส่งเสริมและพัฒนาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย-สปป.ลาว) ด้านจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2542. พะเยา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา.

สีสมพุ ลาเวียงพงค์. 2545. การศึกษาเชิงสถิติของข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคในจังหวัดจำปาศักดิ์ สปป.

ลาว. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสถิติประยุกต์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุกิจ งานทวี. 2541. ความร่วมมือในการพัฒนาไฟฟ้า ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชน (สปป.)ลาว กับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สุกัญญา พุกกะเวส. 2542. ปัญหาทางการเมืองระหว่างไทย-ลาวอันเกิดจากแม่น้ำโขงในฐานะที่

เป็นเส้นกั้นพรมแดน (ค.ศ. 1975-1984. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(ประวัติศาสตร์เอเชีย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุวิทย์ เลหาศิริวงศ์. 2542. การลงทุนในลาว: เส้นทางวิบากของวังขนาย. สำนักงานเกษตร

นานาชาติ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุริยา สมุทคุปต์. 2540. รายงานการวิจัยเรื่องวิถีชีวิตของคนไทย: พิธีกรรมช่วงผีพ่อนของลาว

ข้าวเจ้า จังหวัดนครราชสีมา. สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
นครราชสีมา.

สุลลิตกดิ์ มิ่งบุปผา. 2537. ผลของการให้สุศึกษาต่อการควบคุมป้องกันอันตราย จากการใช้สาร

กำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร หมู่บ้านห้อม อำเภอหาดทรายฟอง แขวงกำแพงนคร
เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุวิษฎ์ โยทองยศ. 2544. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยกีฬา: ศึกษากรณีหมู่บ้านตาม

แนวชายแดนจังหวัดเลย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง
การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 5.

อรรถ นันทจักร. 2540. โสเภณีข้ามชาติ: ศึกษากรณีหญิงลาว. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ

วิจัยแห่งชาติ.

อุดมชัย องคสิงห์. 2540. *ชาวเขาเผ่าม้งกับความมั่นคงแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร.

อุทิศ เมืองแขวง. 2541. *การค้าแนวชายแดนไทย-ลาว: ศึกษากรณีจังหวัดมุกดาหาร*. ปรินญา
นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

อุบล ลิ้มสุวรรณ. 2537. *ทัศนะของผู้ปกครองไทยกับคำว่า “ลาว” ในสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-
2453*. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

หนังสือ

การค้าอกระบบชายแดนไทย-ลาว (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต). 2546. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. 2537. *ม่วนซื่นเมืองลาว*. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. 2538. *ลาวใกล้บ้าน*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์
พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

นิสิต พันธมิตร. 2542 *ปัญหาการค้าชายชายแดนภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย
เชียงใหม่ น่าน แม่ฮ่องสอน*. เชียงใหม่: สมพรการพิมพ์.

บุญเรือง คัชมาย์ และชัยวัฒน์ ไชยทอง. 2544. *วัฒนธรรมโบราณลาว*. เล่มที่ 1. สถาบันราชภัฏ
สุรินทร์.

วิเชียร มีบุญ. 2541. “พิธีกรรมจับปลาปักในลุ่มน้ำโขง บ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ
จังหวัดเชียงราย.” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร, บรรณาธิการ. *วิถีวรรณคดีลาวในชุมชนสองฝั่ง
โขง*, 103-129. เอกสารประชุมทางวิชาการ 60 ปี รองศาสตราจารย์ ศรีศักร วัลลิโภดม
วันที่ 19 กันยายน 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน. 2541. *สารคดีบันทึกประวัติศาสตร์สังคมผ่านวิถีชีวิตของผู้คน : บนสายน้ำโขง*. นนทบุรี: อินโดไชน่าพับลิชชิง.

สมคิด ศรีสิงห์. 2536. *วัฒนธรรมของไทยโขงดำ (ลาวโขง) ในจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร*. สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สมิตร ปิติพัฒน์ และเสมอชัย พูลสุวรรณ. 2540. *ลาวโขง: พลวัตของระบบวัฒนธรรมในรอบสองศตวรรษ*. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำเนียง ปาลสมบรูณ์ (บรรณาธิการ). 2537. *บันทึกประวัติศาสตร์สะพานมิตรภาพไทย-ลาว*. กรุงเทพฯ: ยูโรปาเพรส.

สิทธิพร ณ นครพนม. 2541. “วิถีเศรษฐกิจเดิมถิ่นหนองคาย – เวียงจันทน์.” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร, บรรณาธิการ. 2541. *วิถีทรรคน์ลาวในชุมชนสองฝั่งโขง*. เอกสารประชุมทางวิชาการ 60 ปี รองศาสตราจารย์ ศรีศักร วัลลิโภดม วันที่ 19 กันยายน 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สนับสนุนโดย โครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. หน้า 75-94.

สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. 2544. *13 ชนเผ่าในลาวตอนใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บทความ

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. 2546. “กรอบการดำเนินงานของ กอ.รมน.ตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนฯ ปีงบประมาณ 2546-2547: พื้นที่ตำบลชายแดนที่เป็นเป้าหมายดำเนินการไทย-ลาว.” http://www.isoc.thaigov.net/isoc_scope.html (retrieved on 13.04.47)

เชาว์ โรจนแสง. 2546. “การค้าผ่านชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า ลาวและกัมพูชา,” *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*. 16 (2), หน้า 42-49.

เทียมจิตร พ่วงสมจิตร. 2544. "เครื่องจักรสานในวิถีชีวิตชาวพวน เชียงขวาง," *จุลสารไทยคดีศึกษา*. 17 (2), หน้า 40-56.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2543. "โขงสีปูน ศูนย์กลางไทย-ลาว (ฉบับย่อ)," *ศิลปวัฒนธรรม*. 21 (9), หน้า 126-130.

วรสิทธิ์ ไหลหล่ง และคนอื่นๆ. 2540. "การเฝ้าระวังกาฬโรค ตามแนวพื้นที่เขตชายแดน ไทย-ลาว," ใน *วารสารโรคติดต่อ*. 23 (4), หน้า 523-527.

วินิจ ประสิทธิ์. 2543. "ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรแห่งกำแพงนครเวียงจันทน์ อีกหนึ่ง น้ำพระทัยจากในหลวงสู่บ้านพี่เมืองน้อง," *เทคโนโลยีชาวบ้าน*. 13 (252), หน้า 56-58.

ศูนย์ข้อมูลลาว มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2539. "สารมิตรภาพไทย-ลาว," ใน *KKU:CL*. 9 (2-3).

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2543. "การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนภาษา ไตดำ บ้านแจ่งสะหว่าง เมืองนาซายทอง แขวงกำแพงนครเวียงจันทน์," *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 5 (2), หน้า 81-89.

สัจภูมิ ลอ. 2545. "สัมพันธ์ไทย-ลาว น้ำโขงไม่เคยขวางกั้น," *วารสารวัฒนธรรมไทย*. 39 (1), หน้า 41-44.

สุมาลี สุขदानนท์. 2546. "เมืองหน้าด่านเศรษฐกิจของไทยในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," *จุฬาลงกรณ์วารสาร*. 15 (60), หน้า 11-22.

สุวิทย์ ธีรศาสตร์. 2541. "การค้าขายแลกเปลี่ยนของลาวในกลุ่มแม่น้ำโขง ตั้งแต่ลาวได้เอกราชถึง ค.ศ. 1975," *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 15 (2), หน้า 39-59.

สุวิทย์ ธีรศาสตร์. 2543. "การปกครองลาวสมัยเป็นประเทศราชของไทย ค.ศ. 1779-1893," *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 17 (3), หน้า 111-123.

อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์. 2542. “โครงการศึกษาแนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระดับ
อนุภูมิภาคระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ กรณีพื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา เชื่อมโยง
สปป.ลาว และจีนตอนใต้,” วารสารสุขโขทัยธรรมนิราช. 12 (2), หน้า 126-139.

เอกสารประกอบการสัมมนา, รายงานการประชุม

การสัมมนาทบทวนของนักธุรกิจอีสานใต้กับช่องทางการลงทุนในเขตวงกลมเศรษฐกิจ : ลาว
เวียดนาม. 2537. อุบลราชธานี. 4-5 มิถุนายน 2537. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

การประชุมทางวิชาการ. “วิถีทรรศน์ลาวในชุมชนสองฝั่งโขง.” 2541: ร้อยเอ็ด. เอกสารการประชุม
ทางวิชาการ 60 ปี รองศาสตราจารย์ ศรีศักร วัลลิโภดม. 19 กันยายน. จัดโดย สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัยโครงการเมธีวิจัยอาวุโส, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. จารุวรรณ ธรรมวัตร, บรรณาธิการ.

การสัมมนาเรื่องก้าวเดินไปข้างหน้ากับการค้าไทย-ลาว. 2542. 30 พฤศจิกายน. อุบลราชธานี:
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ธนาคารแห่งประเทศไทย.

สรุปการสัมมนา เรื่องวิสัยทัศน์นักกฎหมาย สปป.ลาว เวียดนามและการปรับตัวของนักลงทุนไทย.
2544. 8 สิงหาคม. ขอนแก่น: สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา. 2538. บทสรุปสำหรับ
ผู้บริหารเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมใน 9 จังหวัดเป้าหมาย และการกระจายไปสู่จังหวัด
ใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน กรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตตะวันออกเฉียงเหนือ
ของแหลมทอง (ขอนแก่น-นครพนม-ลาว-เวียดนาม) และสรุปผลการสัมมนาเรื่องการพัฒนา
ความร่วมมือทางเศรษฐกิจบนถนนหมายเลข 8. กรุงเทพฯ: ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจ
รายสาขา.

วิญญู คุณานัน และคนอื่นๆ. 2537. การสัมมนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-ลาว ในกระแส
โลกาภิวัตน์. ขอนแก่น: ม.ป.พ.

การประชุมเรื่องแนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย. 2537. มหาสารคาม : สถาบันวิจัย
ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

สถิติการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย พม่า ลาวและกัมพูชา ปี 2545. 2545. กรุงเทพฯ: กลุ่ม
สารสนเทศด้านการค้า กรมการค้าต่างประเทศ.

สำนักงานคณะกรรมการสภานโยบายแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์. 2539. รายงานการสัมมนาทาง
วิชาการ เรื่องกลยุทธ์ของประเทศไทยต่อเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร.
2539. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภานโยบายแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์.

รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการใช้ข้อมูลดาวเทียมและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์
เพื่อการวางแผนจัดการพื้นที่ชายแดนประเทศ. 2539. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
สภานโยบายแห่งชาติ.

งานเขียนชายแดนไทย-ลาว เรียงตามหัวเรื่อง

1. การเมือง การทหาร ความมั่นคง

วิทยานิพนธ์และวิจัย

เขียน ธีระวิทย์ และคนอื่นๆ. 2544. *ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในสายตาของคนลาว*. กรุงเทพฯ:

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในสายตาคนลาว โดยภาพรวมแล้วในทัศนะของคนลาวยังมองไทยในแง่ไม่ดีนัก ซึ่งมีเรื่องบางประการที่คนลาวไม่เข้าใจคนไทย อาทิ ทำไมไทยไม่สามารถควบคุมสืบลาวได้ ทำไมคนลาวสัญชาติอเมริกัน จึงมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลลาวในแผ่นดินไทยได้ ทำไมเรือ น.ป.ข.ของไทย ที่แล่นตรวจการในลำน้ำโขงจึงเลิกไปไม่ได้ เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ทำให้ลาวยังหวาดระแวงไทยเป็นอย่างมาก

ซึ่งผู้วิจัยพบว่า สปป.ลาวควรส่งเสริมให้ผู้ในระดับต่างๆ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเห็นกับฝ่ายไทยให้มากขึ้น ลาวควรหาทางปรองดองกับผู้ต่อต้านรัฐบาลลาวให้มากขึ้น และเจ้าหน้าที่ในทุกกระดับของอำนาจรัฐของไทย ก็ควรจะให้เกียรติแก่ฝ่ายลาวมากขึ้น ซึ่งไทยได้เปรียบกว่าลาวในทุกๆ ด้าน ก็น่าจะอยู่ในฐานะของผู้ให้มากกว่าผู้รับ ในบางเรื่องที่สามารถโอนอ่อนผ่อนตามในข้อเรียกร้องของลาวที่มีความอ่อนไหวเป็นพิเศษได้

จันทอร พงศ์พันธุ์ภูมิกดี. 2543. *การแก้ปัญหาพรมแดนทางบกระหว่างไทยและลาว*. วิทยานิพนธ์

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง การแก้ปัญหาพรมแดนทางบกระหว่างไทย-ลาว จากการศึกษาพบว่าจากสนธิสัญญาระหว่างไทยและฝรั่งเศส ทำให้ไทยเสียเปรียบหลายประการ อาทิ เขตแดนระหว่างประเทศ การปักปันเขตแดน ช่วงสงครามเย็นทำให้ไทยและลาวมีข้อพิพาทกันเรื่องพรมแดนขึ้น แต่หลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง ผลจากสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ที่เอื้ออำนวยทั้งในระดับโลกและในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะในอินโดจีน ทำให้ไทยและลาวความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาพรมแดนทางบกร่วมกัน จึงสามารถจัดตั้งองค์การความร่วมมือในรูปของคณะกรรมการ ทั้งในระดับ

รัฐบาลต่อรัฐบาล และท้องถิ่นต่อท้องถิ่น โดยยึดถือสนธิสัญญาระหว่างไทยและฝรั่งเศส เกี่ยวกับ เขตแดนเป็นหลัก ทำให้ทั้งสองประเทศบรรลุข้อตกลงที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน

ชวณิตย์ กาญจนเดชะ. 2541. *ความสัมพันธ์ไทย-ลาว: ศึกษาบทบาทผู้นำทางทหารของกองทัพไทยกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือ หลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้าจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2531-2541)*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) โรงเรียน เสนาธิการทหารบก.

เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของผู้นำทหารไทยกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือ หลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้า การตัดสินใจของผู้นำทางทหารของไทยได้ดำเนินไปภายใต้ กรอบยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ซึ่งเรียกว่า “ยุทธศาสตร์การป้องกัน เขตหน้า” (Forward Defense Strategy) ให้สามารถแก้ไขข้อพิพาทและยุติการสู้รบที่บ้านร่มเกล้า ลงได้

ผู้วิจัยเห็นว่า กองทัพนั้นเป็นเครื่องมือหนึ่งในกิจการด้านการต่างประเทศ ดังนั้น กองทัพ และผู้นำทางทหาร จำเป็นต้องเข้าใจและปฏิบัติตามนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลให้สอดคล้อง กันไป โดยเฉพาะเกี่ยวกับประเทศลาว

ชินวัฒน์ แม้นเดช. 2544. *ความสัมพันธ์ลาว – ไทย ศึกษาพัฒนาการนโยบายของลาวจากปี ค.ศ.1975 ถึง 2001*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง การพัฒนานโยบายของลาวจากปี ค.ศ.1975 ถึง ปี ค.ศ.2001 ต่อ ความสัมพันธ์ไทย – ลาว จากการที่ผู้นำของลาว คือ ท่านไกสอน พมวิหาน ได้ตัดสินใจปรับ นโยบายที่มีต่อไทย พร้อมกับยุติวิกฤตการณ์บ้านร่มเกล้าด้วยการเจรจากับผู้นำทางทหารของฝ่าย ไทยและปรับการดำเนินนโยบาย ต่างประเทศกับประเทศโลกเสรีใหม่นั้น ทำให้ทางฝ่ายไทยใน รัฐบาลของพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เปลี่ยนนโยบายตามไปด้วย คือ เปลี่ยนสนามรบให้เป็น สนามการค้า จนทำให้เกิดความร่วมมือและมิตรภาพระหว่างไทย-ลาว แต่ในมิตรภาพดังกล่าวลาว ยังหวาดระแวงไทยอยู่ตลอดเวลา หากไทยไม่สามารถทำให้ลาวคลายความกังวลลงไปได้ จะทำให้ การดำเนินความสัมพันธ์ของไทยและลาวเปราะบาง

ทวีเกียรติ เจนประจักษ์. 2540. *ข้อพิพาทเขตแดนไทย-ลาว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ทุกประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกัน ก็มักจะมีปัญหาข้อพิพาทเรื่อง การแบ่งเขตบริเวณชายแดน ซึ่งทั้งสองประเทศอาจจะใช้แผนที่แบ่งเขตแดนคนละฉบับกัน เช่นเดียวกับไทยและลาว ซึ่งมีแนวพรมแดนทางธรรมชาติติดต่อกันทอดไปตามแนวเทือกเขาและแม่น้ำโขงรวมระยะทาง 1,750 กิโลเมตร ซึ่งมีข้อพิพาทกันในกรณีปัญหาสามหมู่นบ้านและกรณีปัญหามันม่อเกิ้ล ซึ่งกฎหมายสนธิสัญญาที่ใช้บังคับกรณีนี้ เป็นสนธิสัญญาที่ได้ทำกันสมัยที่ลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งมีข้อกำหนดบางอย่างยังคงคลุมเครือจึงมีปัญหาในการตีความและทำให้ต้องอาศัยหลักฐานทางกฎหมายอื่น

ทักษิณ เห็นชอบดี. 2546. *แนวทางการจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ศึกษากรณี:*

สัณฐาติลาว พม่า และกัมพูชา ในจังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษปริญญารัฐ

ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยบูรพา.

งานวิจัยนี้ศึกษาเรื่อง แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย ที่เป็นสัณฐาติลาว พม่าและกัมพูชา ในจังหวัดสมุทรปราการ จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยประสบปัญหาแรงงานต่างด้าวเข้ามาแย่งงานคนไทยทำ และก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาอีก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสาธารณสุข เป็นต้น แต่เนื่องจากกิจการบางประเภทไม่เป็นที่นิยมของคนไทย ทำให้ขาดแคลนแรงงาน ภาครัฐจึงทำการผ่อนผัน ให้ใช้แรงงานต่างด้าวได้โดยให้นายจ้างมาลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว และกำหนดประเภทของการทำงาน กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ดี แรงงานต่างด้าวทั้ง 3 สัญชาติ ยังเป็นภัยต่อความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ ภาครัฐควรให้แรงงานต่างด้าว ทำงานได้เฉพาะในกิจการที่ขาดแคลนแรงงานเท่านั้น เช่น กิจการประมงทะเล โรงงานอุตสาหกรรม โรงสีข้าว เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ ควรใช้มาตรการเด็ดขาดในการผลักดันออกไปจากไทย เพื่อที่ภาครัฐจะสามารถควบคุมปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวได้ตรงจุดมากที่สุด

นิคม ยศสุนทร. 2540. กิจกรรมทางทหารในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคงของชาติเฉพาะด้านเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ประเทศไทยกับแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 39.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง กิจกรรมทางทหารเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านจังหวัดอุบลราชธานี กับแขวงจำปาสัก สปป.ลาว พบว่า ทหารในค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้นำทหารกับข้าราชการในแขวงจำปาสัก โดยใช้ความสัมพันธ์แบบส่วนตัว พบปะพูดคุยกันด้วยความไว้วางใจกัน และขยายไปสู่การพบปะเยี่ยมเยียน ไปมาหาสู่กันอย่างไม่เป็นทางการ โดยดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 จนถึงปัจจุบัน บรรยากาศจึงเต็มไปด้วยความสนิทสนม ทำให้ปัญหาชายแดนได้รับการแก้ไขให้เป็นที่น่าพอใจของทั้งสองฝ่าย

ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ องค์การทหาร ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานประโยชน์ระหว่างองค์กรรัฐและเอกชน ที่จะเข้าไปดำเนินกิจกรรมต่างๆ ใน สปป.ลาว เพื่อที่จะได้ลดความระแวงสงสัยลงได้ในส่วนบุคลากรที่จะเป็นผู้ดำเนินการนั้น ก็ควรจะต้องรู้จักข้อควรปฏิบัติที่พึงมีต่อกันในระหว่างสองประเทศด้วย

ปารวี ไพบูลย์ยิ่ง. 2545. เส้นทางไทยเชื่อมต่อประเทศเพื่อนบ้าน เชียงของ-หลวงน้ำทา-เมืองสิงห์-เชียงรุ่ง. กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค.

เป็นที่น่าประหลาดใจอย่างยิ่ง ที่ประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากไทยผ่านสื่อรายการโทรทัศน์ในท้องถิ่น แต่เรากลับหันหลังให้กับข้อมูลข่าวสารในประเทศเพื่อนบ้าน จนบางครั้งนำไปสู่ความไม่เข้าใจกัน จนกลายเป็นปัญหาระดับชาติซึ่งเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง

ซึ่งการเดินทางสำรวจเส้นทาง ไทย- ลาว- จีน นับเป็นส่วนหนึ่งในการทำความเข้าใจและความรู้จักในประเทศเพื่อนบ้าน การได้พบปะคนลาว คนไทยลื้อ คนจีน ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจผู้คนเหล่านี้ ในแง่มุมต่างๆ ผ่านมุมมองเดียวกับคนในท้องถิ่น ซึ่งเส้นทางไทยเชื่อมต่อประเทศเพื่อนบ้านจากเชียงของ จังหวัดเชียงราย เข้าสู่หลวงน้ำทา เมืองสิงห์ ของลาว สู่สิบสองปันนา ปลายทางที่เมืองเชียงรุ่ง ของจีน นับเป็นเส้นทางที่สานความสัมพันธ์ของคนทั้ง 3 ประเทศให้กลับมาแนบแน่นอีกครั้ง นำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศและประชาชนในภูมิภาค ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ยั่งยืนร่วมกันในอนาคตกลุ่มแม่น้ำโขงต่อไปในอนาคต

พลวิเชียร ภูทองไชย. 2546. *ผลกระทบจากการยึดด้านศุลกากรวังเต่าต่อความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย – ลาว*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผลกระทบเหตุการณ์จากการยึดด้านศุลกากรวังเต่า ของผู้ก่อการร้ายที่ต่อต้านรัฐบาลลาว ทำให้ความสัมพันธ์ของไทย – ลาว สั่นคลอนมากขึ้น ลาวหวาดระแวงไทยเพราะเนื่องจาก ผู้ก่อการร้ายดังกล่าวหลบหนีเข้ามายังไทย และลาวต้องการให้ไทยส่งตัวบุคคลดังกล่าวมาให้ลาว แต่ไทยกลับต้องการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของไทยก่อน ที่จะมีการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน แต่ลาวกลับมองไทยว่าเป็นผู้ให้การสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อการร้าย จึงทำให้ลาวมีมาตรการกีดกันสินค้าของไทย และปัญหาการปักปันเขตแดน ปัญหาผู้อพยพที่ดำเนินไปด้วยดีต้องหยุดชะงัก จนทำให้ปัญหาต่างๆ ที่ควรจะได้รับการแก้ไขต้องยืดเยื้อมาจนถึงปัจจุบันนี้

อุปสรรคที่สำคัญของการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ในปัจจุบัน ก็คือ ความหวาดระแวงของลาว โดยเฉพาะที่ว่ารัฐบาลไทยอาจให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านรัฐบาลลาว ดังนั้น หากผู้นำไทยต้องการดำเนินความสัมพันธ์ที่ดีกับลาว การมีท่าทีที่ชัดเจน และนโยบายการไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศเพื่อนบ้านไปปฏิบัติให้เกิดผล จึงเป็นสิ่งที่ไทยควรแสดงออกต่อลาว ดังนั้นการดำเนินงานของผู้กำหนดนโยบายและระดับปฏิบัติงานควรมีความสอดคล้องกัน ขณะเดียวกันรัฐบาลของทั้งสองประเทศก็ต้องมีการประสานความร่วมมือระหว่างกันให้มากขึ้น เช่น การแจ้งเบาะแสข้อมูลการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่อต้านระหว่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำเนินมาตรการป้องกันรวมไปถึงการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พิทักษ์ อินทียศ. 2546. *ปัญหามังอพยพสำนักสงฆ์ถ้ากระบอกกับผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง ปัญหาของมังในสำนักสงฆ์ถ้ากระบอก ต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาว จากการศึกษาพบว่า ชาวเขาเผ่ามังในอดีตมีพฤติกรรมต่อต้านฝ่ายปเทศลาว และในขณะนี้ยังมีบางส่วนที่พำนักอยู่ในประเทศไทย จึงทำให้เป็นปัญหาต่อการสานความสัมพันธ์ระหว่างกัน เพราะลาวยังมีความหวาดระแวงต่อท่าทีของไทยอยู่มาก

ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ ไทย และ สปป.ลาว เปลี่ยนแปลงแนวความคิดทัศนคติหรือท่าทีในทางลบต่อกันให้เป็นไปในทิศทางบวกมากขึ้น เพื่อขยายความร่วมมือกันให้มากขึ้นเรื่อยๆ มีการกระชับและแลกเปลี่ยนการเยือนของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับชั้น เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ รัฐบาลไทยควรเร่งแก้ไขปัญหาผู้อพยพกลุ่มนี้โดยเร็ว รวมไปถึงการคงนโยบายให้

ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ สปป.ลาวเอาไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงความจริงใจและเป็นเครื่องมือสร้างความผูกพันต่อกันอันจะนำไปสู่ความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต

พิมพ์รต พิพัฒน์กุล. 2544. *บทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทยต่อขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชลาวระหว่าง พ.ศ.2483-2492*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทย ที่มีต่อขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชลาว ซึ่งเห็นได้ชัดตั้งแต่ ช่วงสงครามอินโดจีน ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ซึ่งไทยได้ปลุกกระแสชาตินิยมให้กับประชาชน ทำให้มีกลุ่มชาตินิยมลาวเข้ามาร่วมกับรัฐบาลไทย เพื่อต่อต้านฝรั่งเศสในการได้เอกราชคืนมา ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นายปรีดี พนมยงค์ ได้จัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นและสนับสนุนให้กลุ่มชาตินิยมลาว จัดตั้งขบวนการเสรีลาวขึ้น หลังจากสงครามสิ้นสุดลง ขบวนการลาวอิสระจึงประกาศเอกราชและจัดตั้งรัฐบาล ในเดือนตุลาคม 2488 แต่หลังจากนั้น 8 เดือน ฝรั่งเศสกลับมายึดครองลาวได้ ทำให้ลาวอิสระอพยพมาตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในไทย เมื่อไทยได้แก้ปัญหาเรื่องการประกาศสงครามได้แล้ว และสมัครเป็นสมาชิกของสหประชาชาติ ก็ได้ให้การช่วยเหลือลาวอิสระอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากภาวะสงครามเย็นและความขัดแย้งทางการเมืองของไทย ในปีพ.ศ. 2491 ทำให้รัฐบาลไทยยุติการช่วยเหลืออย่างสิ้นเชิงและผลักดันให้ออกไปจากประเทศ ทำให้รัฐบาลลาวอิสระต้องยุบตัวลงในปีถัดมา

มณฑล คงแถวทอง. 2539. *สรุปรายงานการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ค.ศ.1975-1992*. กาญจนบุรี: สำนักวิจัย สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.

เป็นรายงานการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ค.ศ.1975-1992 จากการศึกษาพบว่า ในช่วงเวลา ค.ศ.1975-1992 ความสัมพันธ์ไทยและลาว ปรากฏทั้งความขัดแย้งรุนแรงที่สุดและมิตรภาพในระดับสูงสุด กล่าวคือ ความสัมพันธ์ในลักษณะการเผชิญหน้าจะปรากฏเด่นชัดในช่วง ค.ศ.1975 -1988 เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งด้านพรมแดนหลายครั้ง จนเกิดเป็นสงครามครั้งใหญ่ แต่ในปีค.ศ.1988 สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดยุคของความร่วมมือไทย-ลาว เมื่อไทยได้ดำเนินนโยบายเปลี่ยนนามรบให้เป็นสนามการค้า พร้อมกับที่ลาวดำเนินแนวทางจินตนาการใหม่ ภายหลังจากนั้นทั้ง 2 ประเทศ ก็พัฒนาความสัมพันธ์รอบด้านกันอย่างต่อเนื่อง และระดับความสัมพันธ์ถึงขั้นสูงสุด ในค.ศ.1990 เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินลาวอย่างเป็นทางการ และในปีต่อมา ท่านโกสอน พมวิหาน ก็เดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการ ในฐานะพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

มนตรี อยู่พงษ์พิทักษ์. (ม.ป.ป.). ผลการดำเนินงาน และ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เฉพาะพื้นที่ภูสระดอแก้ว อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

พื้นที่ภูสระดอแก้ว มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่บริเวณรอยต่อ 3 จังหวัด คือ มุกดาหาร ยโสธรและอำนาจเจริญ ซึ่งในอดีตพื้นที่บริเวณนี้อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งรัฐบาลได้ใช้นโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ โดยใช้การเมืองนำการทหาร ทำให้ผู้ก่อการร้ายออกมามอบตัวในฐานะผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย เนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวมีสภาพที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะป่าไม้และสัตว์ป่า ทำให้ราษฎรที่อาศัยอยู่โดยรอบ พื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด อพยพโยกย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ พื้นที่ป่าที่เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ภูบะกุรุก ผั่วถาง ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า อย่างเปิดเผย ถึงขั้นต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐ รัฐบาลจึงได้กำหนดให้พื้นที่บริเวณที่นอกเหนือจากการบุกรุกเป็นเขตอุทยานแห่งชาติภูสระดอแก้ว จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุของความไม่สงบในพื้นที่ประกอบกับที่ตั้งของพื้นที่ อยู่ในรอยต่อของ 3 จังหวัด ที่มีอาณาเขตติดต่อกับ สปป.ลาว ซึ่งถือว่ามีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ รัฐบาลจึงอนุมัติให้มีการดำเนินโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ภูสระดอแก้วขึ้น โดยมีระยะเวลาโครงการ ตั้งแต่ปี 2540 ถึงปี 2544

ผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะว่า เนื่องจากปี 2544 เป็นปีสุดท้ายของโครงการ หากโครงการยังสามารถดำเนินการต่อไปได้จะเป็นหน่วยงานที่ช่วยประสานงานการปฏิบัติต่อส่วนราชการอื่นๆ ในการอนุรักษ์ป่าและช่วยเหลือพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่และข้าราชการในพื้นที่ต้องมีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่และปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ราษฎรในการรักและหวงแหนป่าไม้ โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้ขึ้น และควรจัดสรรงบประมาณตามแผนงานในแต่ละปีงบประมาณ จะทำให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ยังยุทธ น้อยสวัสดิ์. 2543. ความขัดแย้งพรมแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึง ความขัดแย้งตามแนวพรมแดนชายแดนไทย-ลาว ซึ่งในอดีตทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน แต่หลังจากที่ลาว เปลี่ยนการปกครองเป็นแบบคอมมิวนิสต์ ทำให้นโยบายของทั้งสองประเทศมีความขัดแย้งกันมากขึ้น จะเห็นได้ชัดในกรณีของบ้านร่มเกล้า และกรณีสามหมูบ้าน ซึ่งตั้งแต่ลาวเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง นายกรัฐมนตรีในยุคนั้น แต่ละท่านมีทัศนคติต่อการกำหนดนโยบายไทย-ลาวไม่เหมือนกัน จึงทำให้ลาวหันไปพึ่งพาเวียดนามและสหภาพโซเวียตมากขึ้น โดยรัฐบาลไทยเชื่อว่า ลาวถูกชี้นำจากเวียดนามและค่ายสังคมนิยม

ซึ่งให้การสนับสนุนด้านอาชญาวิทยาและส่งเสริมการลงทุนเข้ามา แต่หลังจากเหตุการณ์บ้านร่มเกล้ายุติลง จึงทำให้ความขัดแย้งลดลงด้วย

เพื่อเป็นการลดความขัดแย้ง ควรเร่งแก้ปัญหาต่างๆ คือ ควรตั้งคณะกรรมการความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนไทย-ลาว แก้ปัญหาเส้นเขตแดนและการปักปันเขตแดนให้ชัดเจน เคารพอำนาจอธิปไตยซึ่งกันและกัน รวมทั้งแก้ไขปัญหาลักลอบค้าสินค้าหนีภาษี การโจรกรรมข้ามชาติ ปัญหายาเสพติด โดยการแก้ปัญหาชายแดนเป็นจุดอ่อนที่มีผลกระทบได้ง่าย เพราะเป็นสาเหตุความขัดแย้งในด้านกฎหมาย และด้านการเมือง จึงควรเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้อยู่บนพื้นฐานความจริงใจต่อกัน

สมหมาย ศรีอุดมพันธ์. 2546. *การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค: ศึกษาเปรียบเทียบ*

ระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคของ สปป.ลาว นับตั้งแต่ ลาวได้มีการเปลี่ยนแปลงด้านการปกครอง โครงสร้างทางการปกครองของลาว ยังมีความบกพร่องอยู่มาก โดยเฉพาะการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งในบางเมืองที่มีพื้นที่กว้างใหญ่มาก เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถปกครองได้ทั่วถึง และในอำนาจการปกครองนั้นให้อำนาจแก่เจ้าแขวงมากเกินไปและยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ สปป.ลาวควรมีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคใหม่ โดยควรกำหนดโครงสร้างให้มีการจัดตั้งขึ้นมาเป็นกิ่งเมืองในเมืองที่มีพื้นที่มาก และเนื่องจากเจ้าแขวง มีอำนาจการตัดสินใจค่อนข้างมากในแขวงของตน จึงควรจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบราชการส่วนภูมิภาคที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และควรออกกฎหมายว่าด้วยการปกครองส่วนภูมิภาค โดยกำหนดอำนาจหน้าที่การปกครองให้ชัดเจนด้วย

หนังสือ

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2540. *การสำรวจแนวพรมแดนไทย-พม่า-ลาว-กัมพูชา. กรุงเทพฯ:*

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รายงานการสำรวจขึ้นนี้เริ่มต้นจากแนวความคิดที่ว่า ในปัจจุบันประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างมหาศาลในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2504 ดังนั้นประเทศไทยจึงเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และศิลปวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับการที่ไทยมีพรมแดนติดกับ

ประเทศเพื่อนบ้านถึง 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และมาเลเซีย พรมแดนดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดทางเศรษฐกิจ มีจุดที่ทำการค้าแลกเปลี่ยนสินค้ากันหลายจุด ความเจริญของไทยนั้นอาศัยและพึ่งพิงวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้เป็นจำนวนมาก วัตถุดิบดังกล่าวได้กลายมาเป็นสินค้าที่ไทยได้เพิ่มตัวเลขให้กับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาด้านนิเวศวิทยาและการทำลายสภาพแวดล้อมตามมาด้วย

แนวพรมแดนดังกล่าวยังเป็นที่รวมของมนุษย์หลายชาติพันธุ์และภาษาที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มใหญ่หรือชนกลุ่มน้อย ดังคำของนักมานุษยวิทยาที่ว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็น paradise of anthropologists และยังมี ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะเป็นดินแดนที่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย วัฒนธรรมที่หลากหลาย และธรรมชาติที่งดงาม

จากการสำรวจพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศข้างเคียง 3 ประเทศ คือ พม่า ลาว เขมร ทำให้สร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ เราพบผู้คนแตกต่างหลากหลายตามชายแดน ได้เห็นทั้งพม่าและกะเหรี่ยงที่จับเคียวกันอยู่ เห็นการชนไม้ซุงออกจากพม่าอย่างครึกโครม พบละว้าทั้งด้านแม่ฮ่องสอนและน่าน เห็นผ้าทองามๆ ฝีมือไทยลื้อที่เชียงของและทุ่งช้าง เห็นความเปลี่ยนแปลงจาก “สนามรบเป็นตลาดการค้า” ตลอดแนวแม่น้ำโขงด้านลาว และบรรยากาศที่กำลังราบรื่นเป็นความได้เปรียบของเขมรเฮงส์มิน-ฮุนเซน ด้านพรมแดนเขมร

บทความ

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กองเขตแดน กระทรวงการต่างประเทศ. 2545. “เขตแดนไทย-ลาว บริเวณบ้านร่มเกล้า,” <http://www.mfa.go.th/internet/treaty/thai-lao.pdf>

1.เขตแดนไทย-ลาว บริเวณบ้านร่มเกล้าเป็นผลมาจากการเจรจาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส เพื่อแลกเปลี่ยนดินแดนเมืองด่านซ้ายและตราด กับเมืองเสียมราฐ พระตะบอง ศรีโสภณ

โดยในสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ฉบับวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1907 ได้กำหนดเขตแดน ไว้ว่า “เขตแดนเมืองหลวงพระบางนั้นตั้งแต่ทิศใต้ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำเหือง แล้วต่อไปตามกลางลำน้ำเหืองนี้จนถึงที่แรกเกิดน้ำที่เรียกชื่อว่า ภูเขาเมียง ต่อนี้เขตแดนไปตามเขาบันน้ำตกแม่น้ำโขงแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ่ายหนึ่งจนถึงที่ในลำแม่น้ำโขงที่เรียกว่า แก่งผาได ตามเส้นพรมแดนที่กรรมการปักปันเขตแดนได้ตกลงกันไว้แต่วันที่ 16 มกราคม รัตนโกสินทรศก 124 คริสต์ศักราช 1906”

2. การเปลี่ยนแปลงแนวเส้นเขตแดนบริเวณลำน้ำเหืองหลายครั้งทำให้เกิดความสับสนว่าลำน้ำเหืองสาขาใดกันแน่ที่เป็นเส้นแบ่งเขตแดน จากการศึกษาหนังสือโต้ตอบระหว่างสยามและ

ฝรั่งเศส ในช่วงวันที่ 12 กันยายน ปีค.ศ.1907 ถึงวันที่ 28 พฤศจิกายน ปีค.ศ.1908 ทำให้ทราบว่า ในช่วงที่มีการส่งคืน-รับมอบเมืองด่านซ้าย เมื่อเดือนมิถุนายน 1907 เจ้าหน้าที่และราษฎรในพื้นที่ ของทั้งสองฝ่ายมีความสับสนเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งจากการสอบถามภายในส่วนราชการฝรั่งเศสเอง ก็ เป็นที่ชัดเจนว่าพันตรี แบร์นาร์ด ประธานคณะกรรมการปักปันฯ (ฝ่ายฝรั่งเศส) และเป็นผู้เจรจา จัดทำสนธิสัญญา ฉบับปี ค.ศ.1907 เป็นผู้เดียวที่จะให้คำตอบที่ถูกต้องได้ และในที่สุดความ สับสนนี้ก็หมดไปในช่วงกลางปี ค.ศ. 1908 เมื่อนาย Pierre de Margerie อุปทูตฝรั่งเศสประจำ สยามได้รับความอนุเคราะห์จากรัฐบาลสยามให้ดูแผนที่เขตแดนบริเวณดังกล่าว ซึ่งพันตรีแบร์ นาร์ด ประธานคณะกรรมการปักปันฯ ได้ลงนามกำกับไว้ และต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1908 ได้มีการ นำไปจัดทำเป็นแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ มาตราส่วน 1: 200,000 ฝ่ายฝรั่งเศสถือว่า ปัญหาว่าสาขาใดของน้ำเหืองเป็นเส้นเขตแดนระหว่างไทย-ลาว ได้จบสิ้นลงแล้วจากการ ตรวจสอบแผนที่ชุดนี้

3. ตามแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดน มาตราส่วน 1: 200,000 ดังกล่าว ได้แสดง แนวเส้นเขตแดนไปตามลำน้ำเหืองตามที่ฝ่ายไทยกล่าวอ้าง ทั้งนี้ เอกสารประวัติศาสตร์ที่สนับสนุน ข้ออ้างในเรื่องนี้ อยู่ที่กองเขตแดน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

ส่วนที่ไม่มีบรรณนิทัศน์ วิทยานิพนธ์และวิจัย

กิตติกร อุทยานกูร. 2539. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความ มั่นคง: ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่บ้านเหมืองน้อย และบ้านห้วยน้ำผัก อำเภอนาแห้ว จังหวัด เลย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

เดวิด โอลด์ฟิลด์. (ม.ป.ป.) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวในยุคสงครามเย็น: ทศวรรษ 1950 - ค.ศ. 1991. แปลและเรียบเรียงโดย มัทนา เกษกมล. กรุงเทพฯ: ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นักศึกษาลำดับการปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ 88 คณะที่ 4. 2544. การสร้าง ความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในมิติทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

พรนภา เลิศปัญญาวิทย์. 2539. สถานะทางกฎหมายของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว. วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิโรจน์ วชิรวัดน์. 2540. ความมั่นคงชายแดนด้านลาว: ศึกษาเฉพาะกรณีบทบาทของ
คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย-ลาว. กรุงเทพฯ:
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สมชาติ แนนอุดร. 2540. การประเมินผลโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง: กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอ
นาแห้ว จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการ
พัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุกัญญา พุกกะเวส. 2542. ปัญหาทางการเมืองระหว่างไทย-ลาวอันเกิดจากแม่น้ำโขงในฐานะที่
เป็นเส้นกั้นพรมแดน (ค.ศ. 1975-1984). สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(ประวัติศาสตร์เอเชีย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อุดมชัย องค์กรสิงห์. 2540. ชาวเขาเผ่าม้งกับความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร.

บทความ

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. 2546. “กรอบการดำเนินงานของ กอ.รมน.ตามยุทธ
ศาสตร์ความมั่นคงชายแดนฯ ปีงบประมาณ 2546-2547: พื้นที่ตำบลชายแดนที่เป็น
เป้าหมายดำเนินการไทย-ลาว.” http://www.isoc.thaigov.net/isoc_scope.html
(retrieved on 13.04.47)

สุวิทย์ ธีรศาสตร์. 2543. “การปกครองลาวสมัยเป็นประเทศราชของไทย ค.ศ. 1779-1893,”
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 17 (3), หน้า 111-123.

2. เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การพัฒนา

วิทยานิพนธ์และวิจัย

กรมการพัฒนาชุมชน. 2540. การพัฒนาจังหวัดบริเวณพื้นที่หกลี้นเศรษฐกิจ ในบทบาทของ
กระทรวงมหาดไทย. สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักนโยบายและแผน กองการ
ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ กรมการผังเมือง.

การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง หรือในพื้นที่หกลี้น
เศรษฐกิจ เป็นการเสริมสร้างโอกาสทางการพัฒนาเศรษฐกิจของ 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว
พม่า ไทย จีน (มณฑลยูนนาน) ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ อันทำให้ไทยก้าวเข้าสู่ความ
เป็นนานาชาติมากขึ้น ประกอบกับไทยได้รับมอบหมายให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องปรับตัวของการพัฒนาให้ทันกับกระแสความ
เปลี่ยนแปลงนั้นๆ โดยงานชิ้นนี้มีการนำเสนอผลกระทบของโครงการพัฒนาความร่วมมือทาง
เศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ต่อเศรษฐกิจรายสาขาของประเทศ เป็นต้น

กวรรณิการ์ มานะกิจ และอารีย์ กัลปนา. 2539. การส่งเสริมธุรกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: รายงานการวิจัย. คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เป็นรายงานการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมธุรกิจระหว่างประเทศไทย กับ สปป.ลาว ซึ่งโอกาส
และข้อจำกัดในการทำธุรกิจระหว่างกันมีความคล้ายคลึงกัน และก็มีปัญหาและอุปสรรคหลาย
ประการที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไข โดยผู้วิจัยเสนอแนะให้ บริษัทที่ทำธุรกิจระหว่างไทย-ลาว มีการ
จัดฝึกอบรมแก่พนักงานเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อให้สามารถ
ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จ่ายผลตอบแทนแก่พนักงานอย่างยุติธรรม รัฐบาลของทั้งสอง
ประเทศ ควรสนับสนุนให้มีการเปิดบัญชีระหว่างธนาคารพาณิชย์และการเดินทางเข้า-ออก
ระหว่างสองประเทศควรมีความคล่องตัวและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดเท่าที่ทั้งสองประเทศจะ
ยอมรับได้

กัญติมา ศิริ. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป.ลาว: ศึกษากรณีโครงการพลังงานไฟฟ้าเขื่อนน้ำจันทน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทความนี้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ศึกษากรณีโครงการพลังงานไฟฟ้าเขื่อนน้ำจันทน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินและวิเคราะห์ถึงประโยชน์และผลกระทบของทั้งฝ่ายไทยและลาว ที่ได้รับการซื้อขายพลังงานไฟฟ้า จากโรงงานไฟฟ้าเขื่อนน้ำจันทน์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่ยังมีอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ด้านพลังงานไฟฟ้าและศึกษาถึงแนวโน้มของความสัมพันธ์ด้านพลังงานไฟฟ้าของทั้งสองประเทศในอนาคต โดยมุ่งสอบถาม กลุ่มตัวอย่างทั้งไทยและลาว ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจการซื้อขายพลังงานไฟฟ้า เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงตัวแทนของชาวบ้านบริเวณเขื่อนที่ต้องอพยพโยกย้ายที่อยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ทางด้านการเมืองไม่เป็นอุปสรรค กล่าวคือ ไทยได้พลังงานไฟฟ้าในราคาที่เหมาะสมคุ้มค่า ทั้งทางด้านความมั่นคงในระบบ เป็นการสงวนทรัพยากร ส่วนลาวได้รับรายได้ไปพัฒนาประเทศ แต่ยังมีอุปสรรคในเรื่องของการต่อรองราคา แต่เนื่องจากเศรษฐกิจของสปป.ลาวยังไม่มี ความเข้มแข็งพอที่จะต่อรองกับไทยได้ ดังนั้น ฝ่ายไทยควรที่จะยื่นผลประโยชน์ให้สปป.ลาว มากกว่านี้ในฐานะที่เป็นประเทศ “บ้านใกล้เรือนเคียง”

โดยผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะว่า ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน รวมไปถึงประชาชนทั่วไป ควรทำความเข้าใจถึงความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างไทยและลาวตลอดไป แยกได้ดังนี้

1. ด้านการเมือง รัฐบาลไทยควรดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อลาวอย่างชัดเจนและโปร่งใส เพื่อไม่ให้เกิดความระแวงระหว่างกันและถ้าลาวเกิดความระแวงขึ้นมา และหันไปดำเนินความสัมพันธ์กับเวียดนาม จะส่งผลกระทบในทางไม่ดีต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาวได้ ฉะนั้นจึงควรพิจารณาความสัมพันธ์ทางการเมืองของสปป.ลาวกับเวียดนามด้วย
2. ด้านเศรษฐกิจ ภาครัฐและภาคเอกชนของไทยควรมีความจริงใจในการดำเนินการค้าระหว่างกัน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน กำหนดเกณฑ์การคิดราคาที่หลีกเลี่ยงได้ให้ตรงกันเพื่อการได้เปรียบ-เสียเปรียบกันจะได้น้อยที่สุด
3. ด้านวัฒนธรรม ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ความเป็นมาของความผูกพันของทั้งสองชาติให้ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด อันนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

กัลปพฤกษ์ เกื้อเกตุ. 2541. การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโต การท่องเที่ยว

ชายแดน: กรณีศึกษาเมืองหนองคาย. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการวางแผนเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง.

การขยายตัวของชุมชนเมืองชายแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

นับตั้งแต่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีนโยบายเปิดประเทศ

ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนดังกล่าวหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะชุมชนเมืองหนองคายที่เคยเป็นชุมชนชายแดนที่เงียบสงบ ภายหลังจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย – ลาว เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว และการขยายตัวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้ง 2 ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงได้ก่อให้เกิดปัญหาการขยายตัวของเมือง การใช้ที่ดิน ปัญหามลภาวะ ปัญหาการท่องเที่ยว ปัญหาด้านการสาธารณสุข โภค สาธารณูปการ รวมถึงปัญหาข้อจำกัดทางฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ออกกฎบังคับอันเป็นอุปสรรคต่อการผ่านพรมแดนของยวดยานประเภทต่าง ๆ ทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อการเดินทางเข้า – ออกของผู้อยู่อาศัยเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม การเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย – ลาว ยังทำให้เมืองหนองคายต้องรับบทบาทหน้าที่การเป็นเมืองหน้าด่านในระดับประเทศมากขึ้น จากการขนส่งสินค้าผ่านพรมแดนที่เปลี่ยนจากทางน้ำมาเป็นทางบก

การศึกษาครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน จะมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาเมืองหนองคาย ดังนี้

1. สร้างโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนเพิ่มมากขึ้น
2. ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ภายในพื้นที่เมืองหนองคาย
3. ส่งเสริมเอกลักษณ์ คุณค่าความงาม และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
4. การปรับปรุงสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้องกันปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนดังกล่าว ยังได้ช่วยแก้ปัญหาของเมืองควบคู่กันไป และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวม ซึ่งคาดว่าในอนาคตอันใกล้เมืองหนองคายจะมีบทบาทในระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น จากการขยายตัวของการท่องเที่ยวชายแดนและการค้าระหว่างประเทศ

กาญจนา โชคถาวร. 2542. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาวในเขตภาคเหนือตอนบน.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จังหวัดที่มีการค้าชายแดนไทยในเขตภาคเหนือตอนบนกับลาว คือ จังหวัดเชียงราย พะเยา และน่าน โดยจังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่มีมูลค่าการค้าชายแดนไทย-ลาว ที่ผ่านด่านศุลกากรมากที่สุด โดยด่านที่มีการค้าสูงสุด คือ ด่านถาวรที่อำเภอเชียงของ ตรงข้ามกับด่านห้วยทรายใน สปป.ลาว ซึ่งปัญหาและอุปสรรคสำคัญ คือ ความไม่สะดวกของการคมนาคมขนส่ง ทั้งทางบกและทางน้ำ ความไม่คล่องตัวของการชำระเงินที่นิยมชำระเงินโดยไม่ผ่านธนาคาร ปัญหาของประชากรของ สปป.ลาว ที่มีอำนาจการซื้อน้อย

ดังนั้น หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการปรับปรุงระบบการคมนาคม แก้ไขวิธีการชำระเงินให้มีความคล่องตัวมากขึ้น ดูแลป้องกันการค่านอกระบบ พยายามร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของทั้งสองฝ่าย เร่งขยายการค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน เวียดนาม ก็จะทำให้การค้าชายแดนไทย-ลาว มีโอกาสขยายตัวได้อีกมาก

คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

ลาว. 2539. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว(นครพนม – คำม่วน และ เชียงราย-บ่อแก้ว). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

งานวิจัยจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและการค้า รวมทั้งปัญหาการค้าชายแดนในปัจจุบันทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการค้าทั้งในระบบและนอกระบบ ระบบภาษี การขนส่ง การเดินทางเข้า-ออกประเทศ และระบบการชำระเงิน ที่ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการค้าและการชำระเงินระหว่างไทยและลาว

จากผลการศึกษาพบว่า นครพนม-คำม่วน เมืองคู่แฝดระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยกับภาคกลางของลาว ที่มีศักยภาพในการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันเพื่อการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-ลาว และเวียดนาม มีโอกาสในการขยายฐานการท่องเที่ยวสู่จีนสูงมาก เพราะสามเหลี่ยมทองคำ (บ้านสบรวก) เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายแดนที่เป็นที่รู้จักของนานาชาติ เชียงราย-บ่อแก้ว เมืองคู่แฝดระหว่างภาคเหนือของไทยกับภาคเหนือของลาว ซึ่งจะมีการขยายตัวด้านการค้า การบริการและการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเชียงรายยังมีศักยภาพที่จะขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-ลาว-พม่า-จีน และเวียดนามอีกด้วย โอกาสในการขยายตลาดการค้ากับลาว และประเทศเพื่อนบ้านมีสูงที่จุดการค้าอำเภอเชียงของและแขวงบ่อแก้ว เพราะเป็นประตูค้าชายแดน แต่การค้าระหว่างไทย-สปป.ลาว ส่วนใหญ่ชำระเป็นค่าสินค้าด้วยเงินสดสกุลบาท ยกเว้นการค้าไม้ที่ทางลาวกำหนดให้เปิด L/C เป็น เงินดอลลาร์ สรอ.

แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่จะต้องแก้ไขโดยใช้ความร่วมมือกันของทั้งสองประเทศ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้แก้ไขทั้งทางด้านการค้า อัตราภาษี กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ ควรมีสำนักงานตัวแทนการค้าของไทย-ลาวเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการค้า ด้านการเงิน และการชำระเงินค่าสินค้าและด้านอื่นๆ โดยอยู่ภายใต้พื้นฐานความร่วมมือกันของทั้งสองประเทศ

คณิงภรณ์ วงเวียน. 2543. *ความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวไทย – ลาว: ศึกษากรณีสะพาน*

มิตรภาพไทย – ลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง ความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวไทย-ลาว โดยศึกษากรณีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว จากการศึกษาพบว่า เมื่อมีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาวแล้ว ทำให้ทั้งสองประเทศต่างเล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว ทำให้มีการกำหนดแผนความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวไทย-ลาว ร่วมกันมาโดยตลอด พร้อมทั้งการรณรงค์ปีการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศ อาทิ ไทยได้เปิดปีการท่องเที่ยว “Amazing Thailand” ในปี พ.ศ. 2541-2543 และ ลาวเปิดปีการท่องเที่ยว “Visit Laos Year” ในปี ค.ศ.1999-2000 แต่ก็ยังคงมีอุปสรรคบางประการจากการใช้ประโยชน์จากสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ร่วมกัน

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า หากไทยและลาวสามารถแก้ไขปัญหาของแต่ละฝ่าย และมีการประสานความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ด้วยความเข้าใจเจตนาในแง่ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ควบคู่ไปกับแนวความคิดด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เห็นถึงประโยชน์ที่สอดคล้องกัน จึงจะสามารถนำไปสู่ผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวร่วมกันต่อไปได้

ชำนาญ พินศรี. 2541. *แนวทางการพัฒนาชุมชนชายแดนเมืองมุกดาหารเพื่อรองรับผลกระทบจากสะพานมิตรภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ เพื่อศึกษาแนวทางในการวางแผนขึ้นำการพัฒนาชุมชนเมืองมุกดาหารและพื้นที่ต่อเนื่องซึ่งเป็นชุมชนชายแดน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการก่อสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 เชื่อมระหว่างเมืองมุกดาหาร – แขวงสะหวันนะเขตตามนโยบายการเปิดประตูการค้าสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน

พบว่า สะพานมิตรภาพได้ส่งผลทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การค้า การบริการ การท่องเที่ยว การลงทุนภาคเอกชน และราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น การขยายตัวของเมืองมุกดาหารว่าจะเติบโตออกไปทางถนนสายหลัก และทางทิศเหนือมุกดาหารสู่บริเวณที่ตั้งของโครงการสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2

ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโต ได้แก่ สถานการณ์ความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ความได้เปรียบด้านที่ตั้งของเมืองมุกดาหาร ความแตกต่างและการพึ่งพาทางด้านทางเศรษฐกิจ การบริการทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความคล้ายคลึงทางด้านภาษา การนับถือศาสนา และชาติพันธุ์ พบว่าเมืองมุกดาหารมีข้อจำกัดทางด้านกายภาพที่สำคัญคือ ปัญหาตลิ่งพังบริเวณริมแม่น้ำโขง และพื้นที่ด้านทิศใต้กับทิศตะวันตกมีสภาพภูมิประเทศเป็นเขาสูง

ผลจากการศึกษา เสนอผังการขึ้นนำแนวทางการพัฒนาเมืองมุกดาหารและพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นชุมชนชายแดนเพื่อรองรับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 เสนอแนะการใช้ที่ดินเมืองมุกดาหารและชุมชนชายแดน วางแนวโครงข่ายคมนาคมและขนส่ง เพื่อรองรับทิศทางการขยายตัวของชุมชน เสนอพื้นที่วางผังเป็นชุมชนเมืองชายแดนมีพื้นที่เขตวางผัง 48 ตร.กม. มีประชากรในเขตวางผังประมาณ 7,793 คน ในอนาคตคาดประมาณประชากรในระยะ 20 ปี 14,771 คน

นอกจากนี้ผลกระทบจากการก่อสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 ยังคงมีแนวโน้มอย่างอื่นเพิ่มขึ้น เช่น การอพยพแรงงานจากพื้นที่ชนบทโดยรอบที่จะหางานทำในเมืองมุกดาหารและปัญหาการลักลอบเข้าเมืองจากฝั่งลาว มีข้อเสนอแนะให้จัดทำการวางผังเมืองรวมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารองรับชุมชนเมืองมุกดาหารในอนาคต

ซีเอ อินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล อินฟอเมชั่น. 2541. *โครงการศึกษาอุปสงค์ของตลาดประเทศลาว*:

บทสรุปผู้บริหาร. รายงานเสนอกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.

สปป.ลาว เป็นคู่ค้ารายสำคัญของไทย ซึ่งจะเห็นได้จากการส่งออกสินค้าจากไทยได้ลาวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ทำให้การค้าโดยรวมของไทย-ลาว เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่ง สปป.ลาว มีความต้องการสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้างและเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ แต่สินค้าที่คาดว่าจะเป็นที่ต้องการของลาวในอนาคตคือ สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น สุรา บุหรี่ เพราะลาวจะมีรายได้จากการขายพลังงานไฟฟ้า ทำให้มีเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศมาก จึงทำให้ สปป.ลาว ผ่อนผันให้มีการค้าสินค้าฟุ่มเฟือยได้ แต่พบว่าการที่ไทยส่งสินค้าออกไปขายที่ลาว กลับมีอัตราการขยายตัวแบบการเติบโตที่ลดลง คือ ปี 2537 เติบโตร้อยละ 65.3 ปี 2538 เติบโตร้อยละ 20.5 ปี 2539 เติบโตร้อยละ 4.2 ซึ่งปัญหาของผู้ส่งออกของไทย ทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายในเองและปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดต่างๆ ใน สปป.ลาวเองซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือกันแก้ไขของทั้งสองประเทศ ทั้งนี้ผู้ส่งออกของไทยยังต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐอีกมากในด้านต่าง ๆ

ทเนศ นิตรลาม. 2544. *ปัญหาการค้าระหว่างประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณีไทยและลาว*.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์นี้นำเสนอเรื่อง ปัญหาที่ทำให้การค้าระหว่างไทยและสปป.ลาว ไม่ก้าวหน้า ซึ่งเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของทั้งสองประเทศ คือ ปัจจัยทางด้านการเมืองและการทหาร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากแต่ละปัญหามีความซับซ้อน จึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในการแก้ปัญหบนพื้นฐานความจริงใจต่อกัน

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ทำการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทยและลาวเกี่ยวกับการค้าโดยตรง และไทยควรส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมลงทุนกับลาว เพราะลาวเป็นประเทศที่มีชายแดนติดต่อกับ 5 ประเทศ ได้แก่ จีน เวียดนาม พม่าและกัมพูชา จึงเป็นเสมือนสะพานเชื่อมในการขยายตลาดการค้าของไทยไปสู่จีนและเวียดนามได้ในอนาคต

ทรงฤทธิ์ โพนเงิน. 2541. *รายงานการวิจัย ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับลาว*.

กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ต้องการศึกษาด้านพัฒนาการในแนวทางของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย – ลาว โดยนับตั้งแต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองลาวในปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาคือ ปี พ.ศ. 2541 เพื่อนำผลที่ประมวณได้จากการศึกษาวิจัยทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยด้านบวก และส่วนที่เป็นปัจจัยด้านลบมาประกอบพิจารณาในการกำหนดแนวทางและมาตรการต่างๆ ในอันที่จะช่วยเสริมสร้างให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทย – ลาว ได้มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าต่อไป

มีการอาศัยแหล่งข้อมูลจากฝ่ายลาวเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้นข้อมูลจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาว การประมวลเอกสารที่สำคัญต่างๆ จากทางการของรัฐบาลลาว และการเก็บข้อมูลในเชิงสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากหนังสือพิมพ์ของลาว รวมถึงการเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างไทย – ลาว ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ซึ่งจะเห็นได้ว่าไทยและลาวต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ไม่ว่าพรมแดนทางภูมิศาสตร์ แต่ยังคงถึงความสัมพันธ์ทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และการกิน – การอยู่ ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน อีกทั้งความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะพึ่งพาระหว่างกันเป็นอย่างมาก ไทยพึ่งพาการนำเข้ากระแสไฟฟ้าจากลาว ส่วนลาวพึ่งพาสินค้าอุปโภค – บริโภคจากไทย

นอกจากนั้นแล้ว เมื่อช่วงที่เศรษฐกิจของไทยตกต่ำ ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของลาวอย่างมาก ไทยเป็นแหล่งเงินทุน และตลาดส่งออกสินค้าที่สำคัญๆ ของลาว เมื่อธุรกิจการลงทุนของไทยตกต่ำ ได้ส่งผลกระทบทำให้ภาคการลงทุนจากต่างประเทศในลาวไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงมีภาวะดังกล่าวนี้ด้วย

ทานตะวัน มโนรมย์. 2544. การศึกษาการลักลอบทำการค้าชายแดน ไทย-ลาว: กรณีศึกษาของ 3 จังหวัดภาคเหนือตอนบน (เชียงใหม่ พะเยา และน่าน). วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเทศไทย-ลาว ได้มีการทำการค้าชายแดนมาเป็นระยะเวลานาน แต่เนื่องจากภาวะการเสียภาษีศุลกากรในอัตราที่สูง ทำให้มีการลักลอบทำการค้าในชายแดน จากการศึกษาพบว่า ใน 3 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงราย พะเยา และน่าน มีมูลค่าการลักลอบทำการค้าชายแดน ไทย – ลาว คิดเป็นร้อยละ 50-60 ของมูลค่าการลักลอบทำการค้าชายแดนไทย-ลาวทั้งหมด โดยการศึกษาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการค้าชายแดนไทย-ลาว รวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ทั้งประมาณการมูลค่าจากการลักลอบทำการค้าชายแดนของทั้งสองประเทศ ซึ่งพบว่า ลักษณะการค่านั้นจะแตกต่างกันไปตามขนาดของผู้ประกอบการ ด้านการชำระเงินผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่และรายย่อย นิยมชำระเงินค่าสินค้าด้วยเงินสดสกุลเงินบาทไทย มากกว่าการชำระผ่านระบบธนาคาร ส่วนปัญหาและอุปสรรคหลักๆ ของการค้าชายแดน คือ ปัญหาด้านการชำระเงินค่าสินค้า ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่งและปัญหาในการเดินทางเข้า – ออกประเทศ ซึ่งผลการประมาณการมูลค่าการค้านอกระบบตามแนวชายแดนไทย-ลาว ทั้ง 3 จังหวัด แยกเป็น 6 ด้าน พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วสัดส่วนมูลค่าการค้าที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 2.02 เท่า ของมูลค่าการค้าที่ผ่านพิธีการศุลกากรทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลักลอบส่งออกจากไทย-ไปลาว และยังพบว่าการลักลอบที่จุดผ่อนปรนนั้นจะมีสัดส่วนมากกว่าการลักลอบที่จุดผ่านแดนถาวรอีกด้วย

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว มีอยู่หลายปัญหา ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าในระบบและนอกระบบ ระบบภาษี การคมนาคมขนส่ง การชำระเงิน และการเดินทางเข้า – ออกประเทศ ต่างก็เป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องแก้ไขอย่างเหมาะสม แรงจูงใจและต้นทุนที่ เพื่อสร้างบรรยากาศทางการค้าให้เกิดขึ้น ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนทั้งสองฝ่ายเป็นสำคัญ

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2543. พฤติกรรมการชำระเงินค่าสินค้าตามแนวชายแดนไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการชำระเงินค่าสินค้าตามแนวชายแดนไทย-ลาว และรวบรวมปัญหาอุปสรรคในการชำระเงินค่าสินค้า เพื่อเป็นแนวทาง

ในการเสนอแนะด้านการกำหนดนโยบายของภาครัฐที่จะพัฒนาการชำระเงินค่าสินค้าระหว่างทางไทย-ลาว ให้ผ่านระบบธนาคารมากขึ้น จากการศึกษาพบว่า

วิธีการชำระเงิน มีดังนี้

1. กิจการส่งออกทั้งที่จดทะเบียนนิติบุคคลและไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล มีแนวโน้มชำระเงินเป็นเงินสดสกุลบาทมากกว่าชำระผ่านระบบธนาคาร การชำระผ่านธนาคารส่วนใหญ่เป็นวิธีการโอนเงินเข้าบัญชี
2. กิจการนำเข้ามีการชำระด้วยเงินสดและผ่านระบบธนาคารในจำนวนพอๆ กัน การชำระเงินผ่านระบบธนาคารส่วนใหญ่เป็นการชำระโดยการเช็คตราพดและการโอนเงินเข้าบัญชี

เหตุผลการเลือกวิธีการชำระเงินทั้งการชำระด้วยเงินสดและชำระผ่านระบบธนาคารที่มีความสำคัญสูง คือ ความสะดวก รวดเร็ว และเป็นความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ ยังได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ยิ่งค่าเงินก๊ีบผันผวนมาก ยิ่งทำให้ลูกค้าต้องการได้รับชำระเงินให้เร็วที่สุดเพื่อลดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อก๊ีบ

ด้านความเห็นต่อนโยบายของทางการที่อนุญาตให้นำเงินบาทออกนอกประเทศได้ไม่เกินครั้งละ 500,000 บาท ในประเทศที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย รวมทั้งประเทศเวียดนาม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรเพิ่มวงเงินเป็น 1,000,000 บาท เนื่องจากคาดว่าจะการส่งสินค้าไป สปป.ลาว จะขยายตัวเพิ่มขึ้นในบางจุดการค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความต้องการสินค้าประเภทจักรยานยนต์ส่งต่อไปจำหน่ายยังประเทศเวียดนาม

ปัญหาและอุปสรรคการชำระเงินค่าสินค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ยังมีปัญหาและอุปสรรคทั้งทางด้านการชำระด้วยเงินสดและด้านปัญหาการชำระเงินผ่านระบบธนาคาร อีกหลายประการที่จะต้องแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการชำระเงินค่าสินค้าระหว่างไทย-ลาว ผู้ประกอบการค้ามีความเห็นว่า ควรพัฒนาระบบการชำระเงินค่าสินค้าระหว่างประเทศให้มีความเป็นสากล ส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดชายแดนให้บริการเปิด L/C ได้ โดยไม่ผ่านสำนักงานใหญ่ ตลอดจนควรส่งเสริมให้เงินสกุลบาทเป็นสกุลหลักในการค้าระหว่างประเทศในอินโดจีน นอกจากนี้ ควรมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องระบบข้อมูลข่าวสารให้กับผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะสำหรับทางการไทย

- ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรมีบทบาทด้านการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และเทคนิคอย่างต่อเนื่อง ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ธนาคารกลางของประเทศที่เปิดตัวสู่การค้าใหม่ ให้ทุนฝึกอบรมระยะสั้นแก่บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ ให้คำปรึกษา แก่ธนาคารแห่ง

สปป.ลาว ด้านเทคนิคการพัฒนาระบบการชำระเงิน การหักบัญชีด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างธนาคาร

- ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่น ควรมีบทบาทในการสนับสนุนการค้าชายแดน คือ กระจายอำนาจให้กับสำนักงานสาขาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนที่ทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศ ควรมีการจัดตั้งสำนักงานสาขานาครเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยที่จังหวัดชายแดนหรือประสานงานกับธนาคารเฉพาะกิจอื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการค้าธุรกิจระหว่างประเทศ
- ข้อเสนอแนะสำหรับทางการ สปป.ลาว

- ธนาคารแห่ง สปป.ลาว ควรมีบทบาทด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการชำระเงินผ่านระบบธนาคารและระบบการหักบัญชีระหว่างธนาคารให้มีความสมบูรณ์ อีกทั้งในระยะสั้นส่งเสริมให้มีการใช้เช็คแทนเงินสดให้มากขึ้น ควรรอนุญาตให้สาขานาครพาณิชย์ต่างประเทศตั้งสาขาในแขวงสำคัญอื่นๆ นอกจากกำแพงนครเวียงจันทน์เท่านั้น และควรทำหน้าที่เป็นแหล่งให้กู้ยืมเงินแก่ธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการ

อัคร อุดมไพจิตรกุล และคนอื่น ๆ. 2545. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดน่าน : ผลผลิต กระบวนการ

ผลิต การตลาด และคุณภาพแรงงานภาคเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

งานวิจัยชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยแม่บทเรื่อง “ระบบการถ่ายทอดทางสังคม เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะแก่แรงงานภาคเกษตร : ศึกษากรณีจังหวัดน่าน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของจังหวัดน่านตลอดจนสภาพเศรษฐกิจและสังคม การปกครอง และการค้าชายแดน
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนามให้ได้สภาพวิถีชีวิตเกษตรกรจังหวัดน่านในด้านผลผลิต กระบวนการผลิต การตลาด ของกลุ่มอาชีพการกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ การแปรรูป การบริการทางการเกษตร ตลอดจนทัศนะของเกษตรกรที่มีต่อผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ ตัวชี้วัด ความสุขของเกษตรกร และครอบครัวเกษตรกร
3. เพื่อสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะและทักษะของแรงงานภาคการเกษตรจังหวัดน่าน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ โดยมีการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้เบื้องต้นจากวิทยากร ผู้รู้ และผู้ชำนาญการ ค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลจากภาคสนามใน

จังหวัดน่านอีก 5 ครั้ง เพื่อนำมาประมวลผลสรุปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำการวิจัยในระยะต่อไป

โดยสรุป ภาพทั่วไปของจังหวัดน่านโดยที่ตั้งจะต้องใช้เวลาในการเดินทางเข้าไป หรือออกไปติดต่อกับจังหวัดอื่น แม้จะมีสนามบินแต่คงไม่ใช่พาหนะสำหรับเกษตรกร ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของจังหวัด จังหวัดไม่ได้เป็นจังหวัดปิด ได้มีการติดต่อกับส่วนอื่น ๆ ของภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ แต่จากสภาพความพร้อมของประชาชนมีจำกัดทำให้ความสัมพันธ์กับส่วนอื่นเกิดเป็นภาพทวิลักษณ์ (Dualistic)

เมื่อพิจารณาจากมูลค่าที่เกิดขึ้นในส่วนนี้ทำให้เห็นความเป็นทวิลักษณ์ทางด้านการจัดการธุรกิจ (Dualistic in Business) คือ ความสามารถของเกษตรกรและพ่อค้าในด้านธุรกิจแตกต่างกันมาก จึงทำให้เกษตรกรต้องเดือดร้อน ราคาผลผลิตตกต่ำ และเรียกร้องให้รัฐบาลเข้าไปประกัน และพยุงราคาสินค้า จนกระทั่งมีการเดินขบวนประท้วงเรื่องราคาพืชผลในปลายปี 2543

ทวิลักษณ์ด้านวิสัยทัศน์ (Dualistic in Vision) คือ วิสัยทัศน์ของผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างชัดเจน จะส่งผลต่อความพร้อมเมื่อมีการเร่งการค้าขายเด่นในลักษณะของการก้าวกระโดด และทำให้ความเป็นทวิลักษณ์ด้านธุรกิจรุนแรงขึ้น

คำขวัญของจังหวัดมีหลากหลายและเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนคำขวัญเรื่องเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม และหากไปศึกษาข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในสถานที่ดังกล่าวซึ่งเป็นแหล่งสะสมภูมิปัญญาท้องถิ่นมีมากมายหลายด้าน แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ปรากฏในวิถีชีวิต อันนำไปสู่ทวิลักษณ์ทางเทคนิค (Dualistic in Technique)

บงกช หงษ์คำมี. 2542. *ความร่วมมือในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว: รายงานการวิจัย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความร่วมมือในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ระหว่างไทย - ลาว ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับท้องถิ่น มีการดำเนินการไปได้เป็นอย่างดี ส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ และไทยได้ให้การช่วยเหลือ สปป.ลาว ในการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของลาว ส่งผลถึงความสัมพันธ์อันดีของคนในองค์การการท่องเที่ยวของทั้งสองฝ่าย นับได้ว่าความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เป็นความร่วมมือที่ดีที่สุด ที่จะนำไปสู่ความร่วมมือที่ดีระหว่างกันในด้านอื่นๆ ต่อไป

เบอร์ลิน เพชรจันทร์ราช. 2539. การดำเนินของธุรกิจขนาดย่อมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ
อุตสาหกรรม-หัตถกรรมจังหวัดในกำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

งานวิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจขนาดย่อม ในนครเวียงจันทน์
สปป.ลาว จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจขนาดย่อมจะเป็นรูปแบบของกิจการเจ้าของคนเดียว มี
พนักงานประมาณ 10-20 คน มีเงินทุนจดทะเบียน 10,000,000 – 30,000,000 กีบ ซึ่งปัญหาและ
อุปสรรคของผู้ประกอบการนั้นคือ ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ ข้างฝีมือหายาก เงินทุนหมุนเวียนมีไม่
เพียงพอ ตลาดมีวงแคบขายได้ไม่มาก ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หน่วยงานของรัฐเผยแพร่
ผลการวิจัยผลิตภัณฑ์ใหม่น้อยมาก

ผู้วิจัยเห็นว่า ภาครัฐของสปป.ลาว ไม่ควรมองข้ามธุรกิจขนาดย่อม เพราะจะเป็นรากฐาน
สำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศต่อไป เพราะถ้าภาครัฐของสปป.ลาวส่งเสริม
ให้มีการจัดฝึกอบรมในด้านต่างๆ เช่น ด้านการตลาด ด้านการจัดการ ด้านการเงิน จะได้รับความ
สนใจจากผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก และจะทำให้โอกาสในการขยายตัวของธุรกิจขนาดย่อมมี
แนวโน้มสูงขึ้นตามไปด้วย

พาฝัน นิลสวัสดิ์. 2542. ความร่วมมือไทย – ลาว ในกรณีการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในลาว
(1993 – 1997). กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความร่วมมือไทย – ลาว ในโครงการเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในลาวช่วงระยะเวลาดังแต่ปี 1993
ถึงปี 1997 ไทยอยู่ในฐานะผู้รับซื้อไฟฟ้า ส่วนลาวอยู่ในฐานะผู้ขายไฟฟ้า ยังมีความร่วมมือของ
เอกชนไทยในการเข้าร่วมลงทุนด้วย ความร่วมมือของทั้งสองประเทศเป็นในลักษณะเชิงพาณิชย์ ที่
มีนัยของการที่ทั้งสองฝ่าย ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คือ ลาวสามารถพึ่งตนเองได้ และมีเงิน
รายได้เข้าประเทศเพื่อการพัฒนาประเทศ ส่วนไทย คือ การก้าวไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมและการ
เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเงินของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ไพรัช บุรพชัยศรี. 2536. การค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ
กัมพูชาต่อเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการค้าระหว่างไทยและลาวมีทั้งการค้าในระบบ ซึ่งถูกต้องตาม
กฎหมายผ่านกระบวนการศุลกากร ประกอบด้วย การค้าปกติ การค้าชายแดน และการค้าผ่านแดน ซึ่ง
พรมแดนไทยลาวมีความยาวค่อนข้างมาก จึงทำให้มีการค้านอกกรอบที่มีเจตนาเลี่ยงกระบวนการ
ศุลกากร และเป็นสินค้าที่ผิดกฎหมาย สำหรับช่องทางที่ติดต่อกันมี 3 ประเภท คือ จุดผ่าน

แดน จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน อุปสรรคทางการค้าไทยและลาว ได้แก่ ด้านบุคคล ทั้งผู้ค้าที่ขาดความสนใจในการทำการค้า ลาวขาดบุคลากรที่มีความสามารถ และขาดแคลนสาธารณูปโภค และไทยยังมีคู่แข่งการค้า อย่างมาเลเซีย และญี่ปุ่น แต่โอกาสและการลงทุนของนักธุรกิจไทยในลาว ค่อนข้างจะเปิดกว้างอีกทั้งมีความคุ้นเคยกันดี และลาวกำลังพยายามเปลี่ยนแปลงด้านการค้าต่างประเทศ โดยส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

ภัสสรวดี นิติเชตต์ปรีชา. 2544. ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-ลาว ช่วงปี พ.ศ.2534-2543:

ศึกษาในเชิงการพึ่งพา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมา พัฒนาการ ผลกระทบและปัจจัยการได้เปรียบดุลการค้าของไทยต่อลาวในความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-ลาว ระหว่าง พ.ศ.2534-2543 โดยใช้ทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory) จากผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-ลาว มีรูปแบบความสัมพันธ์ตามหลักการทฤษฎีพึ่งพา อันเนื่องมาจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์ สภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี โดยไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าและให้การช่วยเหลือลาวด้านปัจจัยต่าง ๆ และเงินทุนตลอดมา

ผู้วิจัยเสนอแนะให้ ไทยควรมีนโยบายทางการเมือง-การต่างประเทศ และเศรษฐกิจการค้าภายใต้หลักการพึ่งพากับลาวต่อไป เพราะทำให้ความสัมพันธ์ยั่งยืนและเป็นที่พอใจของทั้งสองประเทศ

วรกร รัตนอารีกุล. 2544. พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานและการค้าชายแดนไทย – ลาว:

กรณีศึกษาชุมชนชายแดนห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง การพัฒนาการตั้งถิ่นฐานและการค้าชายแดนไทย – ลาว ด้านชุมชนห้วยโก๋น จากการศึกษาพบว่า ก่อนปี 2529 ยังไม่มีการตั้งถิ่นฐานถาวร แต่ในปัจจุบัน ชุมชนห้วยโก๋นประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน โดยอิทธิพลที่มีต่อการตั้งถิ่นฐาน คือ การใกล้-ไกลของแหล่งน้ำ ลักษณะภูมิประเทศและการคมนาคมขนส่ง การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ แต่ก็ยังมีการขยายตัวของพื้นที่เกษตรและพื้นที่ชุมชนเข้าสู่พื้นที่ป่าซึ่งเป็นป่าสงวน

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการจัดระเบียบ วางแผนการรองรับการขยายตัวของชุมชน และการค้าชายแดน ควรจัดรูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นระบบเพื่อต่อการดูแล อาทิ การวางแผนค้าขาย การจัดเก็บค่าเช่า การควบคุมดูแลคุณภาพของสินค้าที่นำมาขาย เป็นต้น

วิพล ทรัพย์อำนวยพร. 2545. ศักยภาพในการพัฒนาการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนทาง

การค้าช่องภูตู อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาค
และเมืองมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพการพัฒนาการค้าชายแดนบริเวณ จุดผ่อนปรนทาง
การค้าภูตู เนื่องจากจุดผ่อนปรนดังกล่าวมีศักยภาพในด้านการค้าชายแดนเป็นอย่างมาก ประกอบ
กับได้รับการสนับสนุนจากไทย - ลาว ที่จะพัฒนาไปสู่ด้านการค้าถาวรในอนาคต ซึ่งเป็นจุด
เชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมที่มีความสำคัญในระดับอินโดจีนต่อไป

แต่ในความพร้อมต่างๆ ยังมีปัญหาที่จะต้องแก้ไข ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางว่าด้าน
สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ การเดินทางประจำทางเพื่อเข้าถึงจุด
ผ่อนปรน ควรจัดให้มีการแก้ไขโดยด่วน รวมทั้งการประสานงานความร่วมมือในกลุ่มประเทศ
อินโดจีน เพื่อสนับสนุนต่อการท่องเที่ยวบริเวณด่าน รวมถึงการคมนาคมขนส่งระหว่างกันด้วย

ศิริณี หาญชัยกิตติกุล. 2536. ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับ

กลุ่มประเทศอินโดจีน : กรณีศึกษาประเทศลาวและประเทศเวียดนาม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอินโดจีน
ศึกษากรณีประเทศลาวและประเทศเวียดนาม พบว่า ผลตอบแทนจากการค้าและการลงทุนจะให้
ผลตอบแทนในระดับสูง เพราะประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาวทำให้สามารถค้าขาย
ตามชายแดนได้ การลงทุนในประเทศลาวและเวียดนามนั้น ได้มีการปรับปรุงนโยบายปฏิรูปทาง
เศรษฐกิจ ทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง ประเทศไทยก็ได้ให้ความสนใจเข้าไปลงทุนใน
ประเทศเวียดนามแล้ว ถึง 18 โครงการ

ปัจจุบันภาวะการเมืองในแถบอินโดจีนยังมีความไม่แน่นอน กฎระเบียบต่างๆ อาจมีการ
เปลี่ยนแปลงและอาจส่งผลกระทบไม่ดีต่อการค้าและการลงทุนในประเทศลาวและประเทศ
เวียดนามได้ จึงควรระมัดระวังก่อนจะตัดสินใจในการทำการค้าและการลงทุน

ศูนย์พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2541. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ได้ประมวลขึ้นจาก
การศึกษาภาคสนามพบปะปรึกษาหารือกับส่วนราชการ สมาชิกหอการค้าจังหวัดต่างๆ และนัก
ธุรกิจในท้องถิ่น โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากทุกฝ่ายทั้งด้านข้อมูลสถิติ ข้อจำกัดการ
พัฒนา ในอดีต ศักยภาพ โอกาสการพัฒนาในอนาคตและข้อเสนอแนะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์

ต่อการจัดทำแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานภาครัฐสามารถจะให้การสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งในการพิจารณาแก้ไขกฎระเบียบและข้อขัดข้องที่เป็นอุปสรรคให้สะดวกยิ่งขึ้นได้อย่าง ชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์และทำให้การค้าชายแดน ขยายตัวในโอกาสต่อไป

ศูนย์พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือและศูนย์พัฒนาภาคเหนือ. 2541. *แนวทางการพัฒนา*

เศรษฐกิจชายแดนไทย – สปป.ลาว. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ.

การจัดทำแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-ลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว ให้เกิดการขยายตัว ซึ่งจะเป็นผลดีและเอื้อประโยชน์ร่วมกันต่อการค้า การจ้างงานและการหา เงินตราของทั้ง 2 ประเทศ

- เพื่อเพิ่มการจ้างงานและยกระดับรายได้ของผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยใน ภูมิภาคบริเวณชายแดนไทย-ลาว ให้สูงขึ้น

- เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการขยายตัวทางการค้า การลงทุน และ การท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ชายแดน เช่น โครงสร้างพื้นฐานการจัดระเบียบชุมชน/กฎระเบียบ และ ข้อตกลงระหว่างประเทศ เป็นต้น

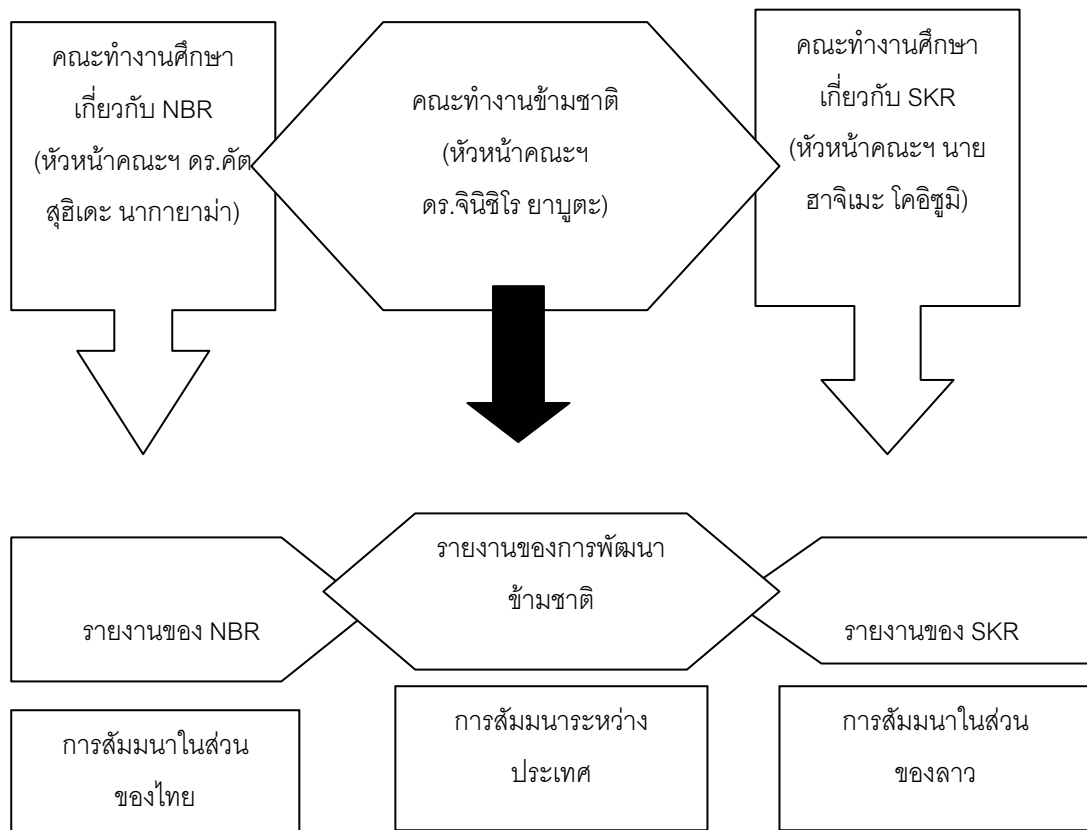
- เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ในการเสนอแนะมาตรการ พัฒนาเศรษฐกิจชายแดน

ศูนย์พัฒนาระหว่างชาติแห่งประเทศไทย, เค อาร์ ไอ ระหว่างประเทศ, และที่ปรึกษาระหว่าง

ประเทศภาคพื้นแปซิฟิก. 2544. *รายงานฉบับสมบูรณ์ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาและ โครงการความร่วมมือเพื่อภูมิภาคเขตแนวชายแดน*.

รายงานชุดนี้ได้สรุปการค้นพบและมุมมองเกี่ยวกับภูมิภาคเขตแนวชายแดน (CBR) ซึ่ง เป็นที่ตระหนักดีว่าเนื้อหาของรายงานฉบับนี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งในแผนแม่บทของ แขวงสหวันนะเขตและแขวงคำม่วน (SKR) และ ภูมิภาคเขตแนวชายแดน (CBR) และควร เผยแพร่ให้หน่วยงานที่มีจุดประสงค์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายได้รับทราบถึงเนื้อหาดังกล่าวโดยทั่วถึงกัน

รายงานชุดนี้จะประกอบด้วยส่วนแยกของร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ในเรื่องของ แขวง สหวันนะเขต (SKR) และ ภูมิภาคเขตแนวชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ประเทศไทย) (NBR) ดังต่อไปนี้

โดยในรายงานฉบับนี้แยกเนื้อหาได้ดังนี้

- บทที่ 1 กล่าวโดยทั่วไปเกี่ยวกับ SKR และ NBR
- บทที่ 2 การกำหนดบทบาทระหว่างประเทศ : เศรษฐกิจ และพื้นที่ครอบคลุม
- บทที่ 3 แผนงานและโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ในภูมิภาคอินโดจีน
- บทที่ 4 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาภูมิภาคเขตแนวชายแดน
- บทที่ 5 แผนงานความร่วมมือเขตแนวชายแดน
- บทที่ 6 การนำเสนอกรอบงานของสถาบันในการดำเนินงาน
- บทที่ 7 ลำดับความเร่งด่วนของโครงการสำหรับความร่วมมือเขตแนวชายแดน

จากแนวทางในการศึกษาได้จำแนกส่วนสำคัญที่จะมีผลต่อความสัมพันธ์ภายในภูมิภาคเป็น 3 ส่วน ซึ่งสามารถค้นหาได้จากภาคผนวก แยกได้ดังนี้

- การส่งเสริมการลงทุน (ภาคผนวก 1)
- การพัฒนาธุรกิจ CBR (ภาคผนวก 2)
- การคมนาคมระหว่างประเทศ (ภาคผนวก 3)
- การพัฒนาการท่องเที่ยว (ภาคผนวก 4)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2538. *โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

จากการศึกษาความพร้อมและศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ในประเทศ สปป.ลาว และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยพบว่า สปป.ลาว มีความได้เปรียบหลายด้าน เช่น ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้า ราคาที่ดิน ที่มีราคาถูกกว่าไทย ถ้าเปรียบเทียบความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค สิทธิพิเศษในการลงทุน และความสะดวกสบายค่าครองชีพแล้ว พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพร้อมมากกว่า สำหรับลาวเมืองที่เหมาะสมสำหรับการลงทุนในขณะนี้ คือ เมืองเวียงจันทน์ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย คือ จังหวัดอุบลราชธานี และรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมในลาว คือ การลงทุนแบบร่วมหุ้น หรือวิสาหกิจผสม

สิ่งหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำหรับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ คือ คุณภาพน้ำใต้ดิน เพราะ คุณภาพน้ำใต้ดินทั้งที่เมืองเวียงจันทน์ สปป.ลาว กับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมีความเค็มอยู่มาก

ผลวิเคราะห์ทางการเงินของทั้งสองแหล่งที่ตั้งแล้ว พบว่า ทางลาวมีต้นทุนถูกกว่าทางฝั่งไทย และ Conventional Technology มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า State of the Art Technology เล็กน้อย จากผลการวิเคราะห์โดยรวม โครงการทั้งหมดที่ศึกษาโดยใช้ข้อมูลวิเคราะห์ทางการเงินจากสมาคมสิ่งทอยังมีความไม่เหมาะสมต่อการลงทุนทั้งสองแห่ง

สนมพรรณ วรวิเชียรวงศ์. 2544. *ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศไทย-ลาวที่มีผลต่อการกำหนดภาวะการค้าชายแดน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาควิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศไทย-ลาว ที่มีผลต่อการกำหนดภาวะการค้าชายแดน จากผลการศึกษาพบว่า นโยบายทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่าง สปป.ลาว และนโยบายทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของสปป.ลาว ที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย มีผลต่อการกำหนดการค้าชายแดนระหว่างไทยและสปป.ลาวที่จังหวัดหนองคาย นำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-ลาว ในทุกๆ ด้านทั้งด้านการค้า เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการทหาร

สโรช คัชมาตย์. 2541. นโยบายการพัฒนาจังหวัดชายแดนในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง :

กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดมุกดาหาร. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 40.

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงนโยบายการพัฒนาจังหวัดชายแดนในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่มีต่อจังหวัดชายแดน โดยเฉพาะจังหวัดมุกดาหารเพื่อนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุกดาหารต่อไป และอาจนำไปเป็นแบบอย่างของการพัฒนาจังหวัดอื่น ๆ ในเขตโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ข้อจำกัด แนวทางในการแก้ไขปัญหาของจังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร
3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร

ผลจากวิจัย

สำหรับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดมุกดาหารได้แก่

1. การพัฒนาการท่องเที่ยว การค้าชายแดนและการพัฒนาเมือง
2. การพัฒนาอุตสาหกรรมเชื่อมโยงประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
3. กำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

สำหรับแนวทางการแก้ไขสภาพปัญหาของจังหวัดมุกดาหารนั้น จังหวัดมุกดาหารต้องพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อการอุตสาหกรรม โดยใช้ผลผลิตทางด้านการเกษตรจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในจังหวัดตลอดจนวัตถุดิบที่จัดหามาจากภายในและภายนอกภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศอินโดจีนเพื่อให้การผลิตสินค้าสามารถแข่งขันกับตลาดนานาชาติได้ รวมทั้งจัดตั้งองค์กรอำนวยการดูแล และประสานงานให้เกิดเอกภาพในระดับจังหวัดเพื่อประสานความร่วมมือกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะประเทศอินโดจีน เพื่อให้เกิดความร่วมมืออันดี นอกจากนั้นแล้วรัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่มีความสำคัญต่ออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ โดยให้การสนับสนุนจังหวัดมุกดาหารให้มีบทบาทในการเป็นฐานเศรษฐกิจและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาประเทศอินโดจีน เนื่องจากจังหวัดมุกดาหารมีทำเลที่ตั้งเป็นประตูสู่ประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนาม

สุชน ศิริพงศ์. 2537. การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาสภาพและปัญหาทางกายภาพ เศรษฐกิจสังคมของพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา และเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมให้สอดคล้องกับการพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจกับอาณาเขตชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย ผลจากการศึกษาพบว่าพื้นที่ชายแดนไทย – ลาวมีศักยภาพในการพัฒนาสูงแห่งหนึ่ง แต่ยังขาดโอกาสด้านการสนับสนุนและการลงทุน ทำให้ตกอยู่ในสภาวะเติบโตตามยถากรรม ทั้งที่พื้นที่ชายแดนไทย – ลาวเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรแร่ ตลอดจนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของตน และยังพบว่าพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ยังขาดศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างกันอย่างแท้จริงเพื่อทำหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ และเป็นจุดเชื่อมกับภูมิภาคอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ดังนั้นในการศึกษานี้จึงได้ทำการค้นหาอำเภอที่มีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางด้วย ปรากฏว่า อำเภอที่ศักยภาพและความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางดังกล่าว ได้แก่ อำเภอท่าลี่ โดยเสนอแนะให้มีการส่งเสริมอำเภอท่าลี่ที่เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการสินค้าการเกษตรเป็นเบื้องต้น ส่วนอำเภออื่นๆ ในพื้นที่ชายแดนให้ส่งเสริมพัฒนาตามศักยภาพและความเหมาะสม เช่น ส่งเสริมด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้จะต้องพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชนทางด้านปัญหาสังคมที่ควรจะได้รับ การแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาผู้อพยพและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เพราะนอกจากจะกระทบกับความมั่นคงของชาติโดยตรงแล้ว ยังสร้างปัญหาให้กับรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง

สุนทร คันทะวงศ์. 2543. การเปลี่ยนแปลงนโยบายการสื่อสารโทรคมนาคมของสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว จากการผูกขาดเข้าสู่การเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แนวโน้มการก้าวเข้าสู่ยุคสารสนเทศ โดยการเข้าร่วมเป็นประชาคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์เน้นระบบเศรษฐกิจการค้าเสรี โดยเฉพาะการค้าบริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ทำให้เป็นแรงผลักดันให้ สปป.ลาว อยากจะเปลี่ยนแปลงการสื่อสารโทรคมนาคมของตนจากการผูกขาดโดย

หน่วยงานของรัฐไปสู่การเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะนำไปพัฒนาศักยภาพการสื่อสารโทรคมนาคมของลาวได้

ผู้วิจัยได้เสนอแนะต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายครั้งนี้ว่า สปป.ลาวควรดำเนินการทางกฎหมายโดยยกเลิกการผูกขาดของรัฐ แล้วเปิดเสรีเพื่อให้เกิดการแข่งขันและนำผลประโยชน์สูงสุดมาแก่ผู้ใช้บริการและได้เสนอข้อพิจารณาในการดำเนินการร่างกฎหมายนั้น โดยสาระสำคัญควรสอดคล้องกับนโยบายทั้งในและระหว่างประเทศด้วย เพื่อเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางด้านโทรคมนาคมให้ทันสมัย และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมด้วย

เสริมศักดิ์ พงษ์พานิช. 2540. *นครพนม: การพัฒนาเป็นประตูทางการค้าสู่กลุ่มประเทศ*

อินโดจีน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้ไปสู่พื้นที่จังหวัดอื่น ๆ แทนการกระจุกตัวของเมืองหลวง และปริมณฑล ซึ่งจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามนโยบายการเป็นประตูทางการค้าสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน แต่เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นแล้ว ยังคงมีปริมาณการค้าในระดับที่น้อยกว่า ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ประชากร และโครงสร้างพื้นฐาน ไม่มีปัญหาต่อการดำเนินการตามนโยบาย แต่มีอุปสรรคในด้านทรัพยากรเพื่อการค้าและการลงทุน และปัจจัยด้านระเบียบกฎหมาย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ทางด้านการค้าชายแดน การลงทุน การท่องเที่ยว นั้น ให้กระทรวงมหาดไทยทบทวนเรื่องจุดผ่อนปรน ให้มีการเปิดกว้าง ในประเภทสินค้าและให้มีการจัดเก็บภาษีโดยถูกต้อง ให้มีความร่วมมือแก้ไขปัญหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน พิจารณากำหนดให้จังหวัดนครพนมเป็นศูนย์กลางในด้านการค้าและการลงทุน เพื่อเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีนและประเทศอื่น โดยให้เป็นศูนย์กลางการนำเข้าวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ส่งออก การจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและหน่วยงานส่วนกลางเป็นการเพิ่มเติมจากขีดความสามารถเดิมของท้องถิ่น

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. 2540. *โครงการศึกษาแนวทางการ*

ร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระดับอนุภูมิภาคระหว่างไทย – สปป. ลาว – จีนตอนใต้ กรณี

พื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา เชื่อมโยง สปป. ลาวและจีนตอนใต้. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

เศรษฐกิจอุตสาหกรรม.

การศึกษาโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เพื่อกำหนดกรอบและแนวทางการร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างไทยกับ สปป.

ลาว และจีนตอนใต้ กรณีพื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา เชื่อมโยง สปป.ลาว และจีนตอนใต้

ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับโครงการพัฒนาความร่วมมือเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ

2. เพื่อกำหนดท่าที จุดยืน และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนสำหรับประเทศไทยระดับพื้นที่เฉพาะเพื่อร่วมมือกับสปป.ลาว และจีนตอนใต้ ในการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมบนพื้นที่เป้าหมาย
3. เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการภายในพื้นที่เป้าหมายที่มีความสำคัญสูง

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. 2540. *โครงการศึกษาแนวทางการร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างไทย – สปป. ลาว – เวียดนามตามแนวนโยบายเลข 9 (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต – กวางตรี – ดานัง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.

นโยบายของรัฐบาลที่สำคัญอันหนึ่ง คือ การกระจายอุตสาหกรรมจากส่วนกลางไปสู่เมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรมในภูมิภาค และขยายไปสู่จังหวัดใกล้เคียงและเมืองชายแดน เพื่อให้เป็นแหล่งสร้างรายได้และการจ้างงานในท้องถิ่น และนโยบายการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศนั้น ที่มุ่งเปิดประตูภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเชื่อมโยงสู่อินโดจีนด้านจังหวัดมุกดาหารสู่สะหวันนะเขตของสปป. ลาว กวางตรี และท่าเรือดานังของเวียดนาม เพื่อเปิดตลาดสินค้าและบริการตลอดจนเป็นแหล่งวัตถุดิบและพลังงานแก่ภาคการผลิตของไทย ซึ่งนับวันจะขาดแคลนลงและมีราคาสูงขึ้น

จะเห็นว่าโครงการศึกษาแนวทางการร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม ตามแนวนโยบายเลข 9 มีความสำคัญ และจำเป็นต่อความสำเร็จของนโยบายการกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค นโยบายการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ และโดยเฉพาะโครงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนมุกดาหารเป็นอย่างดี

หนังสือ

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2543. *สถานการณ์การค้า*

ชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2542. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายการค้าระหว่างประเทศไทยของทางการไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของนักธุรกิจ หรือผู้สนใจในการประกอบธุรกิจการค้าลงทุน ระหว่างทั้งสองประเทศ

โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ประวัติการค้าชายแดนไทย – ลาว : การค้าชายแดนไทย – ลาวในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2533-2542 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับลาวมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉลี่ยขึ้นร้อยละ 19.4 ต่อปี โดยสินค้าออกที่สำคัญของไทยได้แก่ สินค้าอุปโภค บริโภค วัสดุก่อสร้าง และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ส่วนสินค้าเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไม้แปรรูป เศษโลหะ และของป่า
2. นโยบายการค้าระหว่างไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. จุดการค้าตามแนวชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. ภาวะการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา
5. ภาวะการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2542 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งออก การนำเข้า และการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายได้ด้านศุลกากรปี 2542 มูลค่าการค้า 16,726.8 ล้านบาท เทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อนมูลค่าการค้า 12,301.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.0 เป็นการส่งออก 14,391.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.8 สินค้าออกที่สำคัญได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และอะไหล่ เพิ่มขึ้นกว่า 4 เท่าตัว เนื่องจากมีคำสั่งซื้อจากประเทศเวียดนามผ่านลาวเพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ รองลงมาเป็นวัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้ไฟฟ้า ส่วนใหญ่เป็นหม้อหุงข้าว และโทรทัศน์สี ด้านการนำเข้ามูลค่า 2,335.7 ล้านบาท สินค้าเข้าส่วนใหญ่ยังคงเป็นไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์ไม้
6. การชำระเงินค่าสินค้าและการบริการระหว่างผู้ประกอบการค้าไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
7. วิกฤตเศรษฐกิจสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่เป็นผลกระทบต่อการค้าไทย – ลาว โดยกล่าวถึงในเรื่องความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว วิกฤตเศรษฐกิจประเทศลาวเนื่องจากผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจอาเซียน และวิกฤตเศรษฐกิจประเทศลาวกับการค้าชายแดนไทย – ลาว

โดยในช่วงปี 2541 ต่อเนื่องถึงปี 2542 ประเทศลาวประสบภาวะเศรษฐกิจอย่างรุนแรงขาดดุลการค้าจำนวนมาก คณะกรรมการว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจให้ความเห็นชอบกำหนดนโยบายช่วยเหลือสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้

- มาตรการส่งเสริมการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเร่งรัดให้กระทรวงการคลังลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตร 23 รายการ ตามพันธกรณีความตกลงการค้าโลก ลดภาษีนำเข้าสินค้าที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยจัดคณะผู้แทนไทยเดินทางเข้าไปศึกษาธุรกิจในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และขอความร่วมมือจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รวมถึงสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยพิจารณาเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าในลาว
- การส่งสินค้าผ่านแดน เร่งรัดให้กระทรวงคมนาคมอนุญาตให้ผ่านยานพาหนะลาวขนส่งสินค้าผ่านแดนได้ ตามข้อตกลงเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2542
- ส่งเสริมการค้าด้วยเงินกีบ และเงินบาท

8. ปัญหาอุปสรรคการค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย – ลาว มีลักษณะพึ่งพิงซึ่งกัน บนพื้นฐานของการมีประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ตามแนวชายแดนไทยได้ประโยชน์จากไฟฟ้าพลังน้ำและสินค้าประเภทไม้จากลาว ในขณะที่ลาวเองก็ได้ประโยชน์จากสินค้าประเภทอาหาร น้ำมัน วัสดุก่อสร้างจากไทย และอาศัยไทยเป็นประตูสู่นานาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2538. *คู่มือการลงทุนในลาว*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

หนังสือเล่มนี้ได้ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับด้านการลงทุนในลาว โดยแบ่งเนื้อหาเป็นภาพรวมทางการเมือง และภาพรวมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ภาวะและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ , แผนพัฒนาเศรษฐกิจ , การค้าระหว่างประเทศ , ระบบการเงินการธนาคาร , โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติ

รวมทั้งยังให้ข้อมูลการลงทุนจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ภาวะการลงทุนจากต่างประเทศ

2. นโยบายและกฎระเบียบการลงทุนจากต่างประเทศ

- รูปแบบการลงทุน
- ระบบภาษีอากร
- สิทธิประโยชน์การลงทุน
- กฎหมายที่ดิน

- กฎหมายแรงงาน ซึ่งครอบคลุมในเรื่อง
 - ระเบียบการควบคุมและใช้แรงงาน
 - การทำและยกเลิกสัญญาแรงงาน
 - เวลาทำงานและหยุดงาน
 - เงินเดือนและค่าจ้าง
 - อกรายได้และการประกันสังคม
- ระบบปรัวรรตเงินตรา

3. ขั้นตอนการอนุมัติการลงทุน

และสุดท้ายในเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยแบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- ความสัมพันธ์ด้านการค้า
- ความสัมพันธ์ด้านการเงิน
- ความสัมพันธ์ด้านการลงทุน
- โอกาสและสู่ทางการลงทุน
- ปัญหาและอุปสรรคการลงทุน

อีกทั้งสำหรับผู้สนใจการลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หนังสือเล่มนี้ยังมีที่อยู่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนอีกด้วย

สุทธาทิพย์ ชวนะเวสสกุล. 2543. “ไปชมตลาดบ้านพี่เมืองน้องสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.” ใน พลัปปลิ่ง คงชนะ, และวัชชัย พรหมณะ, บรรณาธิการ. ลาว: ภูมิลักษณะลุ่มน้ำโขง ประชาชนและวัฒนธรรม, 28-39. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ตลาดใน สปป.ลาว พบว่ายังไม่แตกต่างกับของไทยมากนัก กล่าวคือ “ย่านตลาด” จะจำหน่ายประเภทสินค้าพื้นเมือง เช่น ผ้าทอพื้นเมือง ของที่ระลึก ฯลฯ ส่วน “ตลาด” จะจำหน่ายสินค้าพวกอาหารสด เครื่องประกอบอาหาร สินค้าเบ็ดเตล็ด ของชำ ฯลฯ และยังแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวลาวที่มีความผูกพันกับตลาดและย่านตลาดไม่แตกต่างกันกับคนไทย

สรุปคือ ตลาดและย่านตลาดยังคงเป็นศูนย์รวมของสินค้าและบริการ ข้าวสาร เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ของชุมชนในละแวก และชุมชนใกล้เคียง

สุภาพรพรณ สิริแพทย์พิสุทธิ. 2543. “การลงทุนทำธุรกิจอุตสาหกรรมในประเศลาว.” ใน พลัฒปลั่ง คงชนะ, และธวัชชัย พรหมณะ, บรรณาธิการ. ลาว: ภูมิลักษณะลุ่มน้ำโขง ประชาชนและวัฒนธรรม, 53-64. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียแปซิฟีกศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผู้ที่ประสงค์จะเข้าไปลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรมของลาว ควรจะเข้าใจนโยบายเศรษฐกิจเสรีและใช้กลไกราคา รวมทั้งกฎหมายส่งเสริมการลงทุนต่างชาติ โดยลาวเน้นอุตสาหกรรม 3 สาขา คืออุตสาหกรรมรากฐาน อุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าและอุตสาหกรรมส่งออก โดยอุตสาหกรรมที่เหมาะสมแก่การลงทุนในลาวควรจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมทั้งอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ นักธุรกิจไทยประสบความสำเร็จในการลงทุนในลาว คือ มีภาษาพูดที่คล้ายคลึงกันและความใกล้ชิดของประชาชนของทั้งสองประเทศ

บทความ

บงกช หงษ์คำมี. 2541. “ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับ สปป.

ลาว,” *เอเชียปริทัศน์*, 19 (3), หน้า 1-46.

ความร่วมมือดังกล่าวอยู่ในกรอบทั้งระดับภูมิภาค อนุภูมิภาคและในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น โดยมีความร่วมมือ ในรูปแบบดังต่อไปนี้

1. ในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งจัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน เพื่อเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกัน

2. ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยมีโครงการส่งเสริมอนุภูมิภาคให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

3. ความร่วมมือระดับทวิภาคี อันประกอบด้วย

-ระหว่างรัฐบาลของทั้ง 2 ประเทศ โดยสาระสำคัญในการตกลงกันคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะให้ความช่วยเหลือแก่องค์การการท่องเที่ยวแห่งชาติสปป.ลาว โดยได้ลงนามในข้อตกลงร่วมกัน

-ในระดับท้องถิ่นระดับแขวงและระดับจังหวัด ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ 1) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงาน และ 2) ความร่วมมือระหว่างจังหวัดกับแขวง

-ความร่วมมือระหว่างเอกชน ซึ่งนักธุรกิจเข้าไปลงทุนในกิจการด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภาวะการลงทุนของต่างชาติในสปป.ลาวค่อนข้างดีเพราะลาวให้ความสำคัญและส่งเสริม

ให้มีการลงทุนมาก แต่สาขาที่ไปลงทุนมากที่สุดคือ สาขาพลังงาน การลงทุนสาขาโรงแรมและการท่องเที่ยวเป็นอันดับสอง ซึ่งไทยเป็นต่างชาติอันดับหนึ่งที่เข้าไปลงทุนในลาว

-ความร่วมมือระหว่างเอกชนไทยกับเอกชน สปป.ลาว เป็นในลักษณะความร่วมมือของบริษัทการท่องเที่ยวซึ่งร่วมมือในการส่งนักท่องเที่ยวให้แก่นัก

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอถึงอุปสรรคในด้านความร่วมมือในทุกระดับ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีปัญหาในด้านเงินทุน การขาดองค์กรและบุคลากรที่มีความชำนาญ และความชัดเจนในแนวทางที่เป็นรูปธรรม แต่ทั้งนี้การร่วมมือก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันทั้ง 2 ประเทศ

เอกสารประกอบการสัมมนา รายงานการประชุม

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. 2540. รายงานประจำปี 2537-2539 สะพานมิตรภาพไทย-ลาว.

กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน.

รายงานฉบับนี้กล่าวถึง สะพานมิตรภาพไทย-ลาว (FRIENDSHIP BRIDGE) ซึ่งเกิดขึ้นโดยความร่วมมือกันระหว่าง 3 ประเทศ คือ ไทย ลาว และออสเตรเลีย แนวเขตสะพานฝั่งไทยจะอยู่ด้านเหนือน้ำติดกับวัดจอมมณี ตำบลจอมมณี อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และแนวเขตสะพานฝั่งลาวจะอยู่บริเวณท่านาแล้ง แขวงเวียงจันทน์ ความยาวของสะพานรวมทั้งสิ้น 1,174 เมตร โดยไทยและลาวเป็นเจ้าของสะพานร่วมกัน รวมทั้งร่วมมือกันในการดำเนินงาน การบำรุงรักษาและการบริหารงานสำหรับสะพานแห่งนี้

ภายหลังจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เป็นผลดีแก่ทั้งสองประเทศ และบรรลุเป้าหมายที่จะให้สะพานมิตรภาพเป็นประตูไปสู่อินโดจีนในอนาคต

กองวางแผนส่วนรวม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2542.

ข้อมูลความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างไทย – สปป.ลาว. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ข้อมูลความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างไทย – สปป.ลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเอกสารข้อมูลเศรษฐกิจสำหรับเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อประกอบการเยือนไทยของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี สปป.ลาว ซึ่งได้รวบรวมในเรื่องต่างๆ คือ ข้อมูลเศรษฐกิจของลาว ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย – ลาว ข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทย – ลาว เรื่องการซื้อขายไฟฟ้าจำนวน 3,000 เมกะวัตต์ เขียง-ลุ่มน้ำชีตอนล่าง

ความร่วมมือในการพัฒนาการเกษตรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องของสปป.ลาวและไทย

วรรณศักดิ์พิจิตร บุญเสริม. 2541. “วิถีเศรษฐกิจในชุมชนลาว” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่นๆ, บรรณาธิการ. ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง, 271-284. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิถีเศรษฐกิจในชุมชนลาว ในยุคศักดินาสยาม (ค.ศ.1779-1892) หรือพ.ศ. 2322-2435 นับเป็นเวลาถึง 113 ปี ตั้งแต่สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ของไทย ลาวในช่วงนั้นถูกแบ่งออกเป็น สามอาณาจักร ถือเป็นประเทศราชของไทย แต่มีสิทธิในการปกครองตนเอง มีเมืองในอิทธิพลของตนเองได้ แต่จะต้องส่งบรรณาการให้ไทยทุกๆ ปี ซึ่งการเสียภาษีเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพของราษฎรลาว ทั้งฝั่งขวาและซ้ายของแม่น้ำโขง ถือว่าเป็นเรื่องยากลำบากในการเสียภาษี ดังนั้นประชาชนลาวจึงจำเป็นต้องทำการค้าขายโดยการปลูกพืชที่ถือว่าเป็นเศรษฐกิจ มาทำการแลกเปลี่ยนซื้อขาย ตั้งแต่ตอนเหนือของแม่น้ำโขง คือ บริเวณเชียงของ เชียงแสน ไหล่ลงมาจนถึงหนองคาย อุบลราชธานี ไปจนถึงเมืองโขง สินค้าที่ทำการแลกเปลี่ยนซื้อขายในบริเวณนี้ ได้แก่ ผ้าฝ้ายที่ทอแล้ว ยาสูบ ขี้ผึ้ง หนังสัตว์ สัตว์เลี้ยง ตลอดจนข้าวทาส ซึ่งถือได้ว่าในยุคศักดินาสยามทำให้วิถีเศรษฐกิจของชุมชนลาวเปลี่ยนไปจากที่เพาะปลูกให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในชุมชนเท่านั้น ก็เปลี่ยนเป็น เพาะปลูกเพิ่มขึ้น เพื่อทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนด้วย

วันเพ็ญ สุรฤกษ์ (บรรณาธิการ). 2541. ไทย-ลาว การจัดการทรัพยากรลุ่มแม่น้ำโขง. รายงานการประชุมสัมมนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทย-ลาว การพัฒนาเศรษฐกิจกับการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำโขง ระหว่างวันที่ 17-22 มีนาคม 2540. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เริ่มเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันหรือการรวมกลุ่มเพื่อการพึ่งพิงและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนายกระดับเศรษฐกิจของส่วนรวมภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ที่ประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นสมาชิกและมีบทบาทสำคัญร่วมกับอีก 4 ประเทศ คือ จีนตอนใต้ พม่า กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งสถาบันการศึกษาของแต่ละประเทศ ต่างก็มีเป้าหมายตรงกันในการให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้และค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูล

พื้นฐานในทุกๆ ด้าน ตลอดจนเป็นสถาบันที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพบุคลากรของประเทศสมาชิก ด้วยหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับสูง และการฝึกอบรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามความจำเป็นและเร่งด่วนของภูมิภาคโดยส่วนรวม

ผลของการประชุมและแนวทางความร่วมมือในอนาคต ในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจกับการจัดทรัพยากรกลุ่มน้ำโขง ทั้งไทยและลาว ต่างมีความเห็นว่า มีความจำเป็นจะต้องร่วมมือกันให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น เวลานี้เป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุด เพราะเรามีความสัมพันธ์ที่ดี เราไม่ได้มองเฉพาะ ไทย-ลาว แต่ยังมองรวมไปถึง ภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ดังนั้นแนวทางความร่วมมือ เรื่องแรก คือการช่วยเหลือ โดยเน้นเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร โดยมีหลักการยึดผลประโยชน์ร่วมกัน และไม่เอาเปรียบกันและกัน สุดท้ายแนวทางความร่วมมือในภูมิภาค ควรที่จะสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรร่วมภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง รวมทั้งการสนับสนุนให้ประเทศลาวได้เข้าร่วมองค์กรนานาชาติให้เร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในองค์กรที่ทางลาวเห็นเหมาะสม เช่น ASEAN หรือองค์กรอื่นๆ ระดับนานาชาติ

อิทธิพล ปานงาม และคนอื่นๆ. 2537. รายงานวิจัยเรื่องการค้าและการขนส่งในภูมิภาค

อินโดจีน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพาณิชยนาวิ.

รายงานเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันของการค้าและการขนส่งกับภูมิภาคอินโดจีน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปริมาณการค้าระหว่างไทยกับประเทศเหล่านี้ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการขนส่ง และการเตรียมพร้อมของไทยในการที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางของการค้าในอินโดจีน ได้ทำการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์บุคคล หน่วยงานต่างๆ ในนครเวียงจันทน์และจังหวัดต่างๆ ของไทยที่อยู่ติดกับชายแดนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกัมพูชา

โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการค้าและปัญหาการค้าในภูมิภาคอินโดจีนโดยเน้นในด้าน
 - ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศในอินโดจีน
 - ศึกษาปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ในอินโดจีน
 - ศึกษาปัญหาและอุปสรรคทางการค้า
2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการขนส่ง
3. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและแนวทางการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าใน

อินโดจีน

เมื่อได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคม และการขนส่งกับภูมิภาคอินโดจีนแล้ว ได้พบว่า ไทยมีการพัฒนามาก่อนหน้าประเทศเหล่านี้ และกำลังถึงระดับที่จะเร่งให้

ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษา การศึกษาต่อไปควรจะมุ่งไปทางการวางแผนการขนส่งสินค้า (Logistic) การทำนายปริมาณการขนส่งทางทะเล เพื่อรองรับสินค้าและปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบเพื่อผลักดันให้เกิดการขนส่งระหว่างประเทศ

เอมอร์ ไพไหล. 2541. “กระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัขอำเภอท่าแร่.” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่นๆ, บรรณาธิการ. 2541. ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายทางภูมิปัญญาการวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จุดเริ่มต้นของการค้าสุนัข เริ่มจากมีชาวนวนอพยพเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านท่าแร่ เมื่อมีเทศกาลตรุษญวนจะปรุงอาหารสูตรพิเศษ คือ ต้นหรืออบหมา ทำให้เป็นที่ติดอกติดใจในหมู่ผู้รับประทาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ชาย ทำให้ความนิยมแพร่หลายออกไป และยังมีคติความเชื่อที่ว่า จะทำให้ร่างกายอบอุ่นในฤดูหนาว และช่วยรักษาโรคบางอย่างได้ มีการเชิญชวนญาติพี่น้องที่เป็นคนไทยมาร่วมรับประทาน ทำให้วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นเรื่องปกติ

เมื่อปี พ.ศ.2518 อาชีพการค้าสุนัขชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะมีการสั่งซื้ออวัยวะเพศของสุนัขเพศผู้ เพื่อไปจำหน่ายยังต่างประเทศ คือ ประเทศจีน ญี่ปุ่น ฮองกง และได้หวัน ถือเป็นจุดเปลี่ยนของการค้าสุนัขที่สำคัญ ก่อให้เกิดกลุ่มอาชีพเพื่อแบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างชัดเจน มีกลุ่มเล่นหมาเพื่อตระเวนแลกสุนัขทั่วทุกจังหวัดของภาคอีสาน

ผลกระทบในด้านต่างๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เกิดความรักปรองดองกันในชุมชนมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ภายในชุมชนให้ดีขึ้นไปด้วย

ส่วนที่ไม่มีบรรณนิทัศน์

วิทยานิพนธ์และวิจัย

ขวัญชัย อุดลย์ฐานานุกิตต์. 2540. สะพานมิตรภาพไทย-ลาว: ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจขนส่งจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชื่นจิตร อังวรารวงศ์ และเอกพงษ์ ทองธีรภาพ. 2544. ปัญหาการส่งออกชายแดนไทย กรณีศึกษา: การส่งออกไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บริเวณด่านสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว จังหวัดหนองคาย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชุติมา พรหมเมศ และวรุณยุพา ทิระฆาณิช. 2543. การวิเคราะห์เชิงสถิติการค้าชายแดนไทย-ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ซีเอ อินเตอร์เนชั่นแนล อินฟอร์เมชั่น. 2541. การศึกษาอุปสงค์ของตลาดประเทศลาว. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์.

ทองใจ ไชยศักดิ์. 2546. การยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ในเชิงธุรกิจของเกษตรกร ในเขต กำแพงนครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นภดล ขาติประเสริฐ. 2540. การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการของไทยต่อลาว. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิพนธ์ พัวพงศกร และคนอื่นๆ. 2538. รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมใน 9 จังหวัดเป้าหมายและการกระจายไปสู่จังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน กรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตตะวันออกเฉียงเหนือของแหลมทอง (ขอนแก่น-นครพนม-ลาว-เวียตนาม). กรุงเทพฯ: ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

บุญทอง ไสภาวรณดี. 2540. การส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตในกำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญมาก ขุนพรหม. 2539. รูปแบบการพัฒนานครหลวงเวียงจันทน์ที่สัมพันธ์กับสะพานมิตรภาพ. วิทยานิพนธ์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรพนพิไล กิจสุดแสง. (ม.ป.ป.). การศึกษาเบื้องต้นการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาแนวคิด *Economic corridor* ที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน: กรณีศึกษา

เขตชายแดนด้าน จังหวัดมุกดาหาร. สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิธีสิทธิ์ คำนวนตศิลป์ และคนอื่นๆ. 2538. รายงานโครงการวิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และไพบุลย์ จุใจล้ำ. 2538. รายงานเรื่องการเปรียบเทียบศักยภาพการลงทุนระหว่าง สปป.ลาว กับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย. ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

วัลย์สดา วิวัฒน์พนชาติ. 2545. ศักยภาพทางการค้าของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2538. รายงานเรื่องการเปรียบเทียบศักยภาพการลงทุนระหว่างประเทศ สปป.ลาวกับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2545. โครงการกำหนดและออกแบบรายละเอียดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่ป่าหิน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และพื้นที่ต่อเนื่อง. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา. 2542. โครงการส่งเสริมและพัฒนาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน (ไทย-สปป.ลาว) ด้านจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2542. พะเยา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา.

สุกิจ งานทวี. 2541. ความร่วมมือในการพัฒนาไฟฟ้า ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน (สปป.)ลาว กับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สุวิทย์ เลหาศิริวงศ์. 2542. การลงทุนในลาว: เส้นทางวิบากของวังขนาย. สำนักงานเกษตรนานาชาติ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อุทิศ เมืองแขวง. 2541. การค้าแนวชายแดนไทย-ลาว: ศึกษากรณีจังหวัดมุกดาหาร. ปรินญา
นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

หนังสือ

การค้านอกระบบชายแดนไทย-ลาว (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต). 2546. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

นิสิต พันธมิตร. 2542. ปัญหาการค้าชายชายแดนภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย
เชียงใหม่ น่าน แม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: สมพรการพิมพ์.

สิทธิพร ณ นครพนม. 2541. “วิถีเศรษฐกิจเดิมถิ่นหนองคาย – เวียงจันทน์.” ใน จารุวรรณ
ธรรมวัตร, บรรณาธิการ. 2541. วิถีวรรณคดีลาวในชุมชนสองฝั่งโขง. เอกสารประชุมทาง
วิชาการ 60 ปี รองศาสตราจารย์ ศรีศกร วลลิโกดม วันที่ 19 กันยายน 2541. คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สนับสนุนโดย โครงการเมธี
วิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. หน้า 75-94.

บทความ

เชาว์ ไรจนแสง. 2546. “การค้าผ่านชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า ลาวและ
กัมพูชา,” วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช. 16 (2), หน้า 42-49.

วินิจ ประสิทธิ์. 2543. “ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรแห่งกำแพงนครเวียงจันทน์ อีกหนึ่ง
น้ำพระทัยจากในหลวงสู่บ้านพี่เมืองน้อง,” เทคโนโลยีชาวบ้าน. 13 (252), หน้า 56-58.

สุมาลี สุขตานนท์. 2546. “เมืองหน้าด่านเศรษฐกิจของไทยในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ,” จุฬาลงกรณ์วารสาร. 15 (60), หน้า 11-22.

สุวิทย์ ธีรสาวิต. 2541. “การค้าชายแลกเปลี่ยนของลาวในกลุ่มแม่น้ำโขง ตั้งแต่ลาวได้เอกราชถึง
ค.ศ. 1975,” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 15 (2), หน้า 39-59.

อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์. 2542. “โครงการศึกษาแนวทางความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระดับ
อนุภูมิภาคระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ กรณีพื้นที่จังหวัดน่าน พะเยา เชียง
สปป.ลาว และจีนตอนใต้,” วารสารสุขโขทัยธรรมิกราช. 12 (2), หน้า 126-139.

เอกสารประกอบการสัมมนา, รายงานการประชุม

การสัมมนาบทบาทของนักธุรกิจอีสานใต้กับช่องทางการลงทุนในเขตวงกลมเศรษฐกิจ : ลาว
เวียดนาม. 2537. อุบลราชธานี. 4-5 มิถุนายน 2537. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

การสัมมนาเรื่องก้าวเดินไปข้างหน้ากับการค้าไทย-ลาว. 2542. 30 พฤศจิกายน. อุบลราชธานี:
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ธนาคารแห่งประเทศไทย.

สรุปการสัมมนา เรื่องวิสัยทัศน์นักพัฒนา สปป.ลาว เวียดนามและการปรับตัวของนักลงทุนไทย.
2544. 8 สิงหาคม. ขอนแก่น: สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา. 2538. บทสรุปสำหรับ
ผู้บริหารเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมใน 9 จังหวัดเป้าหมาย และการกระจายไปสู่จังหวัด
ใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน กรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตตะวันออกเฉียงเหนือ
ของแหลมทอง (ขอนแก่น-นครพนม-ลาว-เวียดนาม) และสรุปผลการสัมมนาเรื่องการพัฒนา
ความร่วมมือทางเศรษฐกิจบนถนนหมายเลข 8. กรุงเทพฯ: ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจ
รายสาขา.

วิญญู คุวานัน และคนอื่นๆ. 2537. การสัมมนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-ลาว ในกระแส
โลกาภิวัตน์. ขอนแก่น: ม.ป.พ.

สถิติการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย พม่า ลาวและกัมพูชา ปี 2545. 2545. กรุงเทพฯ: กลุ่ม
สารสนเทศด้านการค้า กรมการค้าต่างประเทศ.

สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์. 2539. รายงานการสัมมนาทาง
วิชาการ เรื่องกลยุทธ์ของประเทศไทยต่อเพื่อนบ้านในการวางแผนผลิตสินค้าเกษตร.
2539. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์.

3. สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์

วิทยานิพนธ์และวิจัย

กิ่งแก้ว เพ็ชรราย. 2543. *วิเคราะห์นิทานลุ่มน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์: รายงานการวิจัย*. อุตรดิตถ์:

สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์.

ผู้วิจัยได้รวบรวมทั้งหมด 134 เรื่อง จำแนกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานวีรบุรุษ นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานเรื่องสัตว์ นิทานมุขตลก และนิทานเรื่องผี พบว่านิทานได้แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มชนบริเวณลุ่มน้ำปาด จ.อุตรดิตถ์ หลายด้าน ได้แก่ สถาบันครอบครัว ความเชื่อมีความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผี และคาถาอาคม ด้านประเพณีที่ปรากฏเป็นประเพณีส่วนบุคคล ค่านิยมที่นัยก่อบุคคลผู้มีสติปัญญา มีความรู้และมีจิตใจโอบอ้อมอารีและนิทานยังเป็นตัวถ่ายทอดแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมสืบทอดต่อมา

คำตัน บุญณณี. 2545. *คุณภาพชีวิตของประชาชนในกำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ*

ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้กล่าวถึงการศึกษาระดับคุณภาพชีวิต และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากรที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลกำแพงนครเวียงจันทน์ สปป.ลาว โดยทำการศึกษาจากหัวหน้าครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในกำแพงนครเวียงจันทน์ มีคุณภาพชีวิตระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา อาชีพ ปัจจัยด้านเพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายรับและรายจ่ายของหัวหน้าครัวเรือน

จารุวรรณ ขำเพชร และคนอื่น ๆ. 2546. *รายงานการวิจัย เรื่องวัฒนธรรมสัมพันธ์ชายแดนไทย-*

ลาว. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

รายงานการวิจัยเรื่องนี้ ศึกษาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมสัมพันธ์ชายแดนไทย-ลาว ซึ่งเมื่อดินแดนบริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขง ถูกแยกออกเป็นสองประเทศ ทำให้คนลาวที่อาศัยอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงจึงกลายเป็นประเทศไทย ที่มีสำนึกทางชาติพันธุ์ที่เป็นลาวทับซ้อนกับสำนึกความเป็นไทย จนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวัฒนธรรมบริเวณชายแดนสองฝั่งแม่น้ำโขงเกิดขึ้น โดยพื้นฐานของความสัมพันธ์ในลักษณะกลุ่มเครือญาติ วัฒนธรรมสัมพันธ์ชายแดนไทย-ลาว ทำให้

เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า สภาวะไร้พรมแดนและความเป็นสัญญากาศของรัฐ-ชาติ ในความคิดร่วมของผู้คนบริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขง ที่ใช้ชีวิตอยู่บริเวณชายแดนไทย-ลาว แม้ว่าส่วนทางการทั้งรัฐไทยและรัฐลาวจะมีความพยายามในการเข้าควบคุมพื้นที่ หรือจัดระเบียบชายแดนมาโดยตลอดก็ตาม

ชินวัฒน์ แม้นเดช. 2540. *ความคิดเห็นของชาวลาวอพยพที่มีต่อปัจจัยผลักดันออกจากประเทศไทย และปัจจัยดึงดูดกลับไปตั้งถิ่นฐานในประเทศลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.

จากบทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของชาวลาวอพยพ ที่มีต่อปัจจัยผลักดันออกจากไทยหรือกลับไปยังถิ่นฐานเดิมในลาว โดยทำการสำรวจประชากรชาวลาว ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ที่อยู่ศูนย์อพยพบ้านนาโพธิ์ จังหวัดนครพนม และ สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก จังหวัดสระบุรี โดยผู้อพยพทั้งหมดยังคงปฏิเสธการเดินทางกลับไปยังประเทศลาว เพราะความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของตนเอง และครอบครัว และรัฐบาลปัจจุบันยังคงเป็นคอมมิวนิสต์ มีเพียงส่วนน้อยที่อ้างถึงเศรษฐกิจของลาวต่ำกว่าไทย

โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นนั้น ได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน รายได้ ภูมิหลังการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้ชีวิตอยู่ในไทย ชาติพันธุ์ อาชีพก่อนการอพยพและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะว่า

1. รัฐบาลไทย – รัฐบาลลาว และ UNHCR จะต้องร่วมมือกันในรูปแบบไตรภาคีกันต่อไป หากขาดฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จะแก้ปัญหาผู้อพยพได้ยากขึ้น
2. รัฐบาลไทยต้องยืนยันไม่ให้สัญชาติไทยแก่ชาวลาวอพยพทุกคนทุกกลุ่ม
3. รัฐบาลลาวต้องยอมรับชาวลาวอพยพทุกกลุ่มกลับประเทศ ภายใต้เงื่อนไขที่ตกลงกัน
4. รัฐบาลไทยต้องไม่สนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพอย่างเสรี

เพ็ญศรี เจริญวานิช และ สมจิตร จีงสงวนพร. 2540. *การให้บริการของโรงแรมต่อผู้ให้บริการ:*

ศึกษาเปรียบเทียบของโรงแรมในประเทศไทย (หนองคาย) และในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เวียงจันทน์). รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานวิจัยนี้นำเสนอเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรมต่อผู้ให้บริการ ระหว่างโรงแรมที่ตั้งอยู่ในจังหวัดหนองคาย กับ โรงแรมที่ตั้งอยู่ในนครเวียงจันทน์ จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่เคยใช้บริการในโรงแรมทั้งสองแห่ง มีระดับความพอใจในการให้บริการในโรงแรมที่

หนองคายมากกว่าที่เวียงจันทน์ ในเรื่องของบรรยากาศทำเลที่ตั้งและความปลอดภัย ซึ่งปัญหาและอุปสรรคของโรงแรมทั้งสองแห่ง คือ ปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ ความสามารถในการสื่อสารด้านภาษา การบริการไม่หลากหลาย รวมทั้งค่าบริการสูงเกินไป

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมบริการของโรงแรมที่หนองคาย อาทิ ปรับปรุงเรื่องความสะดวก เพิ่มบริการที่หลากหลายรูปแบบและครบวงจร พัฒนาฝึกอบรมบุคลากรที่ให้บริการ ปรับลดราคาและค่าบริการให้เหมาะสม ปรับปรุงการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อให้โรงแรมมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. 2543. *พื้นที่และความหมายของการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เมืองหลวงพระบาง เป็นพื้นที่ที่มีความหมายในฐานะเมืองอันเป็น “ศูนย์กลางทางวัฒนธรรม” ของชาวลาว ในปัจจุบัน คณะกรรมการมรดกโลกพยายามอธิบายให้พื้นที่เป็น “มรดกโลกของมวลมนุษยชาติ” ภาครัฐใช้ความหมายของทั้ง 2 ชุดในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ภาคเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว พยายามต่อรองกับภาครัฐเพื่อให้ผลประโยชน์ของตนเองเพิ่มขึ้น สื่อมวลชนยังเป็นอีกกลุ่มหนึ่งในการกำหนดภาพลักษณ์ของเมืองหลวงพระบาง

แต่สำหรับชาวเมืองหลวงพระบาง กลับใช้สถานภาพความเป็นเมืองมรดกโลก และการมาเยือนของนักท่องเที่ยว เพื่อรวมเอาอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของตนเข้ากับโลกที่ขยายขอบเขตออกไปจากกรอบการรับรู้เดิม

มาซุฮารุ, โยชิยุกิ. 2546. *ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของราชอาณาจักรลาวล้านช้าง: สมัย*

คริสต์ศตวรรษที่ 14-17 จาก “รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป” ไปสู่ “รัฐกึ่งเมืองท่า”.

กรุงเทพฯ.

หลวงพระบาง ซึ่งกลายเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านช้าง จะสันนิษฐานได้ว่า ได้มีการก่อตั้งรัฐแล้วในระหว่างปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 14 โดยประมาณ เมื่อพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้รัฐเกิดขึ้น ซึ่งสามารถชี้ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองได้ สามประการ คือ (1) หลวงพระบางและเขตใกล้เคียงเป็นแหล่งผลิตของสินค้าสำคัญบางอย่าง (2) หลวงพระบางตั้งอยู่ที่จุดเชื่อมโยงของเส้นทางคมนาคมระดับภูมิภาค จึงมีความได้เปรียบในการรวบรวมผลิตผลในภาคเหนือของลาว (3) หลวงพระบางยังตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมระดับสากลระหว่างขุนนางของจีนกับบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย จึงมีความสะดวกในการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับโลกภายนอก

ครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 13 ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างอาณาจักรล้านช้างตอนต้น กับราชวงศ์หมิงของจีนนั้น มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างพื้นฐานการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอาณาจักร อาณาจักรล้านช้างไม่เพียงแต่ตั้งอยู่บริเวณภายในของภาคพื้นทวีปในแง่ภูมิศาสตร์เท่านั้น หากยังผูกพันทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดกับ“อาณาเขตภายในภาคพื้นทวีปทางเหนือ” โดยมีญวนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าอาณาจักรล้านช้างได้ก่อตั้งและเจริญก้าวหน้าในฐานะที่เป็น “รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป” จนกระทั่งถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15

ระหว่างปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 อาณาจักรล้านช้างมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด การเพิ่มขึ้นของความตึงเครียดในตลาดต่างประเทศที่มีต่อสินค้าลานั้น ก็น่าจะเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้อาณาจักรล้านช้างขยายอิทธิพลทางการเมืองออกสู่ภูมิภาคกว้างขวางกว่าสมัยก่อน ครั้นถึงคริสต์ศตวรรษที่ 16 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาณาจักรล้านช้าง กับอยุธยาและกัมพูชาใกล้ชิดขึ้น อันทำให้เครือข่ายทางเศรษฐกิจของอาณาจักรล้านช้างขยายออกไปสู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้เรื่อยๆ ภายหลังจากการย้ายราชธานีในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 อาณาจักรล้านช้างสามารถติดต่อกับภูมิภาคใกล้เคียงได้สะดวกขึ้น ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนจาก “รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป” ไปสู่ “รัฐกึ่งเมืองท่า” (a semi-port state) ซึ่งได้ผูกพันการค้าทางทะเลระหว่างชาติอย่างใกล้ชิด ทั้งๆ ที่ไม่ได้อยู่ติดทะเล

ในครั้งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 17 อาณาจักรล้านช้างก้าวเข้าสู่สมัยเจริญรุ่งเรืองที่สุด เรียกว่า “ยุคทอง” ซึ่งสินค้าออกในขณะนั้น ได้แก่ แร่ธาตุ และ ของป่า ซึ่งการค้ากับต่างประเทศของอาณาจักรล้านช้างเจริญก้าวหน้าถึงจุดสูงสุด ซึ่งเรียกได้ว่า “ยุคของการค้า” แต่ในครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นที่ยอมรับกันว่ายุคของการค้าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปิดฉากลง การเสื่อมลงของการค้าระหว่างยุโรปกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้นคงเป็นอุปสรรคไม่น้อยในการส่งออกของอาณาจักรล้านช้าง ความสัมพันธ์อันตึงเครียดระหว่างอาณาจักรล้านช้าง กับอยุธยาและกัมพูชานั้น ย่อมมีผลกระทบกระเทือนถึงการค้ากับต่างประเทศโดยตรง จึงสันนิษฐานได้ว่าเมื่อมาถึงครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 17 การค้าต่างประเทศของอาณาจักรล้านช้างลดลงทุกที อันทำให้ “ยุคทอง” ของอาณาจักรดังกล่าวอวสานลง ไปพร้อมกับการสิ้นสุดของ “ยุคของการค้า”

รัตติกกร สมฤทธิ์. 2546. ผลกระทบทางสุขภาพของประชาชน จากการเปิดตลาดการค้าชายแดน

ไทย-ลาว ณ จุดผ่อนปรนบ้านฮวก กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาของการเปิดตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว และ
ศึกษาภาวะสุขภาพของประชาชน ณ จุดผ่อนปรนบ้านฮวก กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา จาก
การศึกษาพบปัญหาในด้านต่างๆ อาทิ ปัญหาโรคติดต่อชายแดน เช่น โรคติดต่อในระบบทางเดิน
อาหาร โรคติดต่อในระบบทางเดินหายใจ โรคที่เกิดจากยุงลายเป็นพาหะ เป็นต้น ปัญหาเพิ่มภาระ
ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการบุกรุกเขตอุทยาน
แห่งชาติภูซาง ปัญหาขยะที่เพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการกำหนดมาตรการควบคุมการเข้า-ออกของประชาชนจาก สปป.
ลาว และทบทวนระเบียบในข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาการเข้ามาของประชาชนจาก สปป.ลาว
ด้วย

วารุณี ไอสถารมย์ และคนอื่น ๆ. 2544. ลาวสู่หยั่ง-ไทยรู้อะไร : วิเคราะห์แบบเรียนสังคมศึกษา.

กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค.

การวิเคราะห์แบบเรียนสังคมศึกษาของ สปป.ลาว กับ ประเทศไทย โดยแบบเรียนวิชา
สังคมศึกษาของ สปป.ลาว จะนำเสนอเพื่อกล่อมเกลายาวชนลาวให้มีความรู้รอบด้านพร้อม
กับเน้นให้รักชาติอย่างมีทิศทาง ชัดเจนว่า จะรักอะไรของชาติ รักอย่างไร รักทำไม ยังสอนให้
ยาวชนมีคุณสมบัติรักการเรียนรู้ มีความกล้าหาญ ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักคบเพื่อน นับถือและ
รู้บุญคุณของชาวนา ไม่อภัยพละทั้งถิ่นละทั้งประเทศ อีกทั้งยังวางแนวทางให้ยาวชนรู้จักหน้าที่
ของตนรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีเป้าหมาย รู้จักออกแรงทั้งด้วยสมองและมือตีน

อุดมการณ์ชาตินิยมของไทยมีมายาวนานไม่ว่าแบบรัฐนิยม เผ่าพันธุ์นิยม ทหารนิยม
อนุรักษนิยม ล้วนใช้สื่อเป็นเครื่องมือ แบบเรียนวิชาสังคมของไทยเป็นสื่อที่มีพลังอำนาจมาก ใน
การครอบงำยาวชนและคนไทย เน้นสูตรรักชาติ ภูมิใจในชาติด้วยการยืนตรงเคารพธงชาติ ซึ่ง
นิยามของพลเมืองดี ก็คือ ผู้ที่เชื่อฟัง ยอมตามอำนาจรัฐอย่างศิโรราบ ไม่เคลือบแคลงสงสัย ไม่
เรียกร้องสิทธิใดๆ ไม่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและผู้นำ แบบเรียนยังจำขังให้ยาวชนมีอคติ เยอหยิ่ง
ดูแคลนและมีท่าทีไม่เป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน หลงใหลศรัทธาต่อสหรัฐอเมริกา เพราะถือว่าเป็น
ชาติที่เจริญแล้ว การศึกษาของไทยเดินทางมาสู่จุดวิกฤต โรงเรียนคือคุกทางปัญญา การจะ
แก้คุกปัญญา เพื่อพัฒนาคนไทย สร้างสรรค์ปัญญาให้สังคม จึงจำเป็นต้องรู้ว่าแบบเรียนของเรา
สอนให้ยาวชนคนไทยรู้อะไร มองเปรียบเทียบให้ว่า จริงๆ แล้ว ลาวสู่หยั่ง-ไทยรู้อะไร

วีระ อาโนลัก. 2545. การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์ในเมือง กรณีศึกษา เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ผู้วิจัยทำการศึกษารื่อง แนวทางการอนุรักษ์ ย่านประวัติศาสตร์ในเมืองท่าแขก ของ สปป.ลาว เมืองท่าแขกถือได้ว่าเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีอาคารห้องแถวที่ได้รับอิทธิพลมาจากฝรั่งเศสและอเมริกา มีอายุมากกว่า 50 ปี แต่สาธารณูปโภค ยังมีสภาพทรุดโทรมอยู่ ส่วนการค้าขายมีลักษณะเป็นเพียงศูนย์กลางของชุมชน มักขายของชำ

ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการขึ้นทะเบียนอาคารห้องแถว และกำหนดพื้นที่ให้เป็นเขตอนุรักษ์มรดก ควรมีการปรับปรุงสาธารณูปโภค มีมาตรการในการส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ รวมทั้งควรปลูกจิตสำนึกในคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ส่วนในด้านการพัฒนาและอนุรักษ์อาคาร ผู้วิจัยเสนอดังนี้ คือ อาคารที่ได้รับอิทธิพลมาจากฝรั่งเศส ควรใช้วิธีการปฏิสังขรณ์ และฟื้นฟูสภาพ ส่วนอาคารที่ได้รับอิทธิพลจากอเมริกา ควรใช้วิธี Design Guidelines หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรช่วยเหลือด้านงบประมาณและให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ด้วย

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (ม.ป.ป.). โครงการสารคดี ลาวตอนล่าง “สะพานนะเขต สาละวัน เขกของ

จำปาสักและอัตตะปือ ห้าแขวงลาวตอนล่าง”. กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค.

สะพานนะเขต สาละวัน เขกของ จำปาสัก และอัตตะปือ 5 แขวงลาวตอนล่าง มีพื้นที่อยู่ในเขตลาวตอนล่างของ สปป.ลาว อาณาเขตทิศเหนือติดกับแขวงคำม่วน ทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ลาวตอนล่างมีประชาชนดั้งเดิม 2 กลุ่ม คือ ชนเผ่าลาวลุ่ม และชนเผ่าลาวเทิง ซึ่งชนเผ่าลาวเทิงจำนวนหนึ่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานในระบอบรัฐ ตั้งแต่ระดับเจ้าแขวง จนถึงหัวหน้าฝ่ายงานประจำแขวง ปัจจุบันภาครัฐได้เอาใจใส่ต่อชนเผ่าลาวเทิง ทั้งด้านการศึกษาโดยจัดให้มีโรงเรียนชนเผ่าโดยเฉพาะ และส่งเสริมการทำกินบนพื้นที่ที่ถาวรเช่นกันกับชาวลาวลุ่ม

พื้นที่ลาวตอนล่างมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของลาวหลายอย่าง เช่น ป่าไม้ แร่ใยหิน ทองคำ ตะกั่ว เหล็ก โดยเฉพาะทรัพยากรจากสายน้ำที่กระจายอยู่ในพื้นที่สามารถนำขึ้นมาให้ประโยชน์ต่อการปลูกข้าว 2 ฤดู และการสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้า ลาวตอนล่างมีลักษณะเด่นที่สำคัญ ทั้งด้านวิถีชีวิตและวิถีวัฒนธรรมของชนเผ่าลาวลุ่มและลาวเทิง ในด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณี พิธีกรรม ผสานกับสภาพภูมิประเทศที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ปัจจุบันลาวตอนล่างกับไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ตั้งแต่ระดับประชาชน ภาครัฐและนโยบายของประเทศ ทั้งนี้เป็นผลมาจาก แนวคิดการดำเนินความสัมพันธ์ที่ยึด ประโยชน์ส่วนรวมทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ แทนความแตกต่างทางด้านลัทธิการปกครอง ส่งผลดีต่อการค้า การท่องเที่ยว การศึกษา การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผล เชิงปฏิบัติที่สำคัญ คือทั้งสองประเทศได้ร่วมกันลงทุนสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่2 เชื่อมต่อระหว่างแขวงสะหวันนะเขตกับจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งจะทำให้เชื่อมความสัมพันธ์ และก่อ ประโยชน์แก่ไทยและลาว

ศุภางค์ นันตา. 2542. การเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จาก สปป. ลาว ของผู้รับสารตามแนว

ชายแดนไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพของสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ จากสปป.ลาว ที่เข้ามายัง ชายแดนไทยและการเปิดรับสื่อของผู้รับสาร ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจของรายการวิทยุ- โทรทัศน์ของ สปป.ลาว จากการศึกษาพบว่า สัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ของสปป.ลาว เข้ามายัง ชายแดนไทย ที่จังหวัดหนองคาย มุกดาหารและอุบลราชธานี ซึ่งจุดเด่นของรายการวิทยุ-โทรทัศน์ ของลาว คือ ไม่มีโฆษณา มุ่งให้ความรู้แก่ผู้ชม ผู้ฟัง แต่มีจุดด้อย คือ รูปแบบของรายการและ เทคนิคภาพและเสียงยังไม่พัฒนา ซึ่งผู้รับสารส่วนใหญ่เปิดรับชมรายการจากลาวโดยไม่ตั้งใจ แต่ ในส่วนที่ตั้งใจจะเป็นเพราะด้านภาษาและบางพื้นที่สัญญาณของไทยยังไม่ชัดเจนเท่ากับสัญญาณ จาก สปป.ลาว และเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการลุ่มน้ำโขง ต้องคอยติดตามข่าวคราวความ เคลื่อนไหวของ สปป.ลาว ว่าข่าวใดมีผลกระทบต่อประเทศไทยหรือไม่ เกี่ยวกับแง่ความมั่นคง ระหว่างประเทศ และพบว่าผู้รับสารบางคนจะเปิดรับสื่อจากการบอกกล่าวหรือรับฟังตามญาติ พี่น้องหรือเพื่อนบ้าน ซึ่งเรียกได้ว่า เป็นอิทธิพลของบุคคล (Personal Influence)

สถาบันวิจัยสังคม. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างล้านนา ล้านช้าง : กรณีศึกษาศิลปกรรมในเมือง

เชียงใหม่และหลวงพระบาง. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย-เชียงใหม่.

บทวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างล้านนาและล้านช้าง โดยแยกศึกษา ความสัมพันธ์ในหลายด้าน ด้านประวัติศาสตร์ ในพงศาวดารของทั้งสองแคว้น ระบุถึง ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ด้านสถาปัตยกรรม ศึกษา 2 ประเด็น คือ เจดีย์และวิหาร พบว่า เจดีย์ในหลวงพระบางมีอิทธิพลของเจดีย์ในศิลปะล้านนาปะปนอยู่ ส่วนวิหารการเลือกที่ตั้ง และ องค์ประกอบของศาสนสถาน พบว่า คล้ายคลึงกันมาก ด้านประติมากรรม ทั้งสองเมืองต่างนับถือ ศาสนาพุทธเป็นหลัก ประติมากรรมที่ศึกษาจึงเป็นพระพุทธรูป โดยพระพุทธรูปที่สื่อถึง

ความสัมพันธ์ของทั้งสองแคว้น เริ่มพบตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 20 แสดงถึงอิทธิพลจาก พระพุทธรูปแบบเมืองน่าน ด้านจิตรกรรม งานจิตรกรรมลายคำ (ฟอกคำ) น่าจะเป็นลักษณะงาน พื้นฐานที่อยู่ร่วมกันของเชียงใหม่และหลวงพระบางและอาจนับเป็นงานจิตรกรรมพื้นเมืองด้วย จึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองแคว้นมีอยู่อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกัน

สุพร พิรมฤกร. 2539. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีการดำรงชีวิต ของชุมชน กับป่า: กรณีศึกษาป่าชุมชน หมู่บ้านปากอ ตำบลแสงกา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย.

วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การจัดการดูแลป่านั้นควรต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ชุมชนกับป่า ซึ่งแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันตามลักษณะทางกายภาพ สังคม ความคิดและความ เชื่อของแต่ละชุมชน โดยความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้และทดสอบ โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามากระทบเป็นตัวทดสอบจนกลายเป็นวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน

แต่อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตของชุมชนมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและเผชิญอยู่ การที่ชุมชนสามารถดำรงอยู่มาเป็นระยะเวลานานเช่นนี้เป็น ตัวสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนด้านต่างๆ ระดับหนึ่ง

สุมิตร ปิติพัฒน์. 2544. กลุ่มชาติพันธุ์ไทในเมืองเชียงใหม่ แขวงหลวงพระบาง ประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. กรุงเทพฯ: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กลุ่มชาติพันธุ์ไทในเมืองเชียงใหม่ ประกอบด้วย กลุ่มไทกา ไทเหมื่อน และไทยวน ซึ่งแต่ละ กลุ่มต่างมีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานที่แตกต่างกัน แม้เงื่อนไขทางการปกครองและการเมือง จากหลวงพระบางจะส่งผลต่อวัฒนธรรมในท้องถิ่นในเชิงสลายพลังและคุณค่าของวัฒนธรรม ดังเดิม แต่อิทธิพลดังกล่าวได้ทำหน้าที่ในเชิงตรงข้าม คือการเสริมสร้างพลังความสัมพันธ์ระหว่าง กลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่นกับชาติพันธุ์ที่มีอำนาจการปกครองที่เหนือกว่า ซึ่งเป็นบูรณาการทาง สังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนและอิทธิพลในระดับท้องถิ่นของชาติมากขึ้น

เสนหา บุญรักษ์และคณะ. 2542. ภูมินามจังหวัดพิษณุโลก: โครงการศึกษาค้นคว้าวิจัยทาง

วัฒนธรรม. สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏพิษณุโลก.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ แม่น้ำ ลำคลอง ถ้ำ น้ำตก ภูเขา ถนน ในจังหวัดพิษณุโลก

โดยแจกแบบสอบถามปลายเปิดแก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ให้เล่าประวัติความเป็นมา โดยวิทยากร 3 คน เล่าภูมินามเดียวกัน ถ้าเล่าตรงกัน ผู้วิจัยได้สรุปเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ถ้าเล่าเรื่องราวต่างกัน ก็จะสรุปไว้ทั้ง 2 หรือ 3 สำนวน ให้เห็นถึงที่มาของชื่อที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จำแนกที่มาของการตั้งชื่อว่ามีสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้ การตั้งชื่อตามพันธุ์พืชไม้ การตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ การตั้งชื่อตามนิทาน ตำนาน การตั้งชื่อตามประวัติศาสตร์บอกเล่า การตั้งชื่อตามเหตุการณ์แรกตั้งหมู่บ้าน การตั้งชื่อตามบุคคลสำคัญ การตั้งชื่อตามชื่อสัตว์ การตั้งชื่อตามการประกอบอาชีพ การตั้งชื่อเพื่อเป็นสิริมงคล และการตั้งชื่อด้วยสาเหตุอื่นๆ แต่ในงานชิ้นนี้ยังไม่สามารถรวบรวมภูมินามได้ครบถ้วน เนื่องจากบางชื่อไม่สามารถหาประวัติความเป็นมาของชื่อได้ หรือไม่ได้รับข้อมูลในบางพื้นที่

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2546. รายงานผลการ

สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับเขื่อนปากมูล ในอำเภอฟันผาลม้งสาร ขง
เจียม สิริธรจังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับเขื่อนปากมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความเดือดร้อนจากการเปิด - ปิดประตูระบายน้ำในกรณีต่างๆ และผลกระทบที่ได้รับ ตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และตัดสินใจเกี่ยวกับการเปิด - ปิด ประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล

จากผลการศึกษา สำหรับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนในการเปิด - ปิด ประตูระบายน้ำในกรณีต่างๆ นั้น ระบุสาเหตุสำคัญได้ดังนี้

- กรณีปิดตลอดปี เปิด 4 เดือน (ก.ค.-ต.ค.) และเปิด 5 เดือน (ก.ค.-พ.ย.) จะได้รับความเดือดร้อนเรื่อง ภาวะน้ำท่วม และปริมาณปลาและกุ้งลดลง

- กรณีเปิดตลอดปี จะได้รับความเดือดร้อน เรื่อง ขาดแคลนน้ำ และปริมาณปลา กุ้งลดลง

- กรณีเปิด 8 เดือน (เม.ย.-พ.ย.) จะได้รับความเดือดร้อนเรื่อง ขาดแคลนน้ำ และภาวะน้ำท่วม

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในความคิดเห็นของประชาชน มองว่าการไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เป็นเพราะ มีผู้อยู่เบื้องหลังในชุมชนการเรียกร้อง แก้อไขแล้วกลุ่มที่เดือดร้อนยังไม่พอใจ แต่ละกลุ่มไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลประนีประนอมมากทำให้แก้ปัญหาไม่ได้ พวกที่ประท้วงเป็นคนละกลุ่มกับผู้เดือดร้อน ซึ่งข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไข

ปัญหา คือ ขอให้รัฐบาลมีความเด็ดขาดในการสลายม็อบ การเปิด – ปิดให้อยู่ดุลยพินิจของรัฐบาล
ให้ความช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนจริง ควรมีคลองส่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

อภิรดี สรวิสูตร. 2543. การประยุกต์ใช้ข้อมูลดาวเทียมต่างระดับความละเอียดและระบบ

สารสนเทศภูมิศาสตร์ในการศึกษาการใช้ที่ดินและสิ่งปกคลุมดินบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย
- ลาว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของข้อมูลระยะไกลที่มีความละเอียดของจุดภาพ
แตกต่างกัน ในการทำแผนที่การจำแนกการใช้ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน
2. ศึกษาศักยภาพของการประยุกต์ใช้ข้อมูลระยะไกลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ใน
การศึกษาการใช้ที่ดินบริเวณชายแดนไทย-ลาว

จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลดาวเทียมที่ใช้มีความผิดพลาดเชิงคลื่นทำให้เกิดลายเส้นบน
ภาพดาวเทียม JERS-1 และมีการเริ่มต้นจุดภาพในแนวตั้งที่ผิดปกติบนภาพดาวเทียม ADEOS จึง
ได้มีการพัฒนาโปรแกรมภาษาปาสคาลแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ช่วยให้ภาพของดาวเทียมทั้ง
สองชัดเจนมากขึ้น และเนื่องจากตามแนวชายแดนไทย-ลาว ยังมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดม
สมบูรณ์อยู่อย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ดาวเทียมในการสำรวจพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดย
เมื่อนำข้อมูลของดาวเทียม NOAA, JERS – 1 และ LANDSAT มาผสมรวมข้อมูลเชิงสังเคราะห์ด้วย
การจำแนกประเภทการใช้ที่ดินและสิ่งปกคลุมที่ดิน ทำให้ทราบความสามารถของข้อมูลระยะไกลที่
มีความละเอียดของจุดภาพแตกต่างกันในการทำแผนที่ ได้ดีของข้อมูลดาวเทียมทั้งสามชนิด

ภายใต้แนวคิดการเชื่อมโยงลักษณะเชิงสังคมกับข้อมูลจุดภาพ ได้ศึกษาศักยภาพการ
ประยุกต์ใช้ข้อมูลดาวเทียมต่างระดับความละเอียดเชิงพื้นที่กับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดย
การนำผลของข้อมูล NOAA มาประยุกต์ใช้ 2 ด้าน คือ คำนวณความหนาแน่นของประชากร และ
จำนวนพื้นที่ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อประชากร พบว่า ศักยภาพการใช้ประโยชน์ข้อมูล
ดาวเทียมร่วมกับระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์นั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้

อมรทิพย์ อมราภิบาล. 2542. รายงานวิจัย เรื่องมิติวัฒนธรรมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน:

กรณีศึกษาชายแดนไทย-ลาว พื้นที่จังหวัดหนองคาย. ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ไทย – ลาว เชิงประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์
2. เพื่อศึกษาสัมพันธ์ไทย – ลาว ยุคร่วมสมัย

3. เพื่อศึกษาผลกระทบของประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และความร่วมมือต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับชายแดน และผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายของรัฐในระดับพื้นที่ชายแดน โดยใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสาร , สทนากลุ่ม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชาชน

ผลการวิจัย

การปฏิรูปการปกครองสมัชชาครั้งที่ 5 ทำให้ภาคอีสานและภาคอื่นๆ อยู่ใต้อำนาจส่วนกลาง การปฏิรูปการศึกษาและคมนาคมทำให้เกิดความกลมกลืนทางวัฒนธรรมยิ่งขึ้น, บริเวณหลายแห่งในจังหวัดหนองคาย คนลาวและคนไทยมีความสัมพันธ์กันทั้งทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมประเพณี เรื่องราวในอดีตทำให้เกิดความสัมพันธ์ได้ทั้งทางบวกและทางลบ มีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย – ลาว เช่น การสืบเชื้อสาย ความเป็นเครือญาติ การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีร่วมกัน เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ เช่น ความเจ็บปวดจากการทำสงคราม การถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่าง การอ้างสิทธิ์ในเรื่องพระพุทธรูปสำคัญ เป็นต้น และปรากฏการณ์ทั้งอดีตและปัจจุบันส่งผลทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งข้อมูลในอดีตนั้นมีผลอย่างมากต่อทัศนคติและพฤติกรรมในปัจจุบัน

อรรถ นันทจักร. 2537. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานนักวิชาการและแนวทางการสร้างโครงการวิจัยร่วมไทย-ลาว. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.

ปัญหาสำคัญของการร่วมมือกันทำวิจัย คือ การที่เราไม่รู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของนักวิชาการ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอินโดจีน หากได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักวิชาการในสถาบัน หน่วยงานของรัฐ ในสปป.ลาวแล้ว ย่อมเป็นการเริ่มต้นที่ดีต่อโครงการความร่วมมือวิจัยระหว่างประเทศในครั้งต่อไป จากการศึกษาพบว่านักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ในสปป.ลาว ส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาจากประเทศสังคมนิยม ทั้งในยุโรป ตะวันออกและเอเชีย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาษาที่ใช้ได้ดี คือ ภาษาเวียดนามและภาษาไทย โดยนักวิชาการส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางวรรณคดีและภาษาศาสตร์ โดยนักวิชาการของสปป.ลาว ต้องการมาฝึกอบรมและศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในไทย

ผู้วิจัยได้มีการเสนอแนะว่า ในการดำเนินการโครงการช่วยเหลือ ควรกำหนดนโยบายในระดับชาติให้ชัดเจน และควรมีกกลุ่มผู้ประสานงานคอยปฏิบัติหน้าที่อย่างใกล้ชิด เพราะปัญหาสำคัญที่พบในการทำงานใน สปป.ลาว คือ ความล่าช้าและความไม่ชัดเจนในวิธีปฏิบัติ

หนังสือ

โกสุ่ม จันทรศิริ. 2543. “การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์แถบลุ่มแม่น้ำโขง ตอนที่ 1 หลวงพระบาง.” ใน พลัปลึง คงชนะ, และธวัชชัย พรหมณะ, บรรณาธิการ. 2543. ลาว:

ภูมิลักษณะลุ่มน้ำโขง ประชาชนและวัฒนธรรม. 65-66. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผู้เขียนได้มีโอกาสได้ไปเยี่ยมชม โรงพยาบาลในหลวงพระบาง พบว่า จะเป็นโรงพยาบาลขนาดกลาง มีองค์กรต่างประเทศเข้ามามีบทบาทในการสร้าง Infrastructure ของโรงพยาบาลงานวิจัยทางการแพทย์ ใน สปป.ลาว ยังมีน้อยมาก เพราะขาดเครื่องมือวิทยาศาสตร์ และบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านต่างๆ

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางว่า ควรทำวิจัยในด้าน Biodiversity หรือทางด้าน Genetic Diseases หรือโรคทางพันธุกรรมอื่นๆ หรือทางด้านโรคติดต่อทั่วไปและระบาดวิทยา รวมทั้งการศึกษาสมุนไพรในแง่ของการอนุรักษ์และการแพทย์ ซึ่งการทำวิจัยหรือการศึกษาในด้านต่างๆ ต้องติดต่อประสานงานกับบุคลากรในพื้นที่ เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล แต่การทำวิจัยจะสำเร็จไม่ได้ ถ้าไม่มีแหล่งเงินทุนในการสนับสนุน ทั้งนี้การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศอีกด้วย

ลำน้ำโขง: ศรัทธา คุณค่าและความทรงจำ. 2546. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

หนังสือเล่มนี้ต้องการสื่อถึงความสำคัญของแม่น้ำโขงที่นับได้ว่าเป็นสายน้ำที่ยิ่งใหญ่ หล่อเลี้ยงคนจำนวน 60 ล้านคนในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการระเบิดแก่งในแม่น้ำโขงเป็นการกระทำหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นกับแม่น้ำสายนี้

แต่เมื่อผู้คนกลุ่มหนึ่งมีสำนึกต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติรากเหง้าของชีวิต ของวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่สืบทอดกันมายาวนานหลายชั่วอายุ การเดินทางของโครงการเปิดแก่งก็ไม่ง่ายอย่างที่ผู้วางแผนไว้เมื่อหลายสิบปีที่แล้ว ข้อมูลอีกด้านของโครงการที่ไม่เคยได้เปิดเผยออกมาให้ประชาชนทราบการเคลื่อนไหวคัดค้านของกลุ่มรักษ์เชียงของ สะท้อนเสียงคนท้องถิ่นซึ่งจะได้รับผลกระทบโดยตรง รุนแรงและรวดเร็วที่สุด จำนวนครึ่งของชาวจากสื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศที่โหมกระพือข่าวกระแสการคัดค้านและร่วมตีแผ่ความไม่ชอบธรรมของการดำเนินโครงการ ความห่วงใยจากผู้คนจำนวนกว่า 6,000 รายจากหลายประเทศทั่วโลกที่เข้าร่วมกับการรณรงค์ของ WWF ส่งจดหมายถึงรัฐบาลไทย เพื่อเรียกร้องให้มีการระงับและ

พิจารณาโครงการใหม่อย่างเร่งด่วน หนังสือเล่มนี้เป็นการจัดทำขึ้นมาของคนกลุ่มหลายๆ กลุ่มที่ต้องการนำเสนอสภาพและความสำคัญของแม่น้ำโขงในหลายๆ ประเด็น

สร้อยดี อ่องสกุล และคนอื่นๆ. 2545. *การศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เป็นหนังสือรวมผลงานจากการประชุมนานาชาติ “ไทศึกษา” โดยในหนังสือเล่มนี้ได้เสนอบทความจำนวน 19 เรื่อง แบ่งเป็น 2 ภาค

- ภาคแรก สถานภาพของการศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท
- ภาคสอง ความก้าวหน้าของการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท

รวมทั้งการศึกษาเกี่ยวกับตำนานและการใช้ตำนานเป็นหลักฐานสำคัญ, วรรณกรรมตัวอักษร เป็นต้น โดยวิทยากรเป็นนักวิชาการในท้องถิ่น หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และวรรณกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท ให้เรามีความเข้าใจกันมากขึ้น

สำนักราชเลขาธิการ. 2540. *การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดสะพานมิตรภาพไทย – ลาว และการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ 8-9 เมษายน พุทธศักราช 2537*. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ.

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมเอกสารซึ่งเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินดังกล่าวมารวมพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลขั้นต้นสำหรับใช้เป็นหลักฐานในการค้นคว้าอ้างอิง โดยสรุปการเสด็จพระราชดำเนินได้ดังนี้

วันที่ 8-9 เมษายน พ.ศ. 2537 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปทรงเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการและทรงเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งข้ามแม่น้ำโขง ที่หนองคาย – เวียงจันทน์ ในโอกาสนี้ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน – ห้วยซั่ว อันเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่นายไกสอน พมวิหาน อธิบดีประธานประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กราบบังคมทูลพระกรุณาให้ทรงช่วยเหลือด้านการพัฒนาชนบท นอกจากนี้ยังได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสถานที่ก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำห้วยซอนด้วย

บทความ

วิชัย สติมัย และคนอื่นๆ. 2542. “การศึกษาบทบาทของผู้ให้บริการภาคเอกชนในการควบคุมโรคมาลาเรีย,” ใน *วารสารมาลาเรีย*. 34 (5), หน้า 239-240.

ทำการศึกษาที่ อ.บุญทริก จ.อุบลราชธานี โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกทั้งผู้ให้บริการรักษาภาคเอกชนและผู้มารับบริการ ซึ่งผู้ให้บริการภาคเอกชนในที่นี้ได้แก่ คลินิก, ร้านขายยา, หมอชีดยาพื้นบ้าน, และร้านขายของชำ ซึ่งพบว่าสถานที่ดังกล่าวไม่ได้ทำการรักษาผู้ป่วยหากแต่แนะนำให้ไปมาลาเรียคลินิกหรือโรงพยาบาลบุญทริกแทน

วิภา อุดมจันทร์. 2544. “ทัศนคติของผู้รับสารและผลกระทบที่เกิดจากสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์ข้ามพรมแดนไทย-ลาว,” ใน *เอเชียปริทัศน์*. 22 (3), หน้า 70-77.

ทำการวิจัยเรื่องที่ สื่อไทยครอบงำลาว โดยผู้วิจัยอธิบายว่าสื่อไทยครอบงำลาวได้เพราะไทยอยู่ในฐานะเหนือกว่าลาวและปริมาณของสื่อไทยในลาวมากกว่าสื่อลาวในไทย ซึ่งการครอบงำของสื่อไทยมีผลต่อลาวในด้าน วัฒนธรรม ภาษา จิตวิทยา และการเมือง และผู้วิจัยได้เสนอทางเลือกที่ดีกว่าสำหรับอนาคตความสัมพันธ์ทางสื่อระหว่างไทย-ลาว คือ แก่จิตสำนึกที่ถูกต้องลาวด้วย “ความรู้จริง” ,แสดงความจริงใจด้วยการปฏิบัติ โดยการช่วยยกระดับเพื่อพัฒนาสื่อมวลชนของลาวจากการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือต่างๆผ่านหน่วยงานรัฐหรือโดยตรงระหว่างองค์กร และในส่วนของลาวก็ควรให้ความสำคัญกับสื่อของตนโดยการพัฒนาจุดแข็งและลบปมด้อย

สมปอง เพ็งจันทร์. 2546. “เครื่องจักรสานสองฝั่งโขง ไทย-ลาว,” *เมืองโบราณ*. 29 (4), หน้า 72-82.

เครื่องจักรที่ใช้ในชีวิตประจำวันของไทยและลาวมีรูปแบบเดียวกัน การเรียกชื่อตรงกัน วิธีการสานเหมือนกัน ส่วนวัสดุของไทยเริ่มขาดแคลนวัสดุธรรมชาติบางประเภท เช่น หวาย ในบางพื้นที่จึงมีการใช้เส้นพลาสติกและลวดเข้าไปช่วยเพื่อการมัด ยึดภาชนะ นอกจากนี้ยังมีโรงงานผลิตภาชนะพลาสติกออกมาจำหน่ายหลายรูปแบบ หลายขนาดทั้งสองประเทศด้วย ส่วนภาชนะที่สานด้วยไม้ไผ่บางประเภทชาวบ้านยังไม่ให้ความนิยมใช้กันมากทั้งสองฝั่งทางสปป.ลาวมีความสามารถในการผลิตออกมาในปริมาณที่มาก ต่อการส่งเข้ามาจำหน่ายทางฝั่งไทยด้วย

เครื่องมือดักปลาน้ำจืด เป็นเครื่องจักรสานที่พบว่ามีลักษณะแตกต่างกันชัดเจนระหว่างไทย-ลาว โดยไทยมีขนาดใหญ่กว่า พบในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำมาก แต่การ

เรียกชื่อจะเรียกตรงกัน ส่วนฝีมือการสานเครื่องจักรสานโดยรวม จะสังเกตได้ว่า ทางด้านฝั่งลาวมีช่างจักรสานที่มีฝีมือดี ประณีตมากกว่าฝั่งไทย

อื่นๆ (เอกสารการสัมมนา , รายงานการประชุม)

จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่นๆ. บรรณาธิการ. 2541. ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถี

เศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การประชุมทางวิชาการในครั้งนี้มีการเสนอผลงานวิจัย 16 เรื่อง เกี่ยวกับความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ซึ่งคุณค่าสูงสุดในการประชุมเชิงวิชาการครั้งนี้จึงอยู่ที่ ข้อเสนอแนะด้านวิถีชีวิตในการศึกษาวัฒนธรรมชุมชนทั้งในด้านกรอบแนวคิดและวิธีการวิจัย ส่วนคุณค่าที่เป็นข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการนั้นสรุปแนวทางได้สามประการ คือ

ประการแรก มีข้อค้นพบด้านพัฒนาการประวัติศาสตร์ของชุมชนสองฝั่งโขง โดยมีความเชื่อมโยงด้านแนวคิด วิถีชีวิต วิถีประเพณีที่ร่วมกันและคล้ายคลึงกันระหว่างลาวหลวงพระบาง ลาวเวียงจันทน์ ลาวพวนเชียงขวาง ไทยพวนและไทยอีสาน พัฒนาการของบ้านเมืองเกิดจากปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวและชุมชนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งในรูปแบบที่เป็นขัดแย้งและการประสานสามัคคี

ประการที่สอง มีข้อค้นพบด้านภูมิปัญญาพื้นบ้านในชุมชนสองฝั่งโขง โดยมีความรอบรู้ของชาวบ้านในด้านดนตรี ยารักษาโรคและการบริโภคอาหาร การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ที่ธรรมชาติได้สั่งสมและสั่งสอนซึ่งเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองและแบบเกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

ประการที่สาม มีข้อค้นพบด้านเศรษฐกิจ ชุมชนหลายแห่งพัฒนาการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพสู่วิถีการผลิตเพื่อแลกเปลี่ยนในกระแสเงินตรา

ธันวาท ใจเที่ยง. 2546. สังคมอุดมทิพย์ สังคมอุดมธรรมและการต่อสู้เพื่อความไฝ่ฝันของชาวนา

อีสานในลุ่มน้ำโขง. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ “ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชีวิตและทางออกของชาวนาบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง แอ่งสกลนคร – นครพนม”. ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โครงการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภูแสงดาว.

ชาวนาในสังคมไทยนับได้ว่าไม่ได้รับความเท่าเทียมจากสังคม มักจะโดนเอาเปรียบเสมอๆ ทั้งๆ ที่ชาวนาคือเป็นกระดูกสันหลังของชาติ โดยเฉพาะชาวนาภาคอีสานแผ่นดินที่กว้าง

ใหญ่แต่ได้รับการพัฒนาน้อย คนอีสานใฝ่ฝันและรอคอยสังคมอุดมคติ เป็นสังคมที่รัฐไม่เอาเปรียบ หรือมีความขัดแย้งทางชนชั้น ปรากฏจากการเอารัดเอาเปรียบ โดยที่สังคมอุดมทิพย์ สังคมอุดมธรรม หรือสังคมที่ใฝ่ฝันของชาวอีสานในความเห็นของผู้เขียนอย่างน้อยๆ น่าจะมีความเป็นอุดมคติ 3 ประการ คือ

1. การเกิดดุลยธรรมทางสังคม
2. มีดุลยภาพทางนิเวศวิทยา
3. การเกิดดุลยภาพดุลยธรรมทางเศรษฐกิจ

ชาวอีสานมีความเชื่อเรื่องพระศรีอารียะ และเมื่อมีการเกิดกบฏชาวนาก็มักจะนำเอาอุดมการณ์พระศรีอารียะเป็นตัวเชื่อมร้อย ในยุคกบฏชาวนาและเค้าความเชื่อและความหวังในสังคม อุดมการณ์ที่มีเสรีภาพและภราดรภาพถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติหรือต่อสู้ของชาวนาลุ่มน้ำโขงยุคใหม่ ทั้งในสงครามต่อต้านจักรวรรดินิยมลาว ที่ชาวนาอีสานและชาวนาลาวร่วมกันต่อสู้ขับไล่มหาอำนาจที่ขูดรีดชาวนาพื้นเมืองหรือการนำมาใช้ในกระบวนการปฏิวัติในยุคสงครามประชาชน 2508-2523 ต่อสู้เพื่อทำลายโครงสร้างทางการเมืองที่ไม่เป็นธรรม ก่อให้เกิดเสรีภาพประชาธิปไตย อันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอุดมคติ เกิดดุลยธรรมทางสังคม

แม้การปฏิวัติทางชนชั้น จากการขับไล่ทุนจักรวรรดินิยมหรือผู้นำเผด็จการออกไปได้ และอาจนำเสรีภาพเข้ามา แต่ตราบดีที่สังคมไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางปัญญาหรือทางใจของผู้คนในสังคม สังคมอุดมทิพย์ สังคมอุดมธรรมยังจะเป็นเพียงจุดเริ่มต้น รอวันแห่งการเอารัดเอาเปรียบ การขูดรีด การล่มสลายของระบบนิเวศ การเจ็บและตาย ซึ่งจะเป็นการทำร้ายหัวใจของชาวนาไม่สิ้นสุด

เพลินพิศ เจริญศักดิ์ขจร. 2541. “การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตผ้าห่มเหยียบ.” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร และคนอื่นๆ, บรรณาธิการ. 2541. *ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง*, 304-319. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง ระหว่างวันที่ 17-18 มกราคม 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตผ้าห่มเหยียบ จากเดิมที่ใช้ฝ้าย หันมาใช้ไหมพรมในการทอ ทำให้ผ้าห่มได้รับความนิยมมากขึ้น และได้มีการเปลี่ยนแปลงลวดลายและสีสันทันของผ้าด้วย จึงทำให้เป็นที่ต้องการของลูกค้า ส่งผลให้ผ้าห่มเหยียบกลายเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ชาวนาไม่ต้องอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น แต่ก็ยังมีผลกระทบ คือ ทำให้ลักษณะสังคมหมู่บ้านเปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นสังคมเมืองมากขึ้น เห็นได้จากการมีค่านิยมของการซื้อ

วัตถุ แต่ในทางกลับกันกับส่งผลให้ พ่อ แม่ ลูก มีเวลาช่วยเหลือกันในการทำงาน ครอบครัวอบอุ่น
มั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านมีมากขึ้น

สมาคมไทย – ลาว ร่วมกับ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. 2540. *การสัมมนาสื่อ*

มวลชนไทย – ลาว กับบทบาทในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ไทย – ลาว. เอกสาร

ประกอบการสัมมนา. 29 สิงหาคม 2540.

การจัดงานสัมมนาครั้งนี้ เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสื่อมวลชนไทย จัด
โดยกระทรวงต่างประเทศ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อในท้องถิ่นซึ่งมีชายแดนติดต่อกับลาว ในการที่จะช่วยส่งเสริมความ
เข้าใจอันดีระหว่างไทยและลาว สื่อมวลชนเป็นเสมือนทูตวัฒนธรรมที่จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์
ในเชิงบวกให้แก่ประเทศไทย ในขณะเดียวกันหากสื่อมวลชนเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้มาตรฐาน
และคุณภาพทางวิชาชีพ ก็จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้ง 2 ได้เช่นกัน โดยที่ก่อน
หน้าการสัมมนาครั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้เคยจัดการสัมมนาเรื่องนี้มาแล้วเมื่อปี พ.ศ.
2539 และประสบผลสำเร็จ กระทรวงการต่างประเทศจึงเห็นควรที่จะจัดการสัมมนาครั้งนี้ เพื่อสืบ
สานเจตนารมณ์ต่อโดยขยายขอบเขตให้กว้างขึ้นกว่าเดิม ด้วยการเชิญสื่อมวลชนฝ่ายลาวมาร่วม
ให้ความคิดเห็นและหาแนวทางในการร่วมมือเสนอข่าวสารในทางสร้างสรรค์ และหวังให้เป็นเวที
ในการหาช่องทางแก้ไขปัญหาหรือความไม่เข้าใจระหว่างกัน ทั้งยังเป็นเครื่องแสดงให้รัฐบาลและ
ประชาชนลาวเห็นถึงความจริงใจของรัฐบาลและประชาชนไทยที่มุ่งมั่นในการดำเนินความสัมพันธ์
กับประชาชนลาวบนพื้นฐานของความเท่าเทียม โดยเคารพซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นชาติ และ
เกื้อกูลต่อผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อความผาสุกของทั้ง 2 ประเทศ

ส่วนที่ไม่มีบรรณนิทัศน์

วิทยานิพนธ์และวิจัย

คำผุย พลลือชา. 2543. *ความเชื่อเรื่องนาคในกระบวนการทำนาของชาวนาลาว : กรณีศึกษา*

ชาวนาบ้านสีฐานใต้ อำเภอเมืองหาดทรายฟอง แขวงคำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิตรารภรณ์ วันสพงค์. 2539. *ชาติพันธุ์นิยมในการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับประเทศลาวในหนังสือพิมพ์*

ไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉันทนา จันทรบรรจง. 2542. การศึกษาวิจัยการพัฒนาทางสังคมของกลุ่มชนพื้นเมืองเชื้อสายไทยลาว ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่แถบพื้นที่ชายขอบประเทศไทยในจังหวัดพิษณุโลกจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดเลย. รายงานการวิจัย. (ม.ป.ท.: ม.ป.พ.) .

ธัญฤทธิ์ ดวงดี, พระมหา. 2543. ความสัมพันธ์ของชุมชนสองฝั่งโขง ในประเพณีฮีตสิบสอง กรณี ชุมชนวัดมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายกับชาวบ้านท่าม่วง เมืองหาดทรายทอง กำแพงนครเวียงจันทน์. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาไทยคดีศึกษา (กลุ่มมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประภาส สุวรรณศรี. 2542. การกล่อมเกลாதงสังคมจากแบบเรียนของรัฐระดับประถมศึกษาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พ.ศ. 2518-2538. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ. 2540. รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ กรณีศึกษาในสถานการณ์โรคคอตีบชายแดนไทย-ลาว จังหวัดน่าน. น่าน: สุรสีห์กราฟิค.

ไพฑูย์ สุนนะลาด. 2538. คนตรีกับวิถีของชาวไทพวนที่แขวงเชียงขวางแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิไลสุข เคนนวงค์. 2540. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ของเกษตรกรในเขตชลประทาน อำเภอนาทายทอง กำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ลีสมพูน ลาเวียงพงศ์. 2545. การศึกษาเชิงสถิติของข้อมูลผู้ป่วยวัณโรคในจังหวัดจำปาศักดิ์ สปป.ลาว. รายงานการศึกษาระดับวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุริยา สมุทคุปต์. 2540. รายงานการวิจัยเรื่องวิถีชีวิตของคนไทย: พิธีกรรมช่วงผีพ่อนของลาวข้าวเจ้า จังหวัดนครราชสีมา. สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนครราชสีมา.

สุลลิต์ มิ่งบุปผา. 2537. ผลของการให้สุศึกษาต่อการควบคุมป้องกันอันตราย จากการใช้สาร
กำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร หมู่บ้านห้อม อำเภอหาดทรายฟอง แขวงกำแพงนคร
เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุวิทย์ โยทองยศ. 2544. การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยไฟฟ้า: ศึกษากรณีหมู่บ้านตาม
แนวชายแดนจังหวัดเลย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง
การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 5.

อรรถ นันทจักร. 2540. โสภณี่ข้ามชาติ: ศึกษากรณีหญิงลาว. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ.

อุบล ลิ้มสุวรรณ. 2537. ทศนะของผู้ปกครองไทยกับคำว่า “ลาว” ในสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-
2453. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

หนังสือ

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. 2537. ม่วนซื่นเมืองลาว. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. 2538. ลาวใกล้บ้าน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

บุญเรือง คัชมาย์ และชัยวัฒน์ ไชยทอง. 2544. วัฒนธรรมโบราณลาว. เล่มที่ 1. สถาบันราชภัฏ
สุรินทร์.

วิเชียร มีบุญ. 2541. “พิธีกรรมจับปลาปักในลุ่มน้ำโขง บ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ
จังหวัดเชียงราย.” ใน จารุวรรณ ธรรมวัตร, บรรณาธิการ. วิทยุวรรณลาวในชุมชนสองฝั่ง
โขง, 103-129. เอกสารประชุมทางวิชาการ 60 ปี รองศาสตราจารย์ ศรีศักร วัลลิโภดม
วันที่ 19 กันยายน 2541. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน. 2541. *สารคดีบันทึกประวัติศาสตร์สังคมผ่านวิถีชีวิตของผู้คน : บนสายน้ำโขง*. นนทบุรี: อินโดไชน่าพับลิชชิง.

สมคิด ศรีสิงห์. 2536. *วัฒนธรรมของไทยโขงดำ (ลาวโขง) ในจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร*. สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สุมิตร ปิติพัฒน์ และเสมอชัย พูลสุวรรณ. 2540. *ลาวโขง: พลวัตของระบบวัฒนธรรมในรอบสองศตวรรษ*. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำเนียง ปาลสมบรูณ์ (บรรณาธิการ). 2537. *บันทึกประวัติศาสตร์สะพานมิตรภาพไทย-ลาว*. กรุงเทพฯ: ยูโรปาเพรส.

สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. 2544. *13 ชนเผ่าในลาวตอนใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บทความ

เทียมจิตร พ่วงสมจิตร. 2544. "เครื่องจักรสานในวิถีชีวิตชาวพวน เขียงขวาง," *จุลสารไทยคดีศึกษา*. 17 (2), หน้า 40-56.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2543. "โขงซีมูน ศูนย์กลางไทย-ลาว (ฉบับย่อ)," *ศิลปวัฒนธรรม*. 21 (9), หน้า 126-130.

วรสิทธิ์ ไหลหลั่ง และคนอื่นๆ. 2540. "การเฝ้าระวังกาฬโรค ตามแนวพื้นที่เขตชายแดน ไทย-ลาว," ใน *วารสารโรคติดต่อ*. 23 (4), หน้า 523-527.

ศูนย์ข้อมูลลาว มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2539. "สารมิตรภาพไทย-ลาว," ใน *KKU:CL*. 9 (2-3).

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2543. "การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนภาษาไตดำ บ้านแจ่งสะพาน เมืองนาซายทอง แขวงกำแพงนครเวียงจันทน์," *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 5 (2), หน้า 81-89.

สัจภูมิ ลอ. 2545. “สัมพันธ์ไทย-ลาว น้ำโขงไม่เคยขวางกัน,” วารสารวัฒนธรรมไทย. 39 (1),
หน้า 41-44.

เอกสารประกอบการสัมมนา, รายงานการประชุม

การประชุมทางวิชาการ. “วิถีทรรศน์ลาวในชุมชนสองฝั่งโขง.” 2541: ร้อยเอ็ด. เอกสารการประชุม
ทางวิชาการ 60 ปี รองศาสตราจารย์ ศรีสักร วัลลิโภดม. 19 กันยายน. จัดโดย สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัยโครงการเมธีวิจัยอาวุโส, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. จารุวรรณ ธรรมวัตร, บรรณาธิการ.

การประชุมเรื่องแนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย. 2537. มหาสารคาม : สถาบันวิจัย
ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการใช้ข้อมูลดาวเทียมและระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์
เพื่อการวางแผนจัดการพื้นที่ชายแดนประเทศ. 2539. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
รสภาพวิจัยแห่งชาติ.

4. สิ่งแวดล้อม

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2541. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการ
ศึกษาข้อมูลสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคแม่น้ำโขง
ตอนบน.

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อความร่วมมือกับประเทศใน
ภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนบน เพื่อศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับพัฒนาในเขตเมืองและเขตชนบท
ของไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ สหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อจัดสัมมนาร่วมกัน เพื่อ
แลกเปลี่ยนนักวิชาการ อาจารย์ นักศึกษาของประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพ
เมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

พื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ทั้งในด้านของชนิด (Species Diversity) สายพันธุ์ (Genetic Diversity) และถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat Diversity) เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเกษตรกรรม มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ เป็นพื้นที่พลังน้ำ ตลอดจนมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือเสริมต่อบทบาทการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือ ประเทศไทยมีความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชนกลุ่มน้อย

โดยหวังว่าการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมทางวิชาการร่วมกันจะทำให้เกิดความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหล่านี้เป็นอย่างดี อันเป็นการพัฒนาความเข้าใจอันดีของประเทศในกลุ่มภูมิภาค ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ความสงบสุข สันติภาพ ภาวะธรรมาภิบาล และสิ่งแวดล้อมที่ดีของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สืบไป

จุน โนโซวา. 2546. การปรับตัวของชาวบ้านต่อโครงการปลูกป่าไม้และปลูกไม้พื้นฟูป่าในเมืองหินเห็บ แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับการปรับตัวของชาวบ้านต่อโครงการปลูกป่าไม้และปลูกไม้พื้นฟู จากการศึกษาพบว่า การย้ายเข้ามาของประชากร ทำให้พื้นที่ป่าสูญเสียไปมาก เนื่องจากพื้นที่ราบมีน้อย มีแต่ภูเขาและเนินเขา ทำให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดิน รัฐบาลลาวได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินนโยบายการอนุรักษ์ป่า โดยการส่งเสริมการปลูกป่าแบบแบ่งปันผลประโยชน์ ในช่วงแรกของโครงการมีชาวบ้านให้ความสนใจน้อยมาก เพียง 13 ราย แต่ต่อมาในปี 2002 มีมากถึง 300 ราย แต่ศักยภาพของโครงการนั้นยังไม่มั่นคง ยังมีปัญหาหลายด้านในการส่งเสริมการปลูกไม้ และชาวบ้านยังปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพได้ยากลำบาก

ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ภายใต้งบของเงื่อนไข การอนุรักษ์ป่า ควรจะมีการพัฒนาชนบทควบคู่ไปด้วย เพื่อจะได้มีความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชาวบ้านในพื้นที่ และการทำการเกษตรแบบวนเกษตร คือระบบการเกษตรที่เกี่ยวกับทั้งพืชเกษตรและต้นไม้ ยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการอนุรักษ์ แต่ชาวบ้านก็ยังต้องการการส่งเสริมด้านกองทุนหมุนเวียน และเครือข่ายทางการตลาดอยู่

ทองทิพย์ สุนทรชัย และคนอื่น ๆ. (ม.ป.ป.). *สตรีอีสาน กับการจัดการทรัพยากรน้ำ*. สนับสนุนโดย องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศไทยแคนาดา (CIDA) สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รายงานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะทำความเข้าใจ ความสัมพันธ์ของผู้หญิงในชนบทภาคอีสานกับการเปลี่ยนแปลงของสถานะของทรัพยากรน้ำ รวมทั้งบทบาทของผู้หญิงในการจัดการทรัพยากรน้ำและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการจัดการทรัพยากรชุมชน

งานชิ้นนี้ มีการเก็บข้อมูล โดยมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม พื้นที่วิจัยมี 3 กรณี คือ

- 1.พื้นที่ที่มีทรัพยากรน้ำสมบูรณ์ คือ ชุมชนบ้านแสงภา
- 2.ชุมชนที่เริ่มประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำเพื่อการเกษตร คือ บ้านผือ
- 3.ชุมชนที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคในครัวเรือนอยู่ในขั้นวิกฤต

ผลการวิจัย พบว่า ผู้หญิงในชุมชนชนบทภาคอีสานมีบทบาทต่อการจัดการทรัพยากรน้ำ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนที่มีฐานการผลิตอยู่ในภาคเกษตรกรรมและมีรายได้จากการเกษตรเป็นหลัก หรือชุมชนที่มีรายได้หลักนอกภาคการเกษตร บทบาทของผู้หญิงในการจัดการทรัพยากรน้ำมีความสัมพันธ์กับหน้าที่พื้นฐานของผู้หญิงต่อความอยู่รอดของครอบครัว และรับผิดชอบต่อกิจกรรมการผลิตของครอบครัว ผู้หญิงมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรน้ำที่เด่นชัดทั้งในแง่การใช้และการควบคุมดูแล ผู้หญิงมักมีบทบาทอยู่เบื้องหลัง โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ทรัพยากรขาดแคลนอยู่ในขั้นวิกฤต บทบาทของผู้หญิงจะปรากฏเด่นชัดขึ้น

พงศศา เพ็ญหนู. 2545. *ความคิดเห็นของผู้รับบริการนำเข้าไม้แปรรูปจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต่อการบริหารงานด่านป่าไม้หนองคาย-เวียงจันทน์ จังหวัดหนองคาย*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บทความนี้นำเสนอการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของผู้รับบริการ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบและขั้นตอนการดำเนินงานของด่านป่าไม้ โดยทำการสำรวจจากผู้รับบริการ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้รับบริการนำเข้าไม้จาก สปป.ลาว ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 33.97 ปี มีสถานภาพสมรส การศึกษาส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 19,748 บาท มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบและขั้นตอนดำเนินงานของด่านป่าไม้เป็นอย่างดี มีความคิดเห็นในด้านดีต่องานบริหารของด่านป่าไม้

ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการรับรู้ข่าวสารที่ต่างกันของผู้รับบริการจะมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของด่านป่าไม้ต่างกัน

ผู้วิจัยได้มีการเสนอให้ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำด่านป่าไม้ผู้ทำหน้าที่ออกใบเบิกทาง จะเป็นแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบ ความรู้ด้านป่าไม้แก่ผู้รับบริการมากที่สุด ดังนั้นจึงควรให้ทำการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปด้วย โดยควรทำการบอกเล่า เอกสารหนังสือ หรือบอร์ดต่าง ๆ จะต้องเน้นส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในครอบครัวมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด่านป่าไม้ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่

สดิส เสาร์โสทร. 2541. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนภายหลังมีโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ

เขื่อนปากมูล : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนริมแม่น้ำมูล อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี.

ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลักษณ์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วิถีชีวิตของชุมชนก่อนการสร้างเขื่อนปากมูล เป็นวิถีที่พึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร ภายในชุมชน การเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้แหล่งทำมาหากินในชุมชนลดลงและเสื่อมโทรม เกิดความอึดอัดขัดสนในการทำมาหากิน ทำให้เกิดความเดือดร้อนในชุมชน รัฐบาลควรเข้ามาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ทำให้ชุมชนสูญเสียอาชีพ และควรจ่ายค่าชดเชยถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ให้ตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบเข้าร่วมการพิจารณา และให้มีการจัดตั้งกองทุนประกันภัยจากเขื่อนทุกประเภทให้แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

ส่วนที่ไม่มีบรรณนิทัศน์

วิทยานิพนธ์และวิจัย

จันสมุทรา แก้วสุธา. 2546. การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของกลุ่มน้ำเพื่อการหาน้ำท่าสำหรับ

กลุ่มน้ำในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขา

วิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญทัศน์ ลัทธิปัญญา. 2541. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรป่า

ไม้ของประชาชนในเขตป่าสงวน: กรณีศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไพโรจน์ แวจินดา. 2540. บทบาทของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษาหมู่บ้าน
ในโครงการเพื่อความมั่นคงพื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร.

งานเขียนชายแดนไทย – ลาว เรียงตามปีพ.ศ.

พ.ศ. 2536

วิทยานิพนธ์และวิจัย

ไพรัช บุรุษยศิริ. 2536. การค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ
กัมพูชาต่อเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการค้าระหว่างไทยและลาวมีทั้งการค้าในระบบ ซึ่งถูกต้อง
ตามกฎหมายผ่านกระบวนการศุลกากร ประกอบด้วย การค้าปกติ การค้าชายแดน และการค้าผ่าน
แดน ซึ่งพรมแดนไทยลาวมีความยาวค่อนข้างมาก จึงทำให้มีการค้านอกระบบที่มีเจตนาเลี่ยง
กระบวนการศุลกากร และเป็นสินค้าที่ผิดกฎหมาย สำหรับช่องทางที่ติดต่อกันมี 3 ประเภท
คือ จุดผ่านแดน จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรน อุปสรรคทางการค้าไทยและลาว ได้แก่ ด้าน
บุคคล ทั้งผู้ค้าที่ขาดความจริงจังในการทำการค้า ลาวขาดบุคลากรที่มีความสามารถ และขาด
แคลนสาธารณูปโภค และไทยยังมีคู่แข่งการค้า อย่างมาเลเซีย และญี่ปุ่น แต่โอกาสและการลงทุน
ของนักธุรกิจไทยในลาว ค่อนข้างจะเปิดกว้างอีกทั้งมีความคุ้นเคยกันดี และลาวกำลังพยายาม
เปลี่ยนแปลงด้านการค้าต่างประเทศ โดยส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

ศิราณี หาญชัยกิตติกุล. 2536. ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับ
กลุ่มประเทศอินโดจีน : กรณีศึกษาประเทศลาวและประเทศเวียดนาม. วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอินโดจีน
ศึกษากรณีประเทศลาวและประเทศเวียดนาม พบว่า ผลตอบแทนจากการค้าและการลงทุนจะให้
ผลตอบแทนในระดับสูง เพราะประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาวทำให้สามารถค้าขาย
ตามชายแดนได้ การลงทุนในประเทศลาวและเวียดนามนั้น ได้มีการปรับปรุงนโยบายปฏิรูปทาง
เศรษฐกิจ ทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง ประเทศไทยก็ได้ให้ความสนใจเข้าไปลงทุนใน
ประเทศเวียดนามแล้ว ถึง 18 โครงการ

ปัจจุบันภาวะการเมืองในแถบอินโดจีนยังมีความไม่แน่นอน กฎระเบียบต่างๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงและอาจส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนในประเทศลาวและประเทศเวียดนามได้ จึงควรระมัดระวังก่อนจะตัดสินใจในการทำการค้าและการลงทุน

ส่วนที่ไม่มีบรรณนิทัศน์

หนังสือ

สมคิด ศรีสิงห์. 2536. *วัฒนธรรมของไทยโขงดำ (ลาวโขง) ในจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร*. สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

พ.ศ. 2537

วิทยานิพนธ์และวิจัย

สุชน ศิริพงศ์. 2537. *การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาสภาพและปัญหาทางกายภาพ เศรษฐกิจสังคมของพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา และเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมให้สอดคล้องกับการพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจกับอาณาเขตชายแดนไทย – ลาว ในเขตจังหวัดเลย

ผลจากการศึกษาพบว่าพื้นที่ชายแดนไทย – ลาวมีศักยภาพในการพัฒนาสูงแห่งหนึ่ง แต่ยังขาดโอกาสด้านการสนับสนุนและการลงทุน ทำให้ตกอยู่ในสภาวะเติบโตตามยถากรรม ทั้งที่พื้นที่ชายแดนไทย – ลาวเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรแร่ ตลอดจนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของตน และยังพบว่าพื้นที่ชายแดนไทย – ลาว ยังขาดศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างกันอย่างแท้จริงเพื่อทำหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ และเป็นจุดเชื่อมกับภูมิภาคอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ดังนั้นในการศึกษารั้งนี้จึงได้ทำการค้นหาอำเภอที่มีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางด้วย ปรากฏว่า อำเภอที่ศักยภาพและความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางดังกล่าว ได้แก่ อำเภอท่าลี่ โดยเสนอแนะให้มีการส่งเสริมอำเภอท่าลี่ที่เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการสินค้าการเกษตรเป็นเบื้องต้น ส่วนอำเภออื่นๆ ในพื้นที่ชายแดนให้ส่งเสริมพัฒนาตามศักยภาพและความเหมาะสม เช่น

ส่งเสริมด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ทั้งนี้จะต้องพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชน ทางด้านปัญหาสังคมที่ควรจะได้รับ การแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาผู้อพยพและการลักลอบ เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เพราะนอกจากจะกระทบกับความมั่นคงของชาติโดยตรงแล้ว ยังสร้าง ปัญหาให้กับรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง

อรรถ นันทจักร. 2537. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานนักวิชาการและแนวทางการสร้างโครงการวิจัยร่วม ไทย-ลาว. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.

ปัญหาสำคัญของการร่วมมือกันทำวิจัย คือ การที่เราไม่รู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติ เฉพาะตัวของนักวิชาการ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอินโดจีน หากได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล พื้นฐานของนักวิชาการในสถาบัน หน่วยงานของรัฐ ในสปป.ลาวแล้ว ย่อมเป็นการเริ่มต้นที่ดีต่อ โครงการความร่วมมือวิจัยระหว่างประเทศในครั้งต่อไป จากการศึกษาพบว่า นักวิชาการด้าน สังคมศาสตร์ในสปป.ลาว ส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาจากประเทศสังคมนิยม ทั้งในยุโรป ตะวันออกและเอเชีย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาษาที่ใช้ได้ดี คือ ภาษาเวียดนามและ ภาษาไทย โดยนักวิชาการส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางวรรณคดีและภาษาศาสตร์ โดยนักวิชาการ ของสปป.ลาว ต้องการมาฝึกอบรมและศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในไทย

ผู้วิจัยได้มีการเสนอแนะว่า ในการดำเนินการโครงการช่วยเหลือ ควรกำหนดนโยบายใน ระดับชาติให้ชัดเจน และควรมีกลุ่มผู้ประสานงานคอยปฏิบัติหน้าที่อย่างใกล้ชิด เพราะปัญหา สำคัญที่พบในการทำงานใน สปป.ลาว คือ ความล่าช้าและความไม่ชัดเจนในวิธีปฏิบัติ

เอกสารประกอบการสัมมนา รายงานการประชุม

อิทธิพล ปานงาม และคนอื่นๆ. 2537. รายงานวิจัยเรื่องการค้าและการขนส่งในภูมิภาค

อินโดจีน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพาณิชยน์าวี.

รายงานเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาสถานภาพปัจจุบันของการค้าและการขนส่งกับภูมิภาค

อินโดจีน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปริมาณการค้าระหว่างไทยกับประเทศเหล่านี้ ปัญหาและอุปสรรคสภาพการขนส่ง และการเตรียมพร้อมของไทยในการที่จะพัฒนาประเทศให้ เป็นศูนย์กลางของการค้าในอินโดจีน ได้ทำการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์บุคคล หน่วยงานต่างๆ ใน นครเวียงจันทน์ และจังหวัดต่างๆ ของไทยที่อยู่ติดกับชายแดนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวและกัมพูชา

โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการค้าและปัญหาการค้าในภูมิภาคอินโดจีนโดยเน้นในด้าน
 - ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศในอินโดจีน
 - ศึกษาปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ในอินโดจีน
 - ศึกษาปัญหาและอุปสรรคทางการค้า
2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการขนส่ง
3. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและแนวทางการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าใน
4. อินโดจีน

เมื่อได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคม และการขนส่งกับภูมิภาคอินโดจีนแล้ว ได้พบว่า ไทยมีการพัฒนามาก่อนหน้าประเทศเหล่านี้ และกำลังถึงระดับที่จะเร่งให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษา การศึกษาต่อไปควรจะมีมุ่งไปทางด้านการวางแผนการขนส่งสินค้า (Logistic) การทำนายปริมาณการขนส่งทางทะเล เพื่อรองรับสินค้าและปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบเพื่อผลักดันให้เกิดการขนส่งระหว่างประเทศ

ส่วนที่ไม่มีบรรณนิทัศน์

วิทยานิพนธ์และวิจัย

สุลัคคิต มิ่งบุปผา. 2537. ผลของการให้สุขศึกษาต่อการควบคุมป้องกันอันตราย จากการใช้สารกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร หมู่บ้านห้อม อำเภอหาดทรายฟอง แขวงกำแพงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุบล ลิ้มสุวรรณ. 2537. ทักษะของผู้ปกครองไทยกับคำว่า “ลาว” ในสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2453. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

หนังสือ

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. 2537. ม่วนซื่นเมืองลาว. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สำเนียง ปาลสมบรุณ (บรรณาธิการ). 2537. *บันทึกประวัติศาสตร์สะพานมิตรภาพไทย-ลาว*.
กรุงเทพฯ: ยูโรปาเพรส.

เอกสารประกอบการสัมมนา, รายงานการประชุม

การสัมมนาทบทวนของนักธุรกิจอีสานใต้กับช่องทางการลงทุนในเขตวงกลมเศรษฐกิจ : ลาว
เวียดนาม. 2537. อุบลราชธานี. 4-5 มิถุนายน 2537. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

วิญญู คุ้มานัน และคนอื่นๆ. 2537. *การสัมมนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-ลาว ในกระแส
โลกาภิวัตน์*. ขอนแก่น: ม.ป.พ.

การประชุมเรื่องแนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย. 2537. มหาสารคาม : สถาบันวิจัย
ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

พ.ศ. 2538

วิทยานิพนธ์และวิจัย

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2538. *โครงการศึกษาความเป็นไปได้ใน
การลงทุนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

จากการศึกษาความพร้อมและศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้ง
กฎระเบียบต่างๆ ในประเทศ สปป.ลาว และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยพบว่า สปป.ลาว มี
ความได้เปรียบหลายด้าน เช่น ค่าแรงงาน ค่าไฟฟ้า ราคาที่ดิน ที่มีราคาถูกกว่าไทย ถ้า
เปรียบเทียบความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค สิทธิพิเศษในการลงทุน และความสะดวกสบาย
ค่าครองชีพแล้ว พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพร้อมมากกว่า สำหรับลาวเมืองที่
เหมาะสมสำหรับการลงทุนในขณะนี้ คือ เมืองเวียงจันทน์ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย
คือ จังหวัดอุบลราชธานี และรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสมในลาว คือ การลงทุนแบบร่วมหุ้น หรือ
วิสาหกิจผสม

สิ่งหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำหรับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ คือ คุณภาพน้ำใต้ดิน
เพราะคุณภาพน้ำใต้ดินทั้งที่เมืองเวียงจันทน์ สปป.ลาว กับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ
ไทยมีความเค็มอยู่มาก

ผลวิเคราะห์ทางการเงินของทั้งสองแหล่งที่ตั้งแล้ว พบว่า ทางลาวมีต้นทุนถูกกว่าทางฝั่งไทย และ Conventional Technology มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า State of the Art Technology เล็กน้อย จากผลการวิเคราะห์โดยรวม โครงการทั้งหมดที่ศึกษาโดยใช้ข้อมูลวิเคราะห์ทางการเงินจากสมาคมสิ่งทอยังมีความไม่เหมาะสมต่อการลงทุนทั้งสองแห่ง

หนังสือ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2538. *คู่มือการลงทุนในลาว*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

หนังสือเล่มนี้ได้ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับด้านการลงทุนในลาว โดยแบ่งเนื้อหาเป็น ภาพรวมทางการเมือง และภาพรวมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ภาวะและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ , แผนพัฒนาเศรษฐกิจ , การค้าระหว่างประเทศ , ระบบการเงินการธนาคาร , โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติ

รวมทั้งยังให้ข้อมูลการลงทุนจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.ภาวะการลงทุนจากต่างประเทศ

2.นโยบายและกฎระเบียบการลงทุนจากต่างประเทศ

- รูปแบบการลงทุน
- ระบบภาษีอากร
- สิทธิประโยชน์การลงทุน
- กฎหมายที่ดิน
- กฎหมายแรงงาน ซึ่งครอบคลุมในเรื่อง
 - ระเบียบการควบคุมและใช้แรงงาน
 - การทำและยกเลิกสัญญา
 - เวลาทำงานและหยุดงาน
 - เงินเดือนและค่าจ้าง
 - อกรรายได้และการประกันสังคม
- ระบบปรัวรรตเงินตรา

3.ขั้นตอนการอนุมัติการลงทุน